

CONSILIUM

ET

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

NÕUKOGU PEASEKRETARIAAT

2009

Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika
kõrge esindaja aastaaruanne
Euroopa Parlamendile ühise
välis- ja julgeolekupoliitika peamiste
aspektide ja põhiliste valikuvõimaluste kohta

ÜVJP

ARUANDED

2009

Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja aastaaruanne Euroopa Parlamendile ühise välis- ja julgeolekupoliitika peamiste aspektide ja põhiliste valikuvõimaluste kohta

ÜVJP

Palju muud teavet Euroopa Liidu kohta leiate internetist Euroopa Liidu portaalist (<http://www.europa.eu>).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

ISBN 978-92-824-2750-7

ISSN 1831-9017

doi : 10.2860/33051

© Euroopa Liit, 2010

Printed in Belgium

SISUKORD

I OSA: TAGASIVAADE AASTALE 2009.....	7
A. TOIMETULEK OHTUDE JA ÜLEMAAILMSETE VÄLJAKUTSETEGA	7
1. Massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik.....	7
2. Tavarelvastus	8
3. Terrorism	9
4. Energiajulgeolek.....	10
5. Kliimamuutused ja julgeolek.....	11
B. PIIRKONDLIKUD KONFLIKTID JA EBAKINDLAD OLUKORRAD	13
1. Lähis-Ida	13
2. Aasia.....	14
3. Aafrika.....	15
4. Ladina-Ameerika	16
C. STABIILSUSE SUURENDAMINE EUROOPAS JA MUJAL MAAILMAS.....	17
1. Euroopa stabiilsuse tagajana.....	17
2. Parem koostöö naaberriikidega	20
3. Kriiside ja pikaajaliste konfliktide lahendamine naabruskonnas.....	21
D. TÕHUSAMAL MITMEPOOLSEL PÕHINEVA KORRA TOETAMINE.....	24
1. Tegevus mitmepoolsetes raamistikutes	24
2. Piirkondliku isevastutuse tugevdamine.....	26
E. DEMOKRAATIA, INIMÕIGUSTE JA ÕIGUSRIIGI PÕHIMÕTTE EDENDAMINE	29
1. Inimõigused ja sooküsimuste arvessevõtmine.....	30
2. Inimõigused ÜVJP raames	30
3. Inimõigused ÜJKP raames.....	32
4. Karistamatusevastane võitlus.....	33
F. PARTNERLUSSUHETE EDENDAMINE KOGU MAAILMAS.....	35
Strateegiliste partneritega suhete tugevdamine	35
Ameerika Ühendriigid	35
Venemaa Föderatsioon.....	35
Hiina	36
India	37
Mehhiko	38
Brasiilia.....	38
Jaapan.....	39
Kanada	39
Lõuna-Aafrika	39

G. TÕHUSAM, SUUTLIKUM JA ÜHTSEM	40
1. Konfliktide ennetamine	40
2. ÜJKP tugevdamine	40
3. ÜJKP mitmekesistamine	44
4. Suurem sidusus ja tõhusus.....	47
 II OSA – VÄLJAVAATED AASTAL 2010	48
I LISA: ÜVJP valdkonna õigusaktid	55
II LISA: Nõukogu esindajate esinemised Euroopa Parlamendis ÜVJP/EJKP valdkonnas 2009. aastal	68
III LISA: ÜVJP 2009. aasta eelarve – kulukohustuste assigneeringud	77

EESSÕNA

2009. aasta aruandes antakse ülevaade ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) peamiste aspektide ja põhiliste valikuvõimaluste kohta Tšehhi ja Rootsi eesistumise ajal. Aruande teises osas käsitletakse 2010. aastal ees seisvaid väljakutseid.

2009. aastal oli rahvusvahelistes suhetes esiplaanil rahvusvahelise üldsuse reageerimine majandus- ja finantskriisile. Energiajulgeolek oli jätkuvalt seotud mitmete Euroopa Liidu ees seisvate geostrateegiliste väljakutsetega. ELi välispoliitikas olid tähtsal kohal ka piirkondlikud konfliktid Lähis-idas, Jeemenis, Afganistanis/Pakistanis, Somaalias ja Euroopa naabruskonnas. EL tugines jätkuvalt Euroopaga ühinemise väljavaatele, mis aitab tagada stabiilsust, tehes selleks Euroopa naabruspoliitika raames tihedamat koostööd naaberriikidega. Tõhusamale koostööle andis konkreetse kuju idapartnerluse käivitamine ja Vahemere Liidu edasiarendamine. Aasta lõpul tehtud rahvusvahelised jõupingutused kliimamuutuste osas jäid aga vastukajata.

Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP)¹ raames oli ELil jätkuvalt käimas üle kogu maailma kolm sõjalist operatsiooni ja üheksa tsiviilmissiooni, mis teenisid laiema rahvusvahelise üldsuse huve. Täieliku tegevusvõime saavutas seni kõige ulatuslikum ELi õigusriigi missioon EULEX Kosovo, mis loodi ühismeetmega 2008/124/ÜVJP². Missiooni raames on üle kogu Kosovo lähetatud ligikaudu 1700 rahvusvahelist politseiametnikku, kohtunikku, prokuröri ja tolliametnikku ning ligikaudu 1000 kohapeal värvatud töötajat.

Lissaboni lepingu jõustumisega 1. detsembril algas 2009. aasta viimasel kuul ELi jaoks välissuhetes uus ajastu. Poliitika ja selle teostamise vahendite ühendamise ühe ametiisiku – kõrge esindaja – vastutusalasse parandas Euroopa oma suutlikkust välispoliitilisi eesmärke ellu viia.

Kogu 2009. aasta jooksul peeti Euroopa Parlamendiga korrapäraselt nõu ning eesistujariik ja kõrge esindaja, töötasandil ka nõukogu sekretariaadi kõrgemad ametnikud, hoidsid parlamenti regulaarselt kursis ÜJKP tegevustega³.

Uue institutsioonilise korra kohaselt etendab Euroopa Parlament ka edaspidi täiel määral oma rolli liidu välistegevuses. Artikli 36 sätete kohaselt konsulteerib kõrge esindaja, kes nüüd asendab eesistujariiki ÜVJP/ÜJKP valdkonna eestvedajana, regulaarselt Euroopa Parlamendiga ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhiaspektide ja põhivalikute suhtes ning teavitab parlamenti asjaomaste poliitikavaldkondade arengust. Lisaks tagab kõrge esindaja, et Euroopa Parlamendi arvamusi võetakse asjakohaselt arvesse. Euroopa Parlament peab kaks korda aastas mõttevahetuse ühise välis- ja julgeolekupoliitika, sealhulgas ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika rakendamisel saavutatud edusammude üle.

¹ Enne Lissaboni lepingu jõustumist Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (EJKP).

² ELT L 42, 16.2.2008, lk 92.

³ Vt 1. lisa loetelu nõukogu esindajate esinemiste kohta Euroopa Parlamendis ÜVJP/EJKP valdkonnas 2009. aastal.

Euroopa Parlamendiga konsulteeritakse ka edaspidi korrapäraselt ÜJKP tegevuse eelarvemõju suhtes, sealhulgas ÜJKP tsiviiloperatsioonide ühiste kulude rahastamise ja ELi eriesindajate osas.

Käesolev aruanne esitatakse Euroopa Parlamendile eelarvedistsipliini ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe G jao punkti 43 alusel. Nimetatud aruandes esitatakse üksnes ÜVJP tegevuste kirjeldus. Kui see on tegevusest põhjaliku ülevaate andmiseks asjakohane ja vajalik, osutatakse Euroopa Liidu lepingu V jaotise reguleerimisalast välja jäävatele meetmetele. Aruanne täiendab Euroopa Liidu lepingu artikli 4 alusel⁴ Euroopa Parlamendile esitatava Euroopa Liidu edusamme käsitleva aastaaruande välissuhete peatükki.

⁴ Nice'i lepingu artikkel 4.

I OSA: TAGASIVAADE AASTALE 2009

A. TOIMETULEK OHTUDE JA ÜLEMAAILMSETE VÄLJAKUTSETEGA⁵

2009. aasta kinnitas taas, et ELi ees seisvad probleemid on ülemaailmse mõõtmega, omavahel seotud ja keerulised. ELi tegevuses oli jätkuvalt kesksel kohal võitlus relvade leviku ja terrorismiga, samas kui üha enam pöörati tähelepanu kliimamuutustest ja energiaga varustatusest tulenevatele julgeolekuriskidele.

1. Massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik⁶

EL tegi 2009. aastal jätkuvalt jõupingutusi mitmepoolsetel foorumitel, võttes aluseks massihävitusrelvade leviku vastase 2003. aasta ELi strateegia ning dokumendi „Euroopa Liidu uued tegevussuunad massihävitusrelvade ja nende kandesüsteemide leviku vastases võitluses“. EL toetas endiselt asjakohaste rahvusvaheliste lepingute ja muude õigusaktide ülemaailmset kohaldamist ning täielikku rakendamist. Iraani tuumaambitsioonid on endiselt tõsine julgeolekuoht ja EL etendas jätkuvalt olulist rolli selle probleemi käsitlemisel. EL pööras endiselt suurt tähelepanu väike- ja kergrelvadele, muudele tavarelvadele ning relvaembargo küsimusele.

Iraan ei reageerinud piisaval määral peasekretäri / kõrge esindaja poolt koos Hiina, Prantsusmaa, Saksamaa, Venemaa Föderatsiooni, Ühendkuningriigi ja Ameerika Ühendriikidega tehtud uutele jõupingutustele pidada Iraaniga sisulisi läbirääkimisi. Seetõttu jätkusid kahesuunalise lähenemisviisi raames arutelud võimalike sanktsioonide üle.

Lisaks embargot ja piiranguid käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni ametlikule kohaldamisele ELi tasandil võttis EL vastu ka põhjalikuma nimekirja kahesuguse kasutusega kaupadest, mis vajavad Iraani eksportimiseks luba. ELi üldine eesmärk on endine – luua Iraaniga kindlustundel ja koostööl põhinevad pikaajalised suhted.

Kooskõlas Ida-Aasia riikide suhtes teostatava ELi välis- ja julgeolekupoliitika suunistega aitas EL jätkuvalt kaasa rahu ja stabiilsuse tagamisele Korea poolsaarel ja pidas väga oluliseks edasiminekut piirkondliku stabiilsuse ja massihävitusrelvade leviku tõkestamise küsimuses, eelkõige piirkonna tuumarelvavabaks muutmist. EL on korduvalt väljendanud tugevat toetust kuuepoolsetele kõnelustele ning innustanud Lõuna- ja Põhja-Korea vahelist leppimist. EL vaatas läbi oma Põhja-Koread käsitleva ühise seisukoha ning võttis jõuliselt üle ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1874, millega mõistetakse hukka Korea Rahvademokraatliku Vabariigi poolt 2009. aasta mais läbiviidud tuumakatsetus ning kehtestatakse uued sanktsioonid.

Nagu ka 2008. aastal, käsitleti massihävitusrelvade leviku küsimust ka ELi lepinguliste suhete raames kolmandate riikidega. 2009. aastal lepiti massihävitusrelvade leviku tõkestamise klauslis kokku Hiina, Lõuna-Korea, Kesk-Ameerika riikide ja Liibüaga ning saavutati märkimisväärset edu läbirääkimistel Venemaa, Vietnami, Tai, Singapuri ja Filipiinidega.

⁵ Euroopa Parlament võttis 19. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni nõukogu 2007. aasta aruande kohta Euroopa Parlamendile ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) peamiste aspektide ja põhiliste valikuvõimaluste kohta, mis esitatakse Euroopa Parlamendile 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe G jao punkti 43 kohaldamisel (2008/2241(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0074).

⁶ Euroopa Parlament võttis 24. aprillil 2009 vastu resolutsiooni tuumarelva leviku tõkestamise ja tuumarelva leviku tõkestamise lepingu tuleviku kohta (2008/2324(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0333).

Samuti andis EL jätkuvalt poliitilist ja rahalist abi massihävitusrelvade leviku tõkestamisega tegelevatele organisatsioonidele. Üheks näiteks on 2009. aasta juulis vastu võetud uus nõukogu otsus, mis tugineb ELi ja Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni (OPCW) koostöö headele kogemustele. EL püüdis jätkuvalt muuta keemiarelvade konventsiooni (CWC) ülemaailmselt kehtivaks. Lisaks toetati Viinis asuvat Rahvusvahelist Aatomienergia Agentuuri (IAEA). EL on endiselt tuumajulgeoleku fondi suurim rahastaja. Alustatud on arutelusid IAEA toetamist käsitlevate projektide uuendamise üle.

Bioloogiliste relvade kasutamisest tuleneva ohu käsitlemiseks algatas EL arutelu kahe ühismeetme üle, millest üks toetab bioloogiliste relvade (BTWC) konventsiooni ja teine Maailma Tervishoiuorganisatsiooni tegevust bioohutuse ja bioturvalisuse alal. Tulenevalt ELi 2003. aasta massihävitusrelvade strateegiast ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 nõuete täitmise tegevussuundadest võttis EL 5. mail 2009 vastu põhjaliku määruse kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimise kohta, mis jõustus 27. augustil 2009.

Lisaks ekspordikontrollile, nagu osutatakse määruse pealkirjas, kontrollitakse uue määrusega liidu tasandil ka kahesuguse kasutusega kaupade edasitoimetamist, vahendamist ja transiiti.

EL hakkas samuti rakendama nõukogu otsust, millega toetatakse rakette kui massihävitusrelvade peamisi kandevahendeid käsitlevat Haagi tegevusjuhendit. ELi eesmärk on tugevdada Haagi tegevusjuhendi toimimist ja muuta see ülemaailmselt kehtivaks. Seetõttu on väga oluline teha teavitustööd riikide hulgas, kes ei ole tegevusjuhendile alla kirjutanud.

2. Tavarelvastus

Väike- ja kergrelvad

Euroopa Liit jätkas 2009. aastal väike- ja kergrelvade (SALW) küsimuse tõstatamist kõikidel rahvusvahelistel foorumitel ja poliitilises dialoogis kolmandate riikidega väike- ja kergrelvi käsitleva ELi strateegia raames.

2009. aastal viidi jätkuvalt ellu ELi algatus, mille eesmärk on tõkestada õhustranspordi kaudu toimuvat väike- ja kergrelvade salakaubavedu, ning uuriti ka võimalusi luua kontakte kolmandate riikidega. EL rakendas samuti edasi oma projekti, mis käsitleb väike- ja kergrelvade ja laskemoona ülemääraste varude hävitamist Ukrainas ning töötas välja uue nõukogu otsuse relvavarude haldamise, kogumise, registreerimise, relvade üleandmisest teavitamise ning ülemääraste varude hävitamise kohta Lääne-Balkani riikides. 2012. aasta läbivaatamiskonverentsi silmas pidades asuti lisaks välja töötama uut nõukogu otsust, millega toetatakse väike- ja kergrelvi käsitleva ÜRO tegevuskava rakendamist.

Lisaks väike- ja kergrelvade valdkonnas käimasolevatele projektidele, millega toetatakse Kesk-Ameerika väike- ja kergrelvade kontrolliprogrammi (CASAC) või selliseid Aafrika piirkondlikke organeid nagu Lääne-Aafrika Riikide Majandusühendus (ECOWAS), Kesk-Aafrika Riikide Majandusühendus ja Ida-Aafrika Ühendus, käivitas ELi stabiliseerimisvahendi raames projekti, mille eesmärk on toetada tulirelvade ebaseadusliku hankimise ja kaubanduse vastast võitlust Aafrikas, kasutades selleks väike- ja kergrelvade piirkondlikku keskust (RECSA).

Pärast asjaomaste nõukogu järelduste vastuvõtmist 2008. aastal alustas EL väike- ja kergrelvade küsimuse arvessevõtmist oma suhetes kolmandate riikidega, lisades väike- ja kergrelvi käsitleva artikli ka asjaomastesse lepingutesse kolmandate riikidega. 2009. aastal lepiti väike- ja kergrelvi käsitlevas klauslis esialgselt kokku Lõuna-Korea, Kesk-Ameerika riikide ja Liibüaga ning märkimisväärsed edu saavutati läbirääkimistel Venemaa, Vietnami, Tai, Singapuri ja Filipiinidega. Ettevalmistusi on alustatud ka selleks, et seada ELi ja Hiina vahel sisse dialoog väike- ja kergrelvade küsimuses. EL aitab Aafrika Liidul välja töötada väike- ja kergrelvi käsitlevat strateegiat, mis võib olla võetaks vastu 2010. aastal.

Ekspordikontroll

Tavarelvastuse ekspordi valdkonnas püüdsid liikmesriigid endiselt lähendada oma ekspordikontrolli poliitikat, näidates otsustavust tõkestada sellise sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi, mida võidakse kasutada ebasoovitaval otstarbel, näiteks siserepressioonideks või rahvusvaheliseks agressiooniks, või mis võib põhjustada piirkondlikku ebastabiilsust. Muud arengud, nagu koordineeritud teavitustegevus ja sõjaliste kaupade ühise ELi nimekirja ajakohastamine 2009. aasta veebruaris tugevdasid veelgi ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP kui kõige terviklikuma rahvusvahelise relvaekspordi kontrollikorra rakendamist.

Rahvusvahelisel tasandil toetab EL jätkuvalt relvakaubanduse lepingu üle peetavaid läbirääkimisi. ELi liikmesriigid osalesid 2009. aastal relvakaubanduse lepingut käsitleva avatud töörühma kahel koosolekul ning hääletasid uue ÜRO Peaassamblee resolutsiooni poolt, mis määratleb raamistiku läbirääkimisteks relvakaubanduse lepingu üle 2012. aastal peetaval ÜRO konverentsil. Nõukogu võttis 2009. aastal vastu ja rakendas nõukogu otsuseid, millega edendatakse relvakaubanduse lepingu protsessi, mis koosneb kuuest piirkondlikust seminarist, kuhu on osalema kutsutud enam kui 120 riiki.

3. Terrorism

2009. aastal käsitles EL terrorismiohu küsimust ÜRO raames ja oma suhetes kolmandate riikidega, juhindudes põhimõttest, et tõhusad terrorismivastased meetmed ja inimõiguste kaitse, põhiõigused ja õigusriigi põhimõte on üksteist täiendavad ja vastastikku tugevdavad eesmärgid.

2009. aastal süvenes terrorismivastane koostöö USAga nii vormi kui ka sisu poolest – kõrgeimal tasandil peeti ELi-USA poliitilist dialoogi ja ametnike tasandil tehnilist dialoogi. EL tervitas president Obama otsust sulgeda Guantánamo kinnipidamiskeskus ja otsustas sellele positiivselt reageerida, tuginedes eeldusele, et asjakohaseid poliitilisi küsimusi käsitletakse põhjaliku poliitilise uurimise käigus. ELi justiits- ja siseministrid löid 4. juunil võimalused, sealhulgas teabevahetuse mehhanismi, et soovi avaldavad liikmesriigid saaksid vastu võtta Guantánamo kinnipeetavaid, teavitades sellest samal ajal oma ELi ja Schengeni partnereid.

15. juunil 2009 tehtud ELi ja Ameerika Ühendriikide ühisavalduses nähakse ette transatlantiline raamistik terrorismivastase võitluse alaseks koostööks, mis tugineb ühistele väärtustele, õigusriigi põhimõttele, rahvusvahelisele õigusele ja inimõigustele.

Süvendati poliitilist dialoogi suutlikkuse parandamiseks kolmandate riikidega. Terrorismi tööühma raames peeti kolmiku kohtumised USA, Venemaa, Kanada, Austraalia, Pakistani, Jeemeni jt. Peamine rahastamisvahend, millest toetatakse kolmandate riikide jõupingutusi terrorismi tõkestamiseks ja sellega võitlemiseks, on stabiliseerimisvahend.

Lõuna-Aasia, eelkõige Pakistan ja Afganistan, Saheli piirkond, Jeemen ja Somaalia on ELi terrorismivastases võitluses jätkuvalt kesksel kohal.

ELi terrorismivastase võitluse üks esmatähtsaid valdkondi on terrorismi tõkestamine ja selle raames võitlus radikaliseerumise ja värbamisega mitte üksnes ELis, vaid ka väljaspool.

2009. aastal tõsteti erinevates inimõigusvaldkondades dialoogides ja konsultatsioonides esile terrorismivastase võitluse inimõigusi puudutavaid aspekte ning EL kasutas võimalust rõhutada oma partneritele vajadust muuta õigusriigi põhimõtte terrorismivastase võitluse strateegiate aluspõhimõtteks.

4. Energiajulgeolek⁷

Meie potentsiaalne ja tegelik haavatavus energiaga varustamise osas tuli selgelt esile 2009. aasta alguses seoses Venemaa ja Ukraina vahelise gaasitülga. ÜVJP raamistikus integreeriti energiajulgeoleku aspektid piirkondlike strateegiate kaudu veelgi tihedamalt ELi kahepoolsetesse suhetesse partneritega.

Venemaaga seonduvate energiasuhete puhul on meie vastastikune sõltuvus märkimisväärne: Venemaa on ELi peamine energiatarnija ja EL on suurim Venemaa süsivesinike tarbija. Kuna Venemaa energiaalased suhted naaberriikidega on muutunud, on see alates 2007. aasta jaanuarist toonud kaasa arvukalt kahepoolseid vaidlusi. Eriti mõjutas ELi kodanikke ja ettevõtjaid Venemaa ja Ukraina gaasitüli 2009. aasta jaanuaris, mis ajendas ELi välja töötama vajalikke meetmeid eesmärgiga parandada oma energiaga varustatust (asjaomaseid ettepanekuid arutavad praegu liikmesriigid ja Euroopa Parlament). Kriis tõi esile vajaduse läbipaistvate ja prognoositavate energiasuhete järele. Tarnekatkestuste riski peaks aitama vähendada 16. novembril 2009 alla kirjutatud ELi ja Venemaa varajase hoiatamise mehhanism energeetika valdkonnas.

Kahetsusväärne oli 2009. aasta juulis tehtud Venemaa otsus denonsseerida energiaharta leping (kehtib alates 2009. aasta oktoobrist). Kontaktides Venemaaga on EL pidevalt rõhutanud seda, kui oluline on ühine rahvusvaheline õigusraamistik energiaalaste investeeringute kaitseks, energiatoodete transiidiks ja energeetikaga seotud kaupadega kauplemiseks. EL on kindlalt otsustanud lisada energiaharta põhimõtted uude ELi-Venemaa lepingusse, mille üle peetakse praegu läbirääkimisi.

⁷ Euroopa Parlament võttis 17. septembril 2009 vastu resolutsiooni energiavarustuse kindluse kohta (Nabucco ja Desertec) (P7_TA-PROV(2009)0021).

2009. aasta aprillis kirjutati Valgevenega alla energiat käsitlevale ühisdeklaratsioonile ning 2009. aasta detsembris jõuti poliitilisele kokkuleppele selles, et Moldova Vabariik ja Ukraina saavad energiaühenduse liikmeks. 2009. aastal pakkus EL koos rahvusvaheliste finantseerimisasutustega toetust Ukraina gaasitransiidivõrgu moderniseerimiseks, Ukraina gaasisektori reformimiseks ning gaasitarnete eest tasumiseks. Idapoolsete partneritega arutati energiaga seotud küsimusi idapartnerluse energiajulgeoleku platvormi raames.

Jätkusid kahepoolsed energiaarutelud Alžeeria ja Liibüaga, 2008. aasta detsembris kirjutati alla vastastikuse mõistmise memorandumile Egiptusega ning 2009. aastal peeti Iraagiga edukaid läbirääkimisi energiat käsitleva vastastikuse mõistmise memorandumile üle (millele kirjutati alla 2010. aasta jaanuaris). Vahemere piirkonnas lõppes seitset Araabia riiki, Iisraeli, Palestiinat ja Türgit hõlmava Euroopa – Vahemere piirkonna energeetikasektorit reguleerivate asutuste (Medreg) vahelise koostöö esimene etapp, mille suhtes võetakse järelemeetmeid 2010. aastal algava teise etapi raames. 2008. aastal käivitati uuesti kolmepoolne energiakoostöö ELi, Iisraeli ja Palestiina omavalitsuse vahel, kuid see soikus Gaza kriisi tõttu. Koostöö eesmärk on luua ühine energiaamet ja hõlbustada selliste ühist huvi pakkuvate projektide elluviimist nagu Iisraeli ja Palestiina ühisalgatus „Päikeseenergia rahu nimel”. 2009. aastal viidi lõpule ELi rahastatud uuring algatuse „Päikeseenergia rahu nimel” toetamiseks.

Kesk-Aasiat käsitleva ELi strateegia esmatähtis valdkond on energeetika ja transpordi vahelised seosed. 2009. aasta mais toimunud Praha tippkohtumine lõunakoridori küsimuses ning Nabuccot käsitlev valitsustevaheline kokkulepe on olulised alustalad mõlemale poolele huvi pakuva Kesk-Aasiat ja ELi ühendava otsetee väljaarendamisel. Väljatöötamisel on strateegiadokument, mis käsitleb energiaalast koostööd Usbekistaniga.

5. Kliimamuutused ja julgeolek

Peasekretäri / kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni poolt 2008. aasta märtsis Euroopa Ülemkogule esitatud aruandes⁸ kirjeldati kliimamuutust kui ohu võimendajat, kui äärmuslikumad ilmastikunähtused, sademete hulga ja põllukultuuride saagikuse vähenemine ning merepinna tõus teravdavad olemasolevaid pingeid nõrga riigiparaadiga või allakäinud riikides. 2009. aastal viidi veelgi tõhusamalt ellu kõnealusel dokumendis esitatud soovitusi ning peasekretäri / kõrge esindaja poolt 2008. aasta detsembris järelemeetmetena tehtud soovitusi⁹.

Nõukogu 2008. aasta detsembri järelduste põhjal esitati välisasjade nõukogu 2009. aasta detsembri istungile igakülgne „Ühine eduaruanne”¹⁰ ning soovitused kliimamuutusi ja rahvusvahelist julgeolekut käsitlevate järelemeetmete kohta, milles tõsteti esile kliimamuutuste ja rahvusvahelise julgeoleku alal viimastel aastatel tehtud tööd. Läbi on viidud neli juhtumiuuringut (piirkondlikud stsenaariumid), milles käsitleti kliimamuutuste ja rahvusvahelise julgeoleku teemat Edela-Aasias, Kagu-Aasias, Kesk-Ameerikas ning India ja Vaikse ookeani saareriikides. Neis uuriti täpsemalt kliimamuutuste võimalikku mõju julgeolekule vastavates piirkondades ning need peaksid toetama meie arutelusid kliimamuutustega kohanemise väljaarendamise ja kliimaga seotud riskide ohjamise üle kõnealustes piirkondades.

⁸ Vt dokumenti „Kliimamuutused ja rahvusvaheline julgeolek” (nõukogu dok 7249/08).

⁹ Vt „Kliimamuutused ja julgeolek: kõrge esindaja soovitused, milles käsitletakse kõrge esindaja ja komisjoni aruande „Kliimamuutused ja rahvusvaheline julgeolek” järelemeetmeid” (nõukogu dok 16994/1/08 REV1).

¹⁰ Nõukogule esitatud ühine eduaruanne ning soovitused kliimamuutusi ja rahvusvahelist julgeolekut käsitlevate järelemeetmete kohta (nõukogu dok 16645/09).

Välisasjade nõukogu kiitis aruande ja selle soovitused heaks, märkides, et kliimamuutused ja selle mõju rahvusvahelisele julgeolekule on osa ELi kliima-, energia- ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika laiematest eesmärkidest ning seega kesksel kohal ELi püüdlustes. Tehtud on olulisi edusamme ELi suutlikkuse suurendamiseks varajase hoiatamise, analüüsi ja reageerimise valdkonnas seoses rahvusvahelisele julgeolekule kliimamuutustest lähtuva mõjuga, käsitledes seda küsimust nõukogu eri osakondades ning samal ajal koordineerides tööd komisjoni talitustega.

Kõnealune küsimus kuulub alati kolmandate riikidega, sealhulgas USA, Venemaa, India, Jaapani ja Hiinaga peetava poliitilise dialoogi päevakorda. Mitteametlikud konsultatsioonid toimusid ka rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonidega, muu hulgas ÜRO, OSCE, NATO ja ASEANi piirkondliku foorumiga eesmärgiga toetada kliimamuutuste alast arutelu enne Kopenhaageni kliimaläbirääkimisi.

2009. aasta juunis leppis ÜRO Peaassamblee ELi juhtimisel ühehäälselt kokku resolutsioonis¹¹, milles „väljendatakse tõsist muret kliimamuutustest tuleneva võimaliku julgeolekumõju üle” ja palutakse ÜRO peasekretäril esitada selle teema kohta aruanne¹² ÜRO Peaassamblee 64. istungjärgul. EL andis panuse aruandesse, mis esitati 2009. aasta septembris ja mis käivitas arutelu asjaomastes ÜRO organites ja nende vahel.

11 ÜRO Peaassamblee resolutsioon A/63/281.

12 ÜRO peasekretäri aruanne kliimamuutuste ja sellest julgeolekule tuleneva võimaliku mõju kohta, A/64/350.

B. PIIRKONDLIKUD KONFLIKTID JA EBAKINDLAD OLUKORRAD

Jätkuvad ja uued piirkondlikud konfliktid ning ebakindlatest riikidest tulenev ebastabiilsus on endiselt ELi ja selle kodanike julgeolekule tõsine oht. Neil on mitmesugused põhjused, mis nõuavad ELilt ja teistelt ülemaailmselt osalistelt ning mitmepoolsetelt ja/või piirkondlikelt organisatsioonidelt mitmetahulist reageerimist. Lisaks teevad nõrgad ja konfliktidest haaratud riigid kõige vähem edusamme aastatuhande arengueesmärkide saavutamisel.

1. Lähis-Ida^{13 14}

Israeli-Palestiina konfliktiga 2009. aastal seotud kaks peamist arengut olid Gaza konflikt, mis puhkes 2008. aasta viimastel päevadel ja lõppes 18. jaanuaril 2009, kui Israel ja Hamas kuulutasid välja ühepoolse relvarahu, ning president Obama juhitud USA uue valitsuse kestvad jõupingutused alustada kahe poole vahel uuesti läbirääkimisi erisaadik Mitchelli vahendusel.

EL toetas jätkuvalt Palestiina riigi ülesehitamist, sealhulgas oma ÜJKP missiooni (vt allpool) abil. Näib, et need jõupingutused toovad positiivseid tulemusi, kuna Israeli sammud liikumiskiirangute kergendamisel on aidanud kaasa majanduskasvule Läänekaldal. Olukord teeb siiski muret, eelkõige seoses jätkuva asundustegevusega, olukorraga Jeruusalemma idaosas ja ligipääsutingimustega Gazasse ja sealt väljapoole. Muret valmistab ka ummikseis Palestiina-sisese leppimise osas.

2009. aastal tehtud sammud normaliseerida Liibanoni ja Süüria suhteid võivad aidata kaasa olukorra paranemisele piirkonnas. Pikaajaliselt võiks EL pakkuda abi ja oskusteavet kahe riigi vahelise piiri seadustamisel, eelkõige piiri määramisel, tähistamisel ja kindlustamisel. EL on andnud toetust Liibanonile, Süüriale ja Jordaaniale, et aidata nende riikide valitsustel toime tulla arvukate Iraagi põgenikega.

EL viis lõpule oma töö Süüriaga sõlmitava assotsieerimislepingu osas ja tegi 2009. aasta oktoobris Süüriale ettepaneku leping allkirjastada. Süüria ei ole veel oma nõusolekut andnud, taotledes rohkem aega lepingu potentsiaalse mõju analüüsimiseks. Loodetavasti kirjutatakse lepingule alla 2010. aastal.

Vastuseks Jeemeni üha kasvavale ebastabiilsusele 2009. aastal ja ELi julgeolekuhuvide tunnustamiseks Pärsia lahe piirkonnas võttis nõukogu Jeemeni suhtes vastu tervikliku ELi lähenemisviisi, mis hõlmab poliitilist dialoogi, arenguabi, suuremat tähelepanu doonorite tegevuse koordineerimisele, suutlikkuse suurendamist, humanitaarabi, riigi ülesehitamist ning tihedamat koostööd ja abi terrorismivastases võitluses. 2010. aastal arendatakse seda lähenemisviisi edasi ja viiakse ellu koos Jeemeni ja peamiste rahvusvaheliste sidusrühmadega.

¹³ Euroopa Parlament võttis 15. jaanuaril 2009 vastu resolutsiooni olukorra kohta Gaza sektoris (P6_TA-PROV(2009)0025).

¹⁴ Euroopa Parlament võttis 18. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni Gaza sektorile antava humanitaarabi kohta (P6_TA-PROV(2009)0057).

EL ja Iraak lõpetasid 2009. aasta novembris läbirääkimised partnerlus- ja koostöölepingu üle. Lepingu allkirjastamise ja sõlmimise korral oleks see esimene õiguslikult siduv leping ELi ja Iraagi vahel.

2. Aasia

Afganistani ja Pakistani jaoks oli 2009. aasta raske. EL tugevdas aasta jooksul oma tegevust, leppides oktoobri üldasjade ja välissuhete nõukogus kokku kavas ELi tegevuse tõhustamise kohta Afganistanis ja Pakistanis ning võttes meetmeid kava rakendamiseks. ELi tegevuskavas kinnitatakse taas kord pühendumust piirkonna stabiliseerimisele, kuna olukord Pakistanis ja Afganistanis on mitmel viisil omavahel seotud. Selles kutsutakse Afganistani üles koostööle ja vastutust võtma. Piirkondlikel partneritel on selles protsessis oluline roll, kuna piirkonna stabiilsus on ülioluline jõuka Afganistani ja Pakistani ülesehitamisel.

Tegevuskava eesmärk on tugevdada ELi arenevat strateegilist suhet Pakistaniga, korraldades sealhulgas teise erakorralise tippkohtumise 2010. aasta esimesel poolel.

EL saatis 2009. aasta augustis toimunud presidendi- ja piirkondlike esinduskogude valimisi jälgima valimiste vaatlemise missiooni ning 2010. aasta sügisel toimuvaid parlamendivalimisi silmas pidades kaalub EL võimalust abistada Afganistani valimisprotsessi reformimisel ja veel ühe valimiste vaatlemise missiooni lähetamist.

Tsiviilvaldkonna koordineerimise hõlbustamiseks ja Lissaboni lepingust tulenevalt on ELil alates 2010. aasta aprillist Afganistanis üks esindus, mis on Euroopa Komisjoni delegatsioon ja Afganistanis asuva ELi eriesindaja büroo ühendamise tulemus.

EL pidas jätkuvalt kinni Birma/Myanmari suhtes võetud mitmesuunalisest lähenemisviisist, mille kohaselt kohaldati küll piiravaid meetmeid (mida karmistati veelgi pärast Daw Aung San Suu Kyi suhtes 2009. aasta augustis tehtud otsust), kuid samal ajal anti 2006. aasta ühise seisukoha alusel endiselt humanitaarabi, jätkati dialoogi ja astuti kontakti ametivõimudega ASEANi siselt ning ASEANi ja teiste naaberriikidega ning toetati ÜRO jõupingutusi.

Võttes arvesse võimalikke ohte, mis lähtuvad ebastabiilsusest, mis ELi arvates võib olukorra mitteparanemisel tekkida, ning pidades silmas seda, et ELi hääl ja nõudmised peaksid jõudma selgelt riigi valitsuseni, otsustas nõukogu 2009. aasta detsembris süvendada oma dialoogi sõjaväeliste ametivõimudega selleks, et edendada oma peaesmärki: alustada stabiilsele demokraatiale ja õigusriigi põhimõttele üleminekut, mille aluseks on kaasav dialoog ametivõimude, opositsiooni ja erinevate rahvusrühmade vahel ning kõigi poliitvangide vabastamine ja mille tulemusel viidaks 2010. aastal läbi vabad ja õiglased valimised.

EL teeb jätkuvalt tihedat koostööd ÜRO ja teiste sarnaseid seisukohti jagavate liitlastega, nagu USA, Jaapan, Austraalia, ASEANi riigid jt.

3. Aafrika¹⁵

Somaali poolsaarel¹⁶ ¹⁷ on EL olnud tähtis rahvusvahelise üldsuse esindaja, tehes tihedat koostööd teiste rahvusvaheliste partneritega. EL aitas Brüsselis korraldada doonorite konverentsi Somaalia julgeolekusektorile antava abi kohta ja toetas aktiivselt Djibouti kokkulepet, mis loob piirkonna jaoks poliitilise ja rahumeelse lahenduse. EL otsustas 2009. aastal süvendada oma koostööd Somaaliaga tervikliku lähenemisviisi¹⁸ abil ja võttis vastu poliitika Somaali poolsaare suhtes, millele järgnesid nõukogu järeldused Somaali poolsaare kohta¹⁹. EL kinnitas taas kord oma kohustusi, pikendades rahvusvaheliste piraatluse vastaste operatsioonide eestvedajana ÜJKP operatsiooni EUNAVFOR Atalanta volitusi ja käivitades piirkonnas enneolematul tasemel koostöö, ning nõustudes looma ÜJKP sõjalise missiooni Somaalia julgeolekujõudude väljaõppe toetamiseks²⁰. EL toetab jõupingutuste suurendamist Somaalia ranniku lähedal toimuvat piraatlust käsitleva kontaktrühma raames.

Kõnealuse missiooni puhul on ÜJKPd kasutatud esimest korda selleks, et anda otsest sõjalist algõpet, toetades ja parandades käimasolevat koolitusprogrammi koos teiste rahvusvaheliste partneritega. See ühendab piraatluse vastased ja komisjoni laiemad arenguprogrammid ning kujutab endast laiahaardelisemat lähenemisviisi kriisiohjamisele.

EL jätkas nelja rahuprotsessi jälgimist Ida-Aafrika järvede piirkonnas. See oli tunduvalt hõlpsam, kuna kogu 2009. aasta jooksul saavutati sisulist edu Kongo Demokraatliku Vabariigi (KDV) ja Rwanda suhetes. Rahuprotsess KDV idaosas esitab keerulise poliitilise ja sõjalise väljakutse. Positiivsetele arengutele vaatamata on protsess veel pooleli, eelkõige seoses Rwanda demokraatlike vabastusjõudude (FDLR) mässajate neutraliseerimise ja endiste Kongo mässajate integreerimisega KDV relvajõududesse.

Edu saavutati ka Burundi rahuprotsessis. Mässuliste rahvuslike vabastusjõudude liikumine (FNL – *Forces nationales de libération*) on heitnud relvad kõrvale, demobiliseerunud ja muutunud erakonnaks. Alanud on 2010. aastal toimuvate valimiste (presidendi-, parlamendi- ja kohalike omavalitsuste valimised) ettevalmistamine. Olukorda piirkonnas (KDV, Kesk-Aafrika Vabariik ja Sudaani lõunaosa) kahjustab endiselt tõsiselt Issanda Vastupanuarmee (LRA) kriminaalne tegevus. Vaatamata paljulubavatele väljavaadetele olukorda stabiliseerida, on KDV idaosas jätkuvalt üks maailma tõsisemaid humanitaarkriise.

Saheli piirkonnas on endiselt julgeoleku ja arenguga seotud probleeme, sealhulgas uimastid, ebaseaduslik ränne, Al Qaeda rakukesed (AQMI – Al Qaeda seotud Magribi Al Qaeda), relvade salakaubavedu ja relvastatud mässulised, mis on seotud selliste arenguga seonduvate küsimustega nagu mahajäämus arengus, tööta noored (kes võivad vägagi tõenäoliselt ühineda mässuliste või AQMIga) ning pidevate arengualaste jõupingutustega, mida takistab ebakindel julgeolekuolukord. Praegu viiakse ellu ELi algatust, mis toetab piirkonda, eelkõige Mauritaaniat, Malit ja võimaluse korral Nigerit. ELi algatuse eesmärk on töötada välja terviklik lähenemisviis, mille keskmes on areng, julgeolek, hea valitsemistava, inimõiguste austamine ja õigusriigi põhimõte, kasutades selleks asjakohaseid ELi vahendeid ja ELi liikmesriikide kahepoolseid abiprogramme. Neis püüdlustes on väga oluline koostöö Alžeeria, Maroko ja Liibüaga ning piirkondlike ja kontinenti hõlmavate organisatsioonidega.

¹⁵ Euroopa Parlament võttis 24. märtsil 2009 vastu resolutsiooni teemal: „Üks aasta pärast Lissaboni tippkohtumist: Aafrika ja ELi partnerluse raames tehtud töö” (P6_TA-PROV(2009)0151).

¹⁶ Euroopa Parlament võttis 15. jaanuaril 2009 vastu resolutsiooni olukorra kohta Somaali poolsaarel (P6_TA-PROV(2009)0026).

¹⁷ Euroopa Parlament võttis 26. novembril 2009 vastu resolutsiooni Somaalia rannikuvetes toimuva piraatluse poliitilise lahenduse kohta (P7_TA-PROV(2009)0099).

¹⁸ Nõukogu juuli järeldused.

¹⁹ Nõukogu detsembri järeldused.

²⁰ Välisasjade nõukogu jaanuari järeldused.

Guinea-Bissau poliitiline ja julgeolekulukord halvenes 2009. aastal hüppeliselt, kuna mõrvati sõjaväelised ja poliitilised juhid, sealhulgas president. Valimisprotsess siiski jätkus ja uus president astus septembri alguses viieks aastaks ametisse. Sestsadik on riigi poliitiline olukord mõnevõrra stabiliseerunud. 2009. aastal kinnitas EL taas oma kohustusi, pikendades ELi ÜJKP missiooni SSR GUINEA BISSAU volitusi 2010. aasta maini.

Guinea ummikseis, mille tekitasid hunta püüdlused võimust kinni hoida, kulmineerus opositsiooni rahumeelse kogunemise verise mahasurumisega, mille tagajärjeks oli 150 hukkunut, vägistamised ja kadunuks jäänud inimesed. Hunta juhi ebaõnnestunud atentaadi järel on uus ajutine president võtnud rahvusvahelise üldsuse tugeva surve mõjul meetmeid demokraatia taastamiseks. EL kasutas huntale surve avaldamiseks enda käsutuses olevaid eri vahendeid, sealhulgas sanktsioone tapmiste eest vastutavate isikute suhtes.

Mauritaanias sillutasid rahumeelses õhkkonnas toimunud valimised teed põhiseadusliku korra taastamisele.

Sudaani puhul olid kesksed teemad Darfuri konflikt ja vähesed edusammud üldise rahukokkuleppe rakendamisel. Vastuseks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu poolt president Al Bashirile süüdistuse esitamisele saatis Sudaan riigist välja mitmed rahvusvahelised valitsusvälised organisatsioonid, tuues kaasa humanitaarolukorra halvenemise. Tšaadi ja Sudaani pingelised suhted paranesid ja see aitas kaasa piiratud edule Dohas peetud Darfuri rahukõnelustel. ALi algatused said uut hoogu ELi toetatava kõrgetasemelise Sudaani vaekojaga (*High Level Implementation Panel for Sudan*), mida juhib endine president Mbeki.

Madagaskaril kukutati 2009. aasta märtsis president . AL katkestas viivitamata suhted riigiga ja moodustas rahumeelse lahenduse leidmiseks rahvusvahelise kontaktrühma (ÜRO, ÜRO Julgeolekunõukogu alalised liikmed, EL, SADC jt). Selle tulemusena kehtestas AL sanktsioonid ametisoleva presidendi ja mitmete tema lähikondlaste suhtes.

4. Ladina-Ameerika

Pärast Hondurase 28. juuni riigipööret mõistis EL hukka president Manuel Zelaya võimult kukutamise ning toetas kõiki algatusi ja jõupingutusi demokraatia taastamiseks riigis. ELi liikmesriikide suursaadikud kutsuti tagasi. Tühistati otsus lähetada EL valimiste vaatlemise missioon 29. novembri valimistele, kuna seda oleks võidud tõlgendada valitsuse *de facto* tunnustamisena. Missiooni asemel lähetati valimiseksperide tehniline rühm. Pärast neid valimisi ja tulenevalt uue presidendi Porfirio Lobo jõupingutustest rakendada San José / Tegucigalpa kokkulepet, mis viis rahvusliku leppimise kokkuleppe allkirjastamiseni ja leppimise edendamisele, otsustas EL normaliseerida suhted Hondurasega, sealhulgas jätkata koostöötegevust (välja arvatud sõjaliste küsimuste osas) ja läbirääkimisi Kesk-Ameerika riikidega sõlmitava assotsieerimislepingu üle.

C. STABIILSUSE SUURENDAMINE EUROOPAS JA MUJAL MAAILMAS

1. Euroopa stabiilsuse tagajana

Nõukogu kinnitas taas (2009. aasta detsembris)²¹, et laienemise suhtes võetud uue konsensuse (2006. aasta detsember)²² (mis põhineb kohustuste täitmise kindlustamisel, tingimuste täitmisel ja teavitustegevusel, mis on seotud Euroopa Liidu võimega integreerida uusi liikmeid) sidus rakendamine on jätkuvalt aluseks ELi tegevusele, sealhulgas ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas igas laienemisprotsessi etapis.

Läbirääkimised Türgiga on jõudnud keerulisemasse etappi, kus Türgi peaks kiirendama oma jõupingutusi kehtestatud tingimuste täitmiseks. Selleks et Türgi täidaks täielikult Kopenhaageni kriteeriume, peab ta tegema täiendavaid jõupingutusi mitmes valdkonnas, eelkõige põhivabaduste osas. Läbirääkimisprotsess on parimaks mõjutusvahendiks selles suunas edu saavutamiseks. Türgi on tähtis piirkondlik osapool, sealhulgas Lähis-Ida ja Lõuna-Kaukaasia julgeoleku seisukohalt, ning tal on oluline roll energiavarustuse tagamisel ja tsivilisatsioonide vahelise dialoogi edendamisel. Sellega seoses tervitas nõukogu märkimisväärseid diplomaatilisi jõupingutusi suhete normaliseerimiseks Armeeniaga. Nõukogu tervitas oma 2009. aasta detsembri järel dustes rändeteemalise tugevdatud dialoogi alustamist ning tegi ettepaneku võtta kiiresti konkreetseid meetmeid. Nõukogu kordas, et Türgi peab pühendumata ühemõtteliselt heanaaberlike suhete arendamisele ning vaidluste rahumeelsele lahendamisele vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjale, sealhulgas pöördudes vajadusel Rahvusvahelise Kohtu poole. EL rõhutas lisaks veel kord, et ELi liikmesriikidel on kooskõlas ühenduse õigustiku ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas ÜRO mereõiguse konventsiooniga kõik suveräänsed õigused, mille hulka kuulub muu hulgas õigus sõlmida kahepoolseid lepinguid.

Nõukogu märkis ka sügava kahetsusega, et korduvatele üleskutsetele vaatamata ei ole Türgi täitnud oma kohustust rakendada täielikult ja mittediskrimineerivalt assotsieerimislepingu lisaprotokolliga teinud edusamme kahepoolsete suhete normaliseerimiseks Küprose Vabariigiga. Edusammude puudumisel rakendab EL oma 2006. aasta meetmeid, millel on püsiv mõju läbirääkimiste edenemisele. Kooskõlas oma 11. detsembri 2006. aasta järel dustega jätkab EL Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide 21. septembri 2005. aasta deklaratsiooniga hõlmatud valdkondades tehtavate edusammude tähelepanelikku jälgimist ja läbivaatamist. Praegu oodatakse kiiret edu saavutamist.

Samuti oodatakse, et Türgi toetaks aktiivselt käimasolevaid läbirääkimisi, mille eesmärk on leida Küprose probleemile õiglane, terviklik ja püsiv lahendus ÜRO raamistikus ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohaste resolutsioonide kohaselt ja kooskõlas ELi aluspõhimõtetega. Türgi võetavad kohutused ja konkreetne panus sellise igakülgse leppe saavutamiseks on otsustavad.

Horvaatia tegi eelmisel aastal olulisi jõupingutusi läbirääkimisprotsessis, mis on nüüd jõudmas viimasesse etappi. Horvaatia ühinemislepingu ettevalmistamise töörühm alustas tööd 2009. aasta detsembris.

²¹ Vt nõukogu 8. detsembri 2009. aasta järel dusti (dok 17169/1/09 REV 1).

²² Vt Euroopa Ülemkogu 14.–15. detsembri 2006. aasta kohtumise järel dusti (dok 16879/1/06 REV 1).

Nõukogu tervitas piiriküsimusega seotud arbitraažikokkuleppe allkirjastamist Sloveeniaga 4. novembril 2009 Stockholmis ja sama kokkuleppe ratifitseerimist Horvaatia Sabori poolt 20. novembril 2009. Nõukogu innustas Horvaatiat tuginema sellele edule oma kõigi seni lahendamata kahepoolsete küsimuste, eelkõige piirivaidluste lahendamise seotud jõupingutustes, võttes seejuures arvesse heanaaberlike suhete olulisust.

Stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess annab üldise poliitikaraamistiku suhetele ja läbirääkimistele Lääne-Balkani riikidega²³ kuni nende ühinemiseni ELiga. Nõukogu kinnitas 2009. aastal taas, et ta toetab täielikult kõigi piirkonna riikide Euroopa-püüdlusi, mis on piirkonna stabiilsust, leppimist ja tulevikku silmas pidades ülioluline.

EL rõhutas veel kord piirkondliku koostöö ja heanaaberlike suhete olulisust Euroopa Liidu suunas liikumise protsessis. Kuigi 2009. aastal saavutati ELiga ühinemise suunal edu, on teatavad väljakutsed kõigis riikides sarnased. Riigid peavad jätkama ja hoogustama õigusriigi põhimõtte tugevdamist, tagades muu hulgas sõnavabaduse, võitlema korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevusega, tagama kohtusüsteemi tõhususe ja sõltumatuse ning parandama haldussuutlikkust.

2009. aastal jätkus töö Lääne-Balkani riikide partneritega. Pärast Montenegro taotlust 2008. aasta detsembris esitasid Albaania (28. aprillil 2009) ja Serbia (22. detsembril 2009) taotluse saada ELi liikmeks. Nõukogu otsustas, et palub komisjonil koostada arvamuse Montenegro (23. aprillil 2009) ja Albaania (16. novembril 2009) taotluse kohta. ELi ja Albaania stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping jõustus 1. aprillil 2009. Esimene assotsieerimisnõukogu istung Albaaniaga toimus 18. mail 2009. Stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu jõustumiseks vajalike kõigi menetluste lõpuleviimist oodates kohaldati jätkuvalt tõrgeteta vahelepinguid ELi ja Bosnia ja Hertsegoviina ning ELi ja Montenegro vahel. Bosnia ja Hertsegoviina²⁴ puhul rõhutas nõukogu 2009. aasta juunis vajadust, et poliitilised liidrid peavad osalema konstruktiivselt poliitilises protsessis ja hoiduma rahvuslikult meelestatud sõnavõttudest. Nõukogu kordas detsembris taas oma muret poliitiliste arengute pärast ning kutsus Bosniat ja Hertsegoviinat üles kiirendama kõige olulisemaid reforme. Nõukogu tuletas seejärel samuti meelde, et edu saavutamiseks on vaja valitsuse ühist nägemust riigi ühisest tulevikust ja poliitilist tahet täita Euroopa integratsiooniga seotud nõudeid. Nõukogu rõhutas veel, et Bosnia ja Hertsegoviina peab tegema esimesed põhiseadusmuudatused, et luua hästitoimiv riik ja viia põhiseaduslik raamistik vastavusse Euroopa inimõiguste konventsiooniga.

2009. aasta detsembris oli endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu prokuratuur rahul Serbia koostöö tasemega. Seetõttu otsustas nõukogu 8. detsembril kohaldada ELi ja Serbia vahelepingut, mis lõpuks jõustus 1. veebruaril 2010.

ELi esindajad täitsid olulist rolli rahvusvahelistes koordineerimismehhanismides Lääne-Balkani riikides. ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Javier Solana külastas Bosniat ja Hertsegoviinat koos USA asepresidendiga 2009. aasta mais, kinnitades taas ELi ja USA ühist pühendumust riigi stabiilsusele, toetades riigi püüdlusi ühineda ELi ja NATOga ning kutsudes riigi liidreid üles viima ellu vajalikke reforme. ELi eesistujariik tegi peamiste reformide osas kokkuleppe saavutamise hõlbustamiseks 2009. aasta oktoobris ja novembris USAga ühiseid jõupingutusi, mis kulmineerusid kahe kõrgetasemelise kohtumisega Sarajevo lähisel Butmiri laagris ja millega kaasnes rida tehnilise tasandi arutelusid ja kohtumisi. Kahese funktsiooniga kõrge esindaja / ELi esindaja on rahvusvahelise üldsuse tegevuse peamine teabe- ja koordineerimiskeskus.

²³ Euroopa Parlament võttis 24. aprillil 2009 vastu resolutsiooni stabiilsuse ja heaolu tugevdamise kohta Lääne-Balkani riikides (2008/2200(INI) (P6_TA-PROV(2009)0331).

²⁴ Euroopa Parlament võttis 24. aprillil 2009 vastu resolutsiooni olukorra kohta Bosnias ja Hertsegoviinas (P6_TA-PROV(2009)0332).

Koos ELi delegatsiooniga kinnitas kõrge esindaja / ELi eriesindaja taas Bosnia ja Hertsegoviina Euroopa-püüdlusi. EL osales ka aktiivselt rahu tagamise nõukogu kohtumistel. Rahu tagamise nõukogu juhtorgan vaatas pidevalt läbi edusammud kõrge esindaja büroo sulgemiseks seatud viie eesmärgi ja kahe tingimuse täitmisel. Nõukogu kinnitas 2009. aasta juunis veel kord oma pühendumist eesmärgile minna kõrge esindaja büroolt üle suuremale ELi kohalolekule niipea, kui kõnealused viis eesmärki ja kaks tingimust on täidetud. Bosnia ja Hertsegoviina edusammude puudumise tõttu ei ole seni olnud võimalik teha otsust ülemineku kohta.

Parlamendivalimised toimusid Montenegros (29. märtsil 2009) ja Albaanias (28. juunil 2009). Kuigi valimised viidi mõlemas riigis läbi peaaegu kõigi rahvusvaheliste standardite kohaselt, esines veel mõningaid puudusi ning järelmeetmeid tuleb võtta seoses demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) soovitud eesmärkidega. Albaania ei realiseerinud parlamendivalimistel täielikult oma potentsiaali järgida demokraatlike valimiste kõrgeid standardeid. Üldasjade nõukogu kutsus 2009. aasta detsembris kõiki Albaania poliitilisi parteisid üles pidama konstruktiivset poliitilist dialoogi, sealhulgas parlamendis.

Pidades samuti silmas Ohridi raamlepingut, oli endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis 2008. aastal moodustatud koalitsioonivalitsus jätkuvalt ametis ja toimis stabiilselt. Presidendi- ja kohalike omavalitsuste valimised toimusid kahes voorus 2009. aasta märtsis ja aprillis. OSCE/ODIHR hinnangu kohaselt olid need valimised kooskõlas enamike rahvusvaheliste standarditega. Komisjon leidis laienemisstrateegias ja riigi eduaruandes, et asjaomane riik on põhjalikult tegelenud esmatähtsate reformidega ja täidab piisavalt Kopenhaageni poliitilisi kriteeriume. Sellest tulenevalt soovitas komisjon alustada ühinemisläbirääkimisi.

Nõukogu võttis oma 2009. aasta detsembri järeldustes soovitusel teadmiseks, tunnustas riigi edusamme ja märkis, et see küsimus võetakse taas arutlusele järgmisel eesistumisperiodil.

Komisjon tegi oktoobris ettepanekud meetmete kohta, mille eesmärk on tugevdada Kosovo poliitilist ja sotsiaalmajanduslikku arengut. Nõukogu võttis detsembris need ettepanekud heameelt tundes teatavaks ja palus komisjonil võtta vajalikke meetmeid Kosovo edusammude toetamiseks kooskõlas selle piirkonna väljavaatega ühineda Euroopa Liiduga ning pidades tähtsaks kaubanduse ja viisadega seotud meetmeid, ilma et see mõjutaks liikmesriikide seisukohti staatuse suhtes. Nõukogu innustas samuti komisjoni andma Kosovole Euroopa Liidu programmides osalemise võimalust ja tugevdama ELi stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raames Kosovoga peetavat dialoogi.

ELi eriesindaja Kosovos näitas 2009. aastal kohapeal jätkuvalt ELi pidevat pühendumust Kosovo stabiliseerimisele ja sotsiaalmajanduslikule arengule. Ta jätkas ka tööd rahvusvahelise tsiviilesindajana, kelleks ta nimetati rahvusvahelise juhtrühma poolt. Eriesindaja võttis endale keskse rolli koordineerida rahvusvahelise üldsuse tegevust Kosovos. 2009. aastal toetas ELi eriesindaja poliitilist protsessi ning aitas kaasa piirkondlikule koostööle ja stabiilsusele. Sel eesmärgil jätkub ELi tugev kohalolek ning ta edendab inimõiguste austamist, vähemuste kaitset ning kultuuri- ja religioosse pärandi kaitset. Viimasega seoses näitab ELi pühendumust saadik Moschopoulose nimetamine vahendajaks Serbia õigeusu kiriku religioosse ja kultuuripärandi kaitsmise küsimuses.

Nõukogu otsustas 30. novembril (otsus jõustus 19. detsembril) loobuda viisanõudest endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Montenegro ja Serbia kodanike suhtes pärast seda, kui kõnealused riigid olid täitnud kõik ELi poolt seatud tingimused viisanõude kaotamiseks.

Nõukogu innustas detsembris komisjoni esitama samasuguseid ettepanekuid Albaania ning Bosnia ja Hertsegoviina jaoks kohe, kui ta on hinnanud, et kumbki riik täidab komisjoni teekaartides viisanõude kaotamiseks seatud tingimused.

2. Parem koostöö naaberriikidega²⁵

Euroopa naabruspoliitika on jätkuvalt raamistik suhtlemisel naaberpiirkondade partneritega. EL alustas või jätkas arutelusid kahepoolsete suhete süvendamiseks ja edasiarendamiseks mitmete lõunapoolsete Euroopa naabruspoliitika partnerriikidega. Pärast edasijõudnud riigi staatust käsitleva ühisdokumendi vastuvõtmist jätkus 2009. aastal töö uue ELi-Maroko tegevuskavaga, mis peegeldab Maroko soovi süvendada oma suhteid ELi ja kõigi selle institutsioonidega. Teised Vahemere piirkonna riigid (Egiptus, Jordaania ja Tuneesia) on esitanud taotluse viia oma suhted Euroopa Liiduga uuele tasemele. Jätkus töö ELi-lisraeli tegevuskava rakendamisega, kuigi arutelusid kahepoolsete suhete süvendamise ja uue tegevuskava üle mõjutas negatiivselt Gaza kriis. Praeguse tegevuskava kehtivust pikendati 2010. aasta juunini.

Pärast läbirääkimiste alustamist ELi-Liibüa raamlepingu üle 2008. aasta novembris on peetud viis läbirääkimistevooru. Mitmes valdkonnas on saavutatud olulist edu.

Idapoolsete naabritega seoses tehti suhetes Ukrainaga märkimisväärseid edusamme uue assotsieerimislepingu osas, mille lahutamatuks osaks on ulatusliku ja tervikliku vabakaubanduspiirkonna loomine, ning EL on endiselt kindel, et läbirääkimised viiakse lõpule järgnevatel kuudel, tingimusel et Ukraina näitab vajalikku poliitilist tahet hoogustada läbirääkimisi lahendamata küsimuste üle. Läbirääkimisi Moldova Vabariigiga uue assotsieerimislepingu üle alustati 2010. aasta jaanuaris. Lepinguliste suhete süvendamine Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusiaga toimub kaasatuse, diferentseerimise ja tingimuslikkuse põhimõtete alusel. 2009. aastal alustas nõukogu arutelu nimetatud riikidega peetavate läbirääkimiste juhiste eelnõu üle. Vastuseks mõningatele positiivsetele sammudele demokraatia ja põhivabaduste valdkonnas on EL püüdnud teha samm-sammult koostööd Valgevenega ja innustab ka edaspidi riigi reformipüüdlusi. Poliitilisi kontakte on aidanud tugevdada mitmed kõrgetasemelised mõlemas suunas tehtud visiidid.

2009. aastal tugevdati veelgi mitmepoolset koostööd 7. mai Praha tippkohtumisel käivitatud idapartnerluse abil. Idapartnerluse peamine eesmärk on luua vajalikud tingimused poliitilise ühtsuse ja edasise majandusliku integratsiooni hoogustamiseks Euroopa Liidu ja huvitatud partnerriikide (Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova Vabariik, Ukrainaga ja Valgevene) vahel. Eelmisel aastal edendati aktiivselt idapartnerluse mitmepoolset mõõdet: peeti kaks kohtumiste vooru nelja temaatilise platvormi raames ja võeti vastu nende tööprogrammid, loodi erinevad töörühmad ja käivitati peamised algatused. Novembris toimus idapartnerluse kodanikuühiskonna foorumi esimene kohtumine, millele järgnes detsembris idapartnerluse ministrite kohtumine.

²⁵ Euroopa Parlament võttis 19. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi kohta (2008/2236(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0078).

Idapartnerluses järgitakse diferentseerimise ja tingimuslikkuse põhimõtteid. Tagatakse ELi ja asjaomaste partnerriikide vaheliste piirkondlike algatuste, eelkõige Musta mere sünergia vastastikune täiendavus.

Ootused, millega tervitati Vahemere Liidu²⁶ käivitamist 2008. aasta juulis, ei vastanud kahjuks 2009. aasta jooksul astunud sammudele. Gaza konflikt tähendas seda, et Vahemere Liidu tegevused olid 2009. aastal suures osas peatatud. Kohtumistega jätkati pikkamööda suvel ja aasta lõpul toimusid ministrite kohtumised, kus käsitleti naiste rolli ühiskonnas, majandus- ja rahandusküsimusi, säästvat arengut ja kaubandust. Sellegipoolest lükati edasi kaks ministrite (välis- ja keskkonnaministrid) kohtumist ja aasta lõpul ei võetud vastu Barcelonas loodava sekretariaadi põhikirja. Sekretariaadi põhikiri võeti lõpuks vastu 2010. aasta märtsis. 2010. aasta jaanuaris nimetati Jordaaniat esindav Ahmad Massadeh Vahemere Liidu ühise sekretariaadi peasekretäriks.

3. Kriiside ja pikaajaliste konfliktide lahendamine naabruskonnas

Lahendamata konfliktid Lõuna-Kaukaasias – Abhaasias, Lõuna-Osseetias ja Mägi-Karabahhias – takistasid jätkuvalt piirkonna stabiliseerimist, poliitiliste reformide elluviimist ja majanduslikku arengut.

Niikaua kui konflikte ei ole lahendatud, ei suuda Gruusia, Armeenia ega Aserbaidžaan pöörata täiel määral tähelepanu demokraatia tugevdamisele, heale valitsemistavale, majandusreformile, õigusriigi põhimõttele ja inimõiguste austamisele. Gruusia on küll saavutanud kõige rohkem edu korrupsiooni vähendamise ja õigusriigi põhimõtte edendamise alal, kuid sellegipoolest on kõigil kolmel riigil raskusi elujõulisele ja pluralistlikule demokraatiale üleminekul. Kuigi on saavutatud mõningast edu teatavates valdkondades, valmistavad jätkuvalt muret ebapiisav poliitiline pluralism ja meediavabadus, üldiselt nõrk õigusriik ja dialoogi puudumine.

Olukord Gruusias on pärast 2008. aasta augusti sõda muutunud stabiilsemaks, kuid see on endiselt ebakindel ja ettearvamatu. Asjaolu, et Venemaa ei täida 12. augusti ja 8. septembri 2008. aasta kokkuleppeid, takistas jätkuvalt jõupingutusi konfliktile lahenduse leidmisel.

Alates relvarahu kokkuleppe saavutamisest 2008. aasta augustis on EL tegutsenud olulise julgeoleku tagajana piirkonnas, kasutades selleks ÜJKP raames Gruusiasse lähetatud ELi järelevalvemissiooni (EUMM)²⁷²⁸, määrates Gruusia kriisi jaoks ELi esindaja²⁹, etendades aktiivset rolli poolte vaheliste kõneluste alustamiseks ja jätkamiseks Genfi ELi kaasesistumise all³⁰ ning käivitades ulatusliku konfliktijärgse abipaketi³¹. EL toetas samuti Gruusia konflikti käsitleva rahvusvahelise uurimise läbiviimise kavatsust³².

²⁶ Euroopa Parlament võttis 19. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni Barcelona protsessi ja Vahemere Liidu kohta (2008/2231 (INI) (P6_TA-PROV(2009)0077).

²⁷ Nõukogu otsustas pikendada Gruusiasse lähetatud ELi järelevalvemissiooni volitusi veel 12 kuuks kuni 14. septembrini 2010. Vt nõukogu 27. juuli 2009. aasta järeldusi EUMM Georgia kohta (dok 12354/09) ja 27. juuli 2009. aasta ühismeedet 2009/572/ÜVJP (ELT L 197, 29.7.2009, lk 110).

²⁸ Euroopa Parlamendi ametlik delegatsioon külastas missiooni EUMM Georgia 24.–27. veebruaril.

²⁹ Vt 16. veebruari 2009. aasta ühismeedet 2009/131/ÜVJP (ELT L 46, 17.2.2009, lk 47–49) ja 27. juuli 2009. aasta ühismeedet 2009/571/ÜVJP (ELT L 197, 29.7.2009, lk 109).

³⁰ Genfi kõneluste esimene kohtumine toimus 15. oktoobril 2008 ja seni on peetud üheksa kõneluste vooru. Üheksas kohtumine toimus 28. jaanuaril 2010.

³¹ Ulatuslik sõjajärgne abiprogramm käivitati Gruusia doonorite konverentsil (22. oktoobril 2008).

³² Vt nõukogu 15. septembri 2008. aasta järeldusi (nõukogu dok 13030/08), nõukogu 2. detsembri 2008. aasta otsust 2008/901/ÜVJP (ELT L 323, 3.12.2008, lk 66) ja nõukogu 27. juuli 2009. aasta otsust 2009/570/ÜVJP (ELT L 197, 29.7.2009, lk 108).

Kuigi EL toetas kindlalt OSCE missiooni (mis hõlmab missiooni varasemat järelevalverolli Lõuna-Osseetias) jätkumist Gruusias ning Gruusias läbiviidava ÜRO vaatlusmissiooni (UNOMIG) jätkumist Abhaasias, suleti Venemaa veto tõttu mõlemad missioonid, mille tulemusel ei ole rahvusvahelised julgeolekustruktuurid Gruusias enam esindatud. Seega jäi EUMM ainsaks rahvusvahelise järelevalvealase kohaloleku esindajaks, andes silmapaistva panuse julgeolekusse ja olukorra normaliseerumisse kohapeal. Nõukogu pikendas missiooni volitusi aasta võrra kuni 14. septembrini 2010.

ELi suhted separatistlike piirkondadega tuginevad kahele sambale: kõnealuseid üksuseid küll ei tunnustata, kuid samas tehakse koostööd mitmes valdkonnas, sealhulgas usalduse suurendamine halduspiiril, inimestevaheliste kontaktide soodustamine ja majanduse taastamine.

Genfi protsess kulges endiselt keeruliselt. Valdavalt pingelise poliitilise õhkkonna taustal oli Genfi kõneluste jätkumine juba iseenesest oluline saavutus, kuna see on ainus foorum, kus osalevad kõik konflikti pooled ja kus nad peavad üksteisega suhtlema. Pärast rohkem kui aasta kestnud kõnelusi, mille raames on peetud üheksa Genfi kõneluste vooru, on käegakatsutavaid tulemusi väga vähe. Mägi-Karabahhia osas jätkab EL läbirääkimiste toetamist OSCE Minski rühma raames. EL on teinud teatavaks oma seisukoha, mille kohaselt ei tõmmata mingit ametlikku ega mitteametlikku seost Türgi ja Armeenia vaheliste suhete normaliseerumise ja Mägi-Karabahhia küsimuse vahel. EL on toetanud Šveitsi vahendustegevust alates Türgi ja Armeenia suhete normaliseerumise algusest. Kuigi EL ei ole OSCE Minski rühma liige, andis EL jätkuvalt konflikti lahendamisele poliitilist toetust ja teavitas asjaomaseid pooli sellest, et EL on valmistanud suurendama oma toetust olukorra lahendamisele kohapealse tegevusega. Kuigi Mägi-Karabahhia rahuprotsessis algas eelmisel aastal uus etapp ja hoogustunud läbirääkimiste raames on Armeenia ja Aserbaidžaaani president kohtunud kuuel korral, olid rahu väljavaated 2009. aasta lõpul endiselt ebaselged.

Valimistejärgsed sündmused Moldova Vabariigis on tõstnud esile vajaduse tagada, et suhete tihendamine Moldovaga käiks käsikäes inimõigusi ja demokraatiat käsitleva dialoogi süvendamisega.

EL reageeris poliitilisele kriisile eelkõige sellega, et ELi eriesindaja lõi tihedamad kontaktid kõigi sidusrühmadega ning EL pakkus valimistega seotud sisulist oskusteavet, et aidata niiviisi kaasa soodsa õhkkonna loomisele parlamendivalimiste teiseks vooruks 2009. aasta juulis.

Moldova Vabariiki ja Ukrainasse lähetatud ELi piirihaldamise abimissioon (EUBAM) jätkas Moldova ja Ukraina tolli- ja piirivalveteenistuste erialase suutlikkuse ja teenistuste vahelise koostöö parandamise toetamist. Pärast konstruktiivseid kahepoolseid kõnelusi alustati 2009. aasta detsembris olulise saavutusena Moldova-Ukraina riigipiiri keskse (Transnistria) lõigu mahamärkimist. Euroopa Komisjoni, Ukraina ja Moldova Vabariigi kokkuleppel pikendati missiooni EUBAM 2009. aasta novembrini.

Transnistria küsimuses hoogustas EL oma osalust nn 5+2 läbirääkimistel ning tugevdas viimasel aastal oma kohalolekut ELi eriesindaja näol ja rakendas kahte olulist usalduse suurendamise projekti. Aasta lõpul nõustus EL konflikt kahe osapoole taotlusel aitama leida lahendust lahendamata küsimustele, mis takistavad raudteeliikluse taasavamist läbi Transnistria piirkonna.

Valgevenega³³ seoses käsitles nõukogu 2009. aasta märtsis uuesti viisakeelu nimekirja kohaldamise peatamist, mille suhtes tehti otsus 2008. aasta oktoobris, võttes arvesse viimaste rahvusvaheliselt tunnustatud poliitvangide vabastamist. Nõukogu tunnustas küll mõningaid Valgevene positiivseid samme, kuid jõudis järeldusele, et asjaolud ei luba veel viisakeeldu kaotada ja pikendas keeldu veel ühe aasta võrra. Julgustava sammuna pikendati aga keelu peatamist kuni 2009. aasta detsembrini. Valgevenet kutsuti samuti osalema idapartnerluses, mille raames on ta osutunud aktiivseks osalejaks. 2009. aastal toimus Valgevene ja ELi inimõiguslasel dialoogi esimene voor. Alates märtsist ei ole aga demokratiseerimise osas toimunud sisuliselt mingeid positiivseid arenguid³⁴.

Toimunud on isegi mõningane tagasimineku, pidades muu hulgas silmas teatavaid tõenäoliselt poliitilistel põhjustel algatatud kriminaalasju ja meeleavalduste mahasurumist.

Siiski väidavad mõõdukad opositsiooniliidrid ja inimõiguste aktivistid, et üldine õhkkond on paranenud³⁵ ja innustanud ELi koostööpoliitikat jätkama. Seda arvesse võttes käsitles nõukogu 2009. aasta novembris taas oma poliitikat Valgevene suhtes, pikendades viisakeeldu veel ühe aasta võrra (2010. aasta detsembrini) ja samaks ajavahemikuks ka keelu kohaldamise peatamist. Komisjonil paluti teha ettevalmistusi, et saada viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute üle peetavateks läbirääkimisteks juhiseid, mis võetakse vastu niipea, kui asjaolud seda lubavad.

³³ Euroopa Parlament võttis 15. jaanuaril 2009 vastu resolutsiooni ELi Valgevene-strateegia kohta (P6_TA-PROV(2009)0027). Euroopa Parlament võttis 2. aprillil 2009 vastu resolutsiooni ELi ja Valgevene dialoogi poolaastapõhise hindamise kohta (P6_TA-PROV(2009)0212).

³⁴ Euroopa Parlament võttis 17. detsembril 2009 vastu resolutsiooni Valgevene kohta (P7_TA-PROV(2009)0117).

³⁵ Ametivõimud astusid ettevaatlikke samme liberaliseerimise suunas, hakates muu hulgas ametlike meediavõrkude kaudu levitama mõningaid sõltumatuid ajalehti ja registreerides opositsioonijuhil Aljaksandr Milinkevitši vabadusliikumise.

D. TÕHUSAMAL MITMEPOOLSUSEL PÕHINEVA KORRA TOETAMINE

1. Tegevus mitmepoolsetes raamistikes

Globaalsed väljakutsed nõuavad globaalseid lahendusi. Tõhusamal mitmepoolsusel põhineva ülemaailmse korra loomine, mida taotletakse Euroopa julgeolekustrateegias, on seetõttu ELi peamine julgeolekualane eesmärk. Tihe koostöö Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni, NATO, OSCE ja Euroopa Nõukoguga ning tegutsemine muude rahvusvaheliste koordineerimismehhanismide raames on parim viis selle eesmärgi saavutamiseks.

Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

ÜRO on oma universaalsete volituste ja legitiimsusega loogiline raamistik ülemaailmsete lahenduste leidmiseks. ÜRO tugevdamine on ELi välistegevuses jätkuvalt väga oluline aspekt. ÜRO raamistikul on tähtis roll sellistes valdkondades nagu rahuvalve, inimõigused ja areng. ÜRO Peaassamblee 64. istungjärgul³⁶ kuulusid ELi prioriteetide hulka tegelemine ülemaailmse majandus- ja finantskriisi, kliimamuutuste negatiivsete mõjude ja vajadusega tagada energia ja toiduga kindlustatus. EL keskendus ka inimõiguste olukorrale paljudes riikides, sealhulgas inimõiguste olukorda Birmas/Myanmaris ja KRDVis käsitlevate resolutsioonide vastuvõtmisega ÜRO Peaassamblee 64. istungjärgul, tehes arvukalt avaldusi ja pidades interaktiivset dialoogi ÜRO eriraportööridega ÜRO Inimõiguste Nõukogu raames.

2009. aastal oli ELi jaoks ÜROs jätkuvalt oluline prioriteet kaitsmise kohustuse kontseptsiooni (R2R) rakendamine. EL ja selle liikmesriigid tegid väga intensiivset ja sihipärast teavitustööd, et veenda ÜRO laiemat liikmeskonda vajaduses astuda konkreetseid samme selle kontseptsiooni rakendamiseks. Vähetähtis pole ka asjaolu, et ELi pühendumise tulemusel avaldati juulis peaassambleel toimunud R2R alasel arutelul kontseptsioonile laiaulatuslikku toetust. Asjaomane ÜRO Peaassamblee resolutsioon ütleb, et peaassamblee „jätkab mõttevahetust kaitsmise kohustuse kontseptsiooni üle“.

Arutelu ja resolutsioon aitasid selgitada kontseptsiooni mõistet ja tagada sellele püsiv tähelepanu ÜRO tegevuses. EL alustas samuti liidusisest mõttevahetust selle üle, kuidas integreerida R2R ELi poliitikatesse.

Kriisiohjamise valdkonnas jätkas EL tihedat koostööd ÜROga. Kriisiohjamiskoostööd käsitlev 2007. aasta ühisavaldus on kontakte selgelt tihendanud. ÜRO kõrgemad ametnikud osalesid sageli poliitika- ja julgeolekukomitee koosolekutel ning ELi esindajad, sealhulgas ELi eriesindajad, kohtusid sageli oma ÜRO kolleegidega³⁷.

EL ja ÜRO tegid 2009. aastal tihedat koostööd operatsioonipiirkondades, kus mõlemad on võtnud endale kohustusi, eelkõige Kosovos, Afganistanis, Kongo Demokraatlikus Vabariigis, Guinea-Bissaus, Somaalias ja Gruusias. Somaalia osas tegi EL tihedat koostööd ÜROga, püüdes toetada riigi julgeolekut ja arengut. Tšaadis ja Kesk-Aafrika Vabariigis anti EUFOR Tchad/RCA volitused edukalt üle ÜRO operatsioonile MINURCAT, mille raames sai ligikaudu 2000 ELi liikmesriikide sõjaväelasest ÜRO väekontingendi osa.

³⁶ Nagu on esitatud dokumendis 10809/09. Euroopa Parlament esitas oma 24. märtsi 2009. aasta resolutsioonis (P6_TA(2009)0150 - 2009/2000(INI)) nõukogule soovitusi ELi prioriteetide kohta ÜRO Peaassamblee 64. istungjärguks.

³⁷ Lisateabe saamiseks vt kahte eduaruannet soovitude kohta ÜRO-ELi kriisiohjamiskoostööd käsitleva ühisavalduse rakendamiseks asjaomasel ajavahemikul (dok 11451/09 ja 17541/09).

Kogemused, mis saadi EUFOR Tchad/CARi volituste üleandmisest MINURCATile ning EULEX Kosovo planeerimisetapist pärast UNMIKI ümberkorraldamist, annavad väärtusliku panuse ÜRO ja ELi koostöö tugevdamisse kriisiohje valdkonnas. ÜRO peasekretär märkis oma 20. septembri aruandes ÜRO Kosovo ajutise valitsuse kohta, et teised osalejad, nagu OSCE ja EULEX, etendavad üha olulisemat rolli, mis täiendab UNMIKI ülesandeid julgeolekunõukogu resolutsiooni 1244 (1999) raames. EL jätkas tööd inimõiguste nõukogu ja ÜRO Peaassamblee kolmanda komitee tegevuse tõhustamiseks. EL esitas või toetas jätkuvalt resolutsioone ja algatusi, mille eesmärk on kaitsta ja laiendada rahvusvahelisi norme eri ringkondade katsete eest nende mõju piirata või pehmemdada. Sel eesmärgil jätkas EL pikaajalist teavitustööd, et veenda kahtlejad ja suurendada usaldust.

NATO³⁸

2009. aastal jätkus ELi ja NATO sujuv ja tõhus koostöö Bosnias ja Hertsegoviinas ÜJKP operatsiooni EUFOR Althea osas kokkulepete „Berlin Plus” raames. Endiselt vahetati teavet ELi-NATO sõjaliste võimete tööühma raames. Nagu märgitud varasemas aruandes, hõlbustaks kõikide ELi liikmesriikide osalemine veelgi sõjaliste võimete alast teabevahetust.

EL lõpetas 2009. aasta detsembris töö konkreetsete ettepanekutega ELi ja NATO suhete tugevdamiseks NATOga koostöö vaimus. Kõrge esindaja edastas ettepanekud NATO peasekretärile ja neis rõhutati, et juhul kui ÜJKP ja NATO kriisiohjeoperatsioonid või missioonid tegutsevad samas operatsioonipiirkonnas, nagu Kosovos ja Afganistanis, on tarvis kindlat korda kohapealse koostöö hõlbustamiseks.

OSCE

EL toetas 2009. aastal aktiivselt OSCE jõupingutusi mitmetes piirkondlikes küsimustes, sealhulgas Kosovo, Lõuna-Kaukaasia ja pikaajaliste konfliktide küsimuses. EL pööras erilist tähelepanu konfliktide ennetamisele ja lahendamisele, sealhulgas sammude abil, mida rahvusvahemuste ülemvolinik ning OSCE kohapealsed missioonid võtavad usalduse ja demokraatia suurendamiseks.

EL tegi OSCEga konstruktiivset ja sisulist koostööd dialoogis Euroopa julgeoleku tuleviku üle, mis oli 2009. aastal OSCE tegevuses esikohal. Tunnistades OSCE potentsiaali taastada usk ja usaldus osalisriikide vahel ja lootuses OSCEd tugevdada ja talle uut elujõudu anda, aitas EL OSCE kõigi aegade esimesel mitteametlikul kohtumisel Kreeka eesistujal edukalt käivitada Corfu protsessi.

Ateena ministrite nõukogul (1.–2. detsember 2009) õnnestus vastu võtta deklaratsioon ja otsus Corfu protsessi kohta vastavalt ELi eesmärkidele (mis peavad väga oluliseks igakülgse julgeolekualase dialoogi edendamist OSCE raames), mis peaksid määrama kindlaks põhjaliku tegevuskava ja sobiva täpselt määratletud korra edasiliikumiseks Kasahstani eesistumise ajal (2010. aastal) ja edaspidi.

EL toetas jätkuvalt OSCEd jõupingutustes suurendada julgeolekut selle kõigis kolmes mõõtmes (poliitilis-sõjaline, majanduslik ja keskkondlik ning inimõiguste). Koostööd OSCEga arendati edasi piirihalduse ja -julgeoleku ning uimastikontrolli alal.

³⁸ Euroopa Parlament võttis 19. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni NATO rolli kohta ELi julgeoleku struktuuris (2008/2197(INI) (P6_TA-PROV(2009)0076).

Majandusliku ja keskkonnaalase mõõtme alal osales EL aktiivselt läbirääkimistes, et anda OSCEle volitused uurida võimalusi, kuidas suurendada oma rolli energiapuudulikkuse puudutavas dialoogis.

Inimmõõtme alal rõhutas EL jätkuvalt, kui oluline on tagada OSCE institutsioonide, iseäranis ODIHRI sõltumatus. EL võttis pidevalt sõna ja kutsus üles võtma meetmeid, et reageerida negatiivsetele arengutele meediavabaduse alal OSCE piirkonnas ning ajakirjanike ja inimõiguste kaitsjate vastu suunatud rünnakutele.

Euroopa Nõukogu

EL jätkas oma koostööd Euroopa Nõukoguga vastavalt kahe organisatsiooni vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumile, eelkõige Euroopa naabruspoliitika piirkonnas ja Lääne-Balkani riikides. Enamik ELi ja Euroopa Nõukogu ühisprogramme ja ELi poolt toetatud Euroopa Nõukogu tegevusi hõlmasid koostööd demokraatia ja inimõiguste küsimustes, sealhulgas valimisabi ja meedia küsimustes. ELil oli samuti hea koostöö Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoniga põhiseaduslikes ja seadusandlikes küsimustes. EL toetas täiel määral püüdlusi parandada Euroopa Inimõiguste Kohtu tõhusust.

Lissaboni lepingu jõustumine avas tee valmistada ette ELi ühinemine Euroopa inimõiguste konventsiooniga³⁹.

2. Piirkondliku isevastutuse tugevdamine

2008. aasta Euroopa julgeolekustrateegia rakendamise aruandes rõhutati, et „kestvad lahendused konfliktidele peavad ühendama kõiki piirkondlikke osalejaid, kellel on ühine huvi tagada rahu”. Piirkondlikel organisatsioonidel on sellega seoses täita märkimisväärne roll, samuti nagu piirkondlikel jõududel. Tegevusega või tegevusetusega nad kas edendavad rahu ja stabiilsust või tekitavad pinget ja rahutusi. Seetõttu omistab EL erilist tähtsust vastutustundliku piirkondliku isevastutuse edendamisele, luues suhteid piirkondlike organisatsioonidega ning hõlbustades piirkondade sisest ja vahelist koostööd.

Piirkondlikud organisatsioonid ja piirkondlik koostöö

Lääne-Balkani piirkonnas tugevdas piirkondlik koostöönõukogu, mis tegutseb Kagu-Euroopa koostööprotsessi (SEECF) raames ning mille sekretariaat asub Sarajevos ja kontaktbüroo Brüsselis, jätkuvalt koostööd mitmes olulises valdkonnas. Piirkondliku koostöönõukogu sekretariaat käivitas 2009. aastal muu hulgas piirkondliku teadusstrateegia väljatöötamise protsessi, andis uut hoogu piirkonna sotsiaalsele dialoogile ja alustas tööd tuletõrjekeskuste võrgu loomiseks. Piirkondliku koostöönõukogu sekretariaat osales ka IPA (ühinemiseelse abi rahastamisvahend) mitut abisaajat hõlmavate programmide raames loodud tööühmade töös, määrates kindlaks piirkondlike projektide prioriteedid.

Piirkondlik koostöönõukogu kutsus oma iga-aastasel kohtumisel 2009. aasta juunis pöörama suuremat tähelepanu lahendamata küsimustele Lääne-Balkani riikide vahel.

Rõhutades kaasatuse ja kohaliku isevastutuse põhimõtteid, tuletas nõukogu meelde, et konstruktiivne lähenemisviis piirkondlikule koostööle, sealhulgas kaubandusele, on jätkuvalt väga oluline selleks, et tagada kogu piirkonna, sealhulgas Kosovo ja Serbia täielik osalemine kõigil asjakohastel foorumitel.

³⁹ Euroopa Parlament võttis 16. detsembril 2009 vastu resolutsiooni üksikisikute õigusi piiravate meetmete kohta Lissaboni lepingu jõustumise järel (P7_TA-PROV(2009)0111).

Kesk-Aasiat käsitleva ELi strateegia jätkuv rakendamine võimaldas süvendada ELi ja Kesk-Aasia riikide koostööd, sealhulgas poliitilist dialoogi ja tehnilise tasandi koostööd. 2009. aastal toimus Dušanbes piirkondlik kohtumine ja viis kahepoolset ministrite kolmiku kohtumist ning julgeoleküsimumi käsitlev ELi ja Kesk-Aasia ministrite avatud kohtumine, millel keskenduti ühistele ohtudele ja väljakutsetele, nagu terrorism, inim- ja uimastikaubandus, massihävitusrelvade leviku tõkestamine ja energiapuudus. Lisaks süvendati muid kõrgetasemelisi poliitilisi kontakte. Seoses olukorraga piirkonnas toimusid arvukad kontaktid Kesk-Aasiasse nimetatud ELi eriesindaja ja piirkonna riikide ning kolmandate osapoolte vahel.

2009. aastal valmistas ELile tõsist muret Aafrika mandri stabiilsus. Peamised partnerid olid endiselt Aafrika Liit (AL) ja Aafrika piirkondlikud organisatsioonid, eelkõige ELi ja Aafrika strateegilise partnerluse ja selle 2008–2010. aasta tegevuskava kontekstis, mille täitmisest tehti vahetult 2009. aasta oktoobris. Esmatähtis oli koostöö maailma majandus- ja finantskriisi tagajärgede küsimuses ning seoses ühiste jõupingutustega Kopenhaagenis toimuva ÜRO kliimamuutuste konverentsi ettevalmistamiseks.

Ministrite dialoogi kohtumistel ning ELi poliitika- ja julgeolekukomitee ja ALi rahu- ja julgeolekunõukogu kohtumisel (2009. aasta oktoobris) kooskõlastasid mõlemad pooled oma seisukohti põhiseadusvastaste valitsusvahetuste kohta Aafrikas, eelkõige Mauritaanias, Guineas ja Madagaskaril. Tõhustati koordineerimist ALi, ÜRO ja ELi ning asjaomaste piirkondlike organisatsioonide (ECOWAS ja SADC) vahel.

ELi delegatsioon ALi juures Addis Abebas aitas oma kahesuguse funktsiooniga ELi eriesindaja ja ELi delegatsiooni juhi näol kaasa Aafrika jaoks koostatud ELi tegevuskava rakendamisele. Täiendavaid edusamme tehti nii poliitiliselt kui ka rahaliselt seoses ELi toetusega ALi AMISOMi operatsioonile Somaalias. Brüsselis toimus ALi, ÜRO ja ELi ühine doonorite konverents Somaalia föderaalsete üleminekuvalitsuse toetamiseks.

AL hoogustas oma jõupingutusi, et stabiliseerida riigisisest olukorda Sudaanis, kiites näiteks heaks Darfuris ja Sudaanis rahu, õigust ja leppimist käsitleva Mbeki paneeli aruande.

Sellega seoses tõstatas AL poliitilise tasandi kohtumistel ELiga seonduva küsimuse eesmärgiga taotleda ÜRO Julgeolekunõukogu otsust, et lükata Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi artikli 16 kohaselt ajutiselt edasi kohtumõistmine süüdistatava president El Bashiri üle. Sarnaselt on AL mitmel juhul tõstatanud mõne liikmesriigi poolt üldkehtiva jurisdiktsiooni kohaldamise küsimuse. Seda teemat aitas selgitada Aafrika ja Euroopa sõltumatute õiguseksperdi aruanne.

Aafrika ja ELi strateegia oli 2009. aastal jätkuvalt peamine mandrite vaheline poliitiline raamistik, mis võimaldas mõlemal poolel veelgi süvendada oma poliitilist ja tehnilist tasandi koostööd, et käsitleda koos ühiseid ohte ja ülemaailmseid väljakutseid ning kasutada uusi võimalusi, tehes selleks enam koostööd rahvusvahelisel tasandil.

EL ja AL tegid koostööd ühisstrateegia kõigi kaheksa temaatilise partnerluse rakendamiseks ning selleks, et saavutada edu sellistes olulistest valdkondades nagu rahu ja julgeolek, demokraatlik valitsemistava ja inimõigused, kaubandus ja piirkondlik integratsioon, aastatuhande arengueesmärgid, energia, kliimamuutused, ränne/liikuvus/tööhõive ja teadus/info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning kosmos.

Rahu- ja julgeolekupartnerluse osas edenes tulemuslikult Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri (APSA) kasutuselevõtt, vaatamata Aafrika partnerite erinevast suutlikkusest ja integratsioonikavadest tingitud mõningatele viivitustele. Aafrika valmisolekuvägede (Amani Africa) väljaõppetsükkel peaks olema lõpule viidud 2010. aasta lõpus. Aafrika rahutagamisoperatsioonide valdkonnas Aafrika koolituskeskustele antavat toetust käsitleva ALi ja ELi ühise uurimuse esialgsed järeldused on tehtud ja need viimistletakse tõenäoliselt 2010. aastal. Arendati ka koostööd ALi vaatluskeskuse ja ELi vaatluskeskuse (SITCEN) vahel. APSA nimetatud eri moodulite vahel tuleks leida parem seos.

Prodi paneeli raames käsitleti Aafrika juhitud rahutagamisoperatsioonide jätkusuutliku rahastamise küsimust. Endiselt oli oluline vajaliku varustuse andmise küsimus, eelkõige sellistest ELi rahastamisvahenditest nagu Aafrika rahutagamisrahastust abi taotlemise kriteeriumide osas. Toimus edasimineku sellega seotud ÜRO aruteludel.

EL pidas 2009. aastal Aafrika Liiduga toimuva inimõiguslase dialoogi kaks vooru ja korraldas ühe dialoogi täiendava kodanikuühiskonna seminari (2009. aasta aprillis). Dialoogi voorudel keskenduti ELi ja ALi koostööle inimõigustega seotud küsimustes, nagu standardite kehtestamine ja piirkondlikud inimõiguslased vahendid, kuid neil arutati ka muret tekitavaid inimõiguste olukordi.

EL jätkas oma poliitilist dialoogi ASEANiga ministrite tasandi kohtumisel (27.–28. mail 2009, Phnom Penh), millel kinnitati taas ELi ja ASEANi koostöö ja suhete strateegilist tähtsust. Ministrite kohtumiste raames tehti poliitilisi avaldusi, kusjuures ASEAN andis oma ametliku nõusoleku ELi taotlusele ühineda ASEANi sõprus- ja koostöölepinguga ning lubas ühinemisprotsessi kiirendada. Lisaks kirjutas EL alla esimesele partnerlus- ja koostöölepingule Indoneesiaga. EL tegi samuti olulisi edusamme läbirääkimistel partnerlus- ja koostöölepingute üle teiste ASEANi riikidega, eelkõige Vietnami, Filipiinide ja Taiga. Kuigi EL kinnitas üldise piirkonnapõhise vabakaubanduslepingu strateegilist eesmärki, otsustas EL asjaomaste ASEANi riikidega kahepoolsete vabakaubanduslepingute kasuks ja nõustus alustama läbirääkimisi Singapuriiga kui esimese ASEANi riigiga.

ASEMi välisministrite kohtumine Hanoi (25.–26. mail 2009) võimaldas avameelset dialoogi Euroopa ja Aasia partnerite vahel mitmetel ühist huvi ja muret pakkuvatel teemadel, sealhulgas ASEMi laienemine Venemaa ja Austraalia näol. Ministrid tervitasid Austraalia ja Venemaa taotlusi ja volitasid kõrgemaid ametnikke töötama välja korra, mis lubaks mõlemal riigil ametlikult ASEMiga ühineda selle kaheksandal tippkohtumisel 2010. aastal. Oluline tulemus oli ühisavaldus, millega kõik ministrid mõistsid hukka KRDV poolt 25. mail läbiviidud maa-aluse tuumakatsetuse. Rahandusministrite kohtumisel alustati ka Brüsselis (4.–5. oktoober 2010) toimuva 8. ASEMi tippkohtumise ettevalmistamist.

Jätakuvalt esines probleeme vabakaubanduslepingu sõlmimisel Pärsia lahe koostöönõukoguga. Pärsia lahe koostöönõukogu edastas endiselt vastukäivaid poliitilisi signaale, samal ajal kui EL ilmutas mitmel korral selgelt valmisolekut lepingu sõlmimiseks.

2009. aastal tugevnesid poliitilised suhted Ladina-Ameerika riikidega. Komisjon võttis septembris vastu Ladina-Ameerikat käsitleva teatise, mille keskmeks on ELi ja kõnealuse piirkonna suhete poliitiline raamistik.

ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide ministrite kohtumine (13. mai 2009 Prahast) oli sammuks edasi kahe piirkonna vahelise strateegilise partnerluse tugevdamisel. Tippkohtumisel pöörati peatähelepanu teemadele „Taastuvad energiaallikad: jätkusuutlik lähenemisviis energiajulgeolekule ja kliimamuutustele” ning „Maailma majanduse finantsstabiilsuse ja kasvu taastamine”⁴⁰.

2009. aastal edenesid läbirääkimised Kesk-Ameerika ja mõnede Andide Ühenduse riikidega (Colombia ja Peruu). Läbirääkimised ELi ja Kesk-Ameerika riikide vahelise assotsieerimislepingu sõlmimiseks edenesid hoogsalt kuni nende katkemiseni 2009. aasta juunis Hondurases toimunud riigipöörde tõttu. Kõnealuseid läbirääkimisi jätkati 2009. aasta lõpul. Läbirääkimised mitmepoolse kaubanduslepingu (Colombia ja Peruuga) sõlmimiseks lähenesid lõpule 2009. aasta lõpus ja need lõpetati 1. märtsil 2010. Seoses läbirääkimistega assotsieerimislepingu sõlmimiseks Mercosuri riikidega kinnitasid peamised Ladina-Ameerika juhid 2009. aasta lõpul oma soovi läbirääkimisi (peatatud alates 2004. aastast) taasalustada.

⁴⁰ (dok 9881/09).

E. DEMOKRAATIA, INIMÕIGUSTE JA ÕIGUSRIIGI PÕHIMÕTTE EDENDAMINE^{41 42 43 44}

ÜVJP eesmärkide seas on tähtsal kohal demokraatia⁴⁵ ja õigusriigi tugevdamine ning inimõiguste austamine⁴⁶. ELi välis- ja arenguministrid leppisid 2009. aasta novembris kokku nõukogu järeldused demokraatia toetamise kohta ELi välissuhetes⁴⁷. Järelduste eesmärk on luua raamistik olemasolevate vahendite kasutamiseks sidusamal ja tõhusamal viisil, eelkõige välis- ja arengupoliitika valdkonnas. Järeldustega kehtestatakse tegevuskava, mis tugineb ELi lähenemisviisi aluseks olevatele peamistele väärtustele ja põhimõtetele. Nendeks on tõsiasja tunnistamine, et demokraatiat ei saa peale suruda väljastpoolt; riigipõhine lähenemine; tegelik partnerlus ja dialoog, mis tagavad kolmandate riikide omavastutuse ning selle, et ELi arenguabi saamiseks ei seata mingeid uusi tingimusi. Nõukogu kinnitas 2009. aasta novembris veel kord ELi kindlat pühendumist usu- ja veendumusvabaduse edendamisele ja kaitsmisele⁴⁸. Kõnealuste nõukogu järeldustega paluti asjaomastel nõukogu organitel anda hinnang olemasolevatele ELi algatustele ning töötada välja ettepanekud usu- ja veendumusvabaduse edendamiseks kahe- ja mitmepoolsete suhete kontekstis.

⁴¹ Euroopa Parlament võttis 7. mail 2009 vastu resolutsiooni inimõiguste olukorda maailmas 2008. aastal käsitleva aastaaruande kohta ja Euroopa Liidu poliitika kohta selles valdkonnas (2008/2336(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0385).

⁴² Euroopa Parlament võttis 14. jaanuaril 2009 vastu resolutsiooni ÜRO Inimõiguste Nõukogu arengu, sealhulgas ELi rolli kohta (2008/2201 (INI)) (P6_TA-PROV(2009)0021).

⁴³ Vastavalt Euroopa Parlamendi kodukorra artiklile 122, mis näeb ette kiireloomulise menetluse inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte rikkumise juhtumite arutamiseks, võttis Euroopa Parlament vastu resolutsioonid järgmistele olukordade kohta:

- Iraani kohta: Shirin Ebadi juhtum, 15. jaanuaril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0029);
- riigipöörde kohta Guineas, 15. jaanuaril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0030);
- ajakirjandusvabaduse kohta Kenyas, 15. jaanuaril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0031);
- olukorra kohta Sri Lankal, 5. veebruaril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0054);
- Birma pagulaste olukorra kohta Tais, 5. veebruaril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0055);
- Cesare Battisti Brasiiliast väljaandmise keeldumise kohta, 5. veebruaril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0056);
- Guinea-Bissau kohta, 12. märtsil 2009 (P6_TA-PROV(2009)0143);
- valitsusväliste organisatsioonide väljasaatmise kohta Darfurist, 12. märtsil 2009 (P6_TA-PROV(2009)0145);
- Filipiinide kohta, 12. märtsil 2009 (P6_TA-PROV(2009)0144);
- Sierra Leone erikohtu toetamise kohta, 24. aprillil 2009 (P6_TA-PROV(2009)0310);
- Ashrafi laagri elanike humanitaarolukorra kohta, 24. aprillil 2009 (P6_TA-PROV(2009)0311);
- naiste õiguste kohta Afganistanis, 24. aprillil 2009 (P6_TA-PROV(2009)0309);
- Iraani kohta: Roxana Saberi juhtum, 7. mail 2009 (P6_TA-PROV(2009)0391);
- olukorra kohta Madagaskaril, 7. mail 2009 (P6_TA-PROV(2009)0392);
- Manuel Rosalese juhtumi kohta Venezuelas, 7. mail 2009 (P6_TA-PROV(2009)0393);
- Kasahstani kohta: Jevgeni Šovtise juhtumi kohta Kasahstanis, 17. septembril 2009 (P7_TA-PROV(2009)0023);
- Süüria kohta: Muhannad al-Hassani juhtum, 17. septembril 2009 (P7_TA-PROV(2009)0024);
- inimõiguste aktivistide mõrvade kohta Venemaal, 17. septembril 2009 (P7_TA-PROV(2009)0022);
- olukorra kohta Guineas, 22. oktoobril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0059);
- Iraani kohta, 22. oktoobril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0060);
- Sri Lanka kohta, 22. oktoobril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0061);
- Nicaragua kohta, 26. novembril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0103);
- olukorra kohta Laoses ja Vietnamis, 26. novembril 2009 (P6_TA-PROV(2009)0104);
- Hiina kohta: vähemuste õigused ja surmanuhtluse rakendamine, 26. novembril 2009 (P7_TA-PROV(2009)0105);
- vägivalla kohta Kongo demokraatlikus Vabariigis, 17. detsembril 2009 (P7_TA-PROV(2009)0118);
- Uganda kohta: - Uganda homoseksuaalsuse vastane seaduseelnõu, 17. detsembril 2009 (P7_TA-PROV(2009)0119);
- Aserbaidžani kohta: sõnavabadus, 17. detsembril 2009 (P7_TA-PROV(2009)0120).

⁴⁴ Inimõigused ja demokraatia maailmas – aruanne ELi tegevuse kohta ajavahemikus juuli 2008 kuni detsember 2009.

⁴⁵ Euroopa Parlament võttis 22. oktoobril 2009 vastu resolutsiooni demokraatia tugevdamise kohta ELi välissuhetes (P6_TA-PROV(2009)0056).

⁴⁶ Nõukogu 8. detsembri 2009. aasta järeldused inimõiguste ja demokratiseerimise kohta kolmandates riikides.

⁴⁷ Nõukogu järeldused, mis käsitlevad demokraatia toetamist ELi välissuhetes – suurema sidususe ja tõhususe suunas (dok 16081/09).

⁴⁸ Nõukogu 2009. aasta järeldused usu- ja veendumusvabaduse kohta.

Usu- ja veendumusvabadus on olemuslikult seotud muude põhivabadustega, sealhulgas sõnavabadusega. Aruteludel sellistel foorumitel nagu inimõiguste nõukogu on EL rõhutanud, et õigus sõnavabadusele on üks demokraatliku ühiskonna alustalasid, kuna see tagab üksikisiku eneseteostuse ning pluralistliku ja tolerantse ühiskonna, andes võimaluse järgida eri ideid ja filosoofiat. EL on väljendanud oma veendumust, mille kohaselt peaksid riigid tagama, et sõnavabadust võib piirata üksnes tsiviil- ja kodanikuõiguste rahvusvahelise pakti artikli 19 lõikes 3 ja lõikes 20 toodud põhjustel.

1. Inimõigused ja sooküsimuste arvessevõtmine⁴⁹

Inimõiguste kaitse ja edendamine on olnud mitmete ÜVJP tegevuste suunajaks 2009. aastal, kui algatati mitu uut inimõiguste teemalist konsultatsiooni ja dialoogi, tagades jätkuvalt inimõiguste küsimustele kindla koha mitmete ELi suhete raames kolmandate riikidega, võttes vastu uued suunised⁵⁰ ning konkreetselt edendades inimõigusi ja sooküsimusi ÜJKP raames. Nõukogu 2009. aasta detsembri järeldustes rõhutati vajadust võtta täiendavaid praktilisi meetmeid inimõiguste ja sooküsimustega paremaks arvestamiseks ÜJKP raames. Sooküsimuses nõustajate ja kontaktisikute esimese kohtumise korraldamine 9.–10. novembril 2010 Brüsselis on tervitatav samm selles suunas.

2. Inimõigused ÜVJP raames

2009. aastal keskendus EL oma poliitika rakendamisele, mis käsitleb naiste õigusi ja on esitatud dokumendis „Laiaulatuslik ELi lähenemisviis naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 ja 1820 rakendamisele” ning naiste- ja tütarlastevastase vägivalda ja nende diskrimineerimise kõikide vormide vastast võitlust käsitlevates ELi suunistes (nõukogu võttis mõlemad dokumendid vastu 8. detsembril 2008).

EL osales samuti olulises teavitustöös, mis on suunatud resolutsiooni 1325 ning naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate muude julgeolekunõukogu resolutsioonide propageerimisele. EL lisas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 oma Ameerika Ühendriikide ja Kanadaga peetavate inimõiguslaste konsultatsioonide päevakorda ja valis naised, rahu ja julgeoleku põhiteemaks oma koostöös Aafrika Liiduga. EL korraldas New Yorgis kaks ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 käsitlevat üritust, sealhulgas 2009. aasta veebruaris ümarlauakohtumise, millel osalesid mitmed sidusrühmad EList, AList, ÜROst ja valitsusvälistest organisatsioonidest, et arutada seda, kuidas täiendada ÜRO ja riikide tasandil tehtavat piirkondlike meetmetega, ning septembris ministritaseme kohtumise, et arutada resolutsiooni 1325 vastuvõtmise kümnenda aastapäeva eel tehtavat tööd ja resolutsiooni rakendamisel esinevaid puudusi.

EL tegeles mitmete üksikjuhtumitega, millest mõningatega ka inimõiguste kaitsjaid käsitlevate suuniste raames, s.o Mehhiko (inimõiguste kaitsjad), Afganistan (uut šariaadiseadust käsitlev kiri valitsusele), Venemaa (naissoost inimõiguste kaitsjate juhtumid), Sudaan (kohtuprotsessid, mille raames süüdistati sündsusetus käitumises pükse kandnud naisi), Saudi Araabia (laste abiellumine), Sambia (kohtumõistmine ajalehe toimetaja üle, kes käsitles juhtumeid, mille puhul naistele keelduti andmast sünnituse ja emadusega seotud abi) ja Iraan (inimõiguste kaitsjad). Sooküsimustega arvestati jätkuvalt ELi kriisiohje vahendites ja konkreetselt abi on antud naiste eriolukorra käsitlemiseks, näiteks seoses inimkaubanduse ohvritega Süürias.

⁴⁹ Euroopa Parlament võttis 7. mail 2009 vastu resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohta ELi välissuhetes ning rahu tagamisel ja riigi ülesehitamisel (2008/2198(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0372).

⁵⁰ Nõukogu võttis vastu rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamist käsitlevate ELi suuniste ajakohastatud versiooni (dok 16841/09).

Eesistujariik tegi 18. detsembril avalduse, et tähistada naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimist käsitleva konventsiooni vastuvõtmise 30. aastapäeva.

Piinamine oli keskne teema kolmandate riikidega peetud inimõiguslastes dialoogides ja konsultatsioonides. Üksikjuhtumite puhul tehti mitmeid demarše. Erilist tähelepanu pöörati piinamise tõkestamisele ja toetusele, mida EL annab ülemaailmsetele tõkestamismehhanismidele – ÜRO piinamise tõkestamise allkomisjonile ning liidu võimalikule osalusele piirkondlike ja siseriiklike mehhanismide, s.o riiklike tõkestusmehhanismide loomises vastavalt piinamisvastase konventsiooni fakultatiivsele protokollile.

2009. aastal oli ELi tähelepanu keskmes ka oma poliitika rakendamine seoses lapse õigustega, mis on esitatud ELi suunistes lapse õiguste kohta ja lapsi ja relvakonflikte käsitlevates ELi suunistes.

Lapse õigusi käsitlevate ELi suuniste raames pikendati 2009. aastal veel kahe aasta võrra suuniste rakendamise esimest kesket valdkonda, milleks on võitlus lastevastase vägivallaga. Tihedas koostöös UNICEFi ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega valiti suuniste rakendamiseks välja kümme katseriiki. Katseriikide erivajadustele vastavad asjakohased rakendusstrateegiad valmisid ning nende rakendamist alustati 2009. aasta teisel poolel.

Peale selle oli 2009. aastal toimunud iga-aastane ELi valitsusväliste organisatsioonide foorum pühendatud lapse õigustele ning lastevastase vägivallaga võitlemise väljavaadetele ja jõupingutustele. Lapse õigused lisati regulaarselt ka kolmandate riikidega peetavate poliitiliste dialoogide päevakorda, eelkõige inimõiguslaste dialoogide ja konsultatsioonide puhul, näiteks Jordania, Iisraeli ja Kesk-Aasia vabariikide puhul.

EL osaleb aktiivselt lapse õiguste edendamisel mitmesugustel ÜRO foorumitel. EL on püüdnud teha enam ja tihedamat koostööd ÜROga laste ja relvakonfliktide küsimuses. Samuti tervitas ja toetas EL ÜRO Julgeolekunõukogu uut resolutsiooni 1882 (2009), millega tugevdatakse veelgi relvakonfliktidest mõjutatud laste kaitset.

Pidades silmas kasvavat muret teatavate vabaduste vaba teostamise pärast Vietnamis ja Kambodžas, nagu märkis Euroopa Parlament, tugevdas EL oma kanaleid, et tõstatada inimõigustega seotud küsimusi piirkonna mitmete riikidega, kasutades selleks suuremal hulgal avaldusi ja demarše ja olukorra üha tihedamat jälgimist. Nõukogu kiitis 2009. aastal heaks inimõiguslaste dialoogi alustamise Indoneesiaga.

EL on jätkuvalt mures inimõiguste olukorra pärast Venemaal. 2009. aastal peetud ELi ja Venemaa inimõiguslaste konsultatsioonide kaks vooru võimaldasid ELil väljendada sügavat muret inimõiguste olukorra erinevate aspektide pärast Venemaal, sealhulgas seoses konkreetsete inimeste õiguste rikkumisega⁵¹. Lisaks väljendas EL avalduste ja demaršidega muret ajakirjanike ja inimõiguste kaitsjate tapmise üle Venemaa Föderatsioonis.

⁵¹ 16. detsembril 2009 andis Euroopa Parlament Sahharovi auhinna mõttevabaduse eest Venemaa kodanikuõiguste kaitsjate organisatsioonile Memorial ja selle kolmele esindajale Oleg Orlovile, Sergei Kovaljevile ja Ljudmilla Aleksejevale ning teistele inimõiguste kaitsjatele Venemaal. Pärast inimõigusaktivistide, sealhulgas Ljudmilla Aleksejeva vahistamist 31. detsembril 2009 Moskvas nõudis Euroopa Parlamendi president Jerzy Buzek tema viivitamatut vabastamist.

EL on jätkuvalt mures inimõiguste olukorra pärast Kesk-Aasias. Kooskõlas Kesk-Aasiat käsitleva ELi strateegiaga seadis EL sisse struktureeritud inimõigusosalased dialoogid piirkonna kõigi riikidega. Seni on dialoogi raames peetud kaks vooru ning inimõigustega seotud küsimused on võetud teemaks kõigil kõrgetasemelistel kohtumistel kõigi asjaomase viie riigiga.

Usbekistaniga seoses otsustas nõukogu 26.–27. oktoobril 2009 pärast olukorra läbivaatamist relvaembargot mitte uuendada, eesmärgiga innustada Usbekistani ametivõime astuma uusi sisulisi samme õigusriigi ja inimõiguste olukorra parandamiseks riigis. Välissuhete nõukogu analüüsib ja hindab ühe aasta jooksul Usbekistani ametivõimude tehtud edusamme ning ELi ja Usbekistani koostöö tõhusust.

Inimõigustega seotud mureküsimusi tõstatati korrapäraselt ka mitmete partneritega Vahemere ja Lähis-Ida piirkonnas, eelkõige Alžeeria, Egiptuse, Iisraeli, Maroko, Süüria ja Tuneesiaga. Nõukogu ja Euroopa Ülemkogu reageerisid kogu 2009. aasta jooksul jõuliselt meelevaldajate ja opositsiooni vägivaldsele mahasurumisele pärast 12. juuni presidendivalimisi Iraanis. EL kutsus Iraani valitsust üles lahendama sisepoliitilised probleemid rahumeelselt ja järgima rahvusvahelisi inimõigusalasid kohustusi.

EL tõstatas Hiinaga jätkuvalt inimõigustega seotud mureküsimusi. Inimõigusala dialoogi raames toimus kaks kohtumist. Viidi lõpule dialoogi ELi sisene hindamine ja selle soovitusi rakendatakse 2010. aastal. EL tegi arvukalt avaldusi, mõistes hukka inimõiguste rikkumised Hiinas, näiteks Liu Xiaobo kinnipidamise ja ELi vaatlejatele kehtestatud keelu osaleda tema kohtuprotsessil, Briti kodaniku Akmal Shaikhi hukkamise ning inimeste hukkamise Tiibetis ja Xinjiangis.

EL tervitas ASEANi uue valitsustevahelise inimõiguste komisjoni (AICHR) loomise puhul, mis on oluline samm ASEANi arengus üldiseid inimõiguste väärtusi kaitsva organisatsioonina. EL innustas ASEANi rakendama AICHRi volitusi ja kooskõlastama AICHRi edaspidist tegevust Pariisi põhimõtetega, et kaitsta ASEANi riikides kõigi üksikisikute inimõigusi. EL ootas ASEANiga inimõiguste valdkonnas tehtava koostöö jätkamist ning oli valmis andma abi ja jagama kogemusi nimetatud valdkonnas, sealhulgas AICHRi edasisel arendamisel.

2009. aastal otsustasid EL, Argentina, Brasiilia, Tšiili ja Mehhiko tegutseda tihedas koostöös inimõiguste valdkonnas rahvusvaheliste inimõiguslaste foorumite raames ning alustasid neis küsimustes põhjalikke konsultatsioone. Lisaks pani EL aluse inimõiguslastele dialoogidele Argentina, Brasiilia ja Colombiaga ning süvendas olemasolevat dialoogi Tšiiliga. Mehhikoga peetava inimõigusala dialoogi esimene kohtumine toimub 2010. aastal.

3. Inimõigused ÜJKP raames

Jätkati jõupingutusi rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamiseks⁵² ning inimõiguste, sooküsimuste ja relvakonfliktidest mõjutatud laste aspektide süsteemseks ja rakendatavaks arvessevõtmiseks ÜJKP missioonide ja operatsioonide kõigis etappides. Selleks on operatsioonide ja missioonide juurde nimetatud mitmed inimõiguste eksperdid ja mõnede ÜJKP missioonide ja operatsioonide planeerimisse ja volitustesse on lisatud inimõigustega seotud aspektid.

⁵² Nõukogu järeldestes (detsember 2009) korraldati taas oma kohustust tagada rahvusvahelist humanitaarõigust käsitlevate ELi suuniste rakendamine ning seda, kui oluline on jätkata rahvusvahelise humanitaarõiguse arvessevõtmise parandamist kogu ELi välistegevuses (dok 16842/09).

Jätkuvalt rõhutati sooküsimuste arvessevõtmist, sealhulgas rakendati ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 1325, 1820, 1888 ja 1889 ning asjaomaseid ELi poliitikadokumente⁵³, pidades eelkõige silmas konkreetsema edu saavutamist kohapeal vastavalt Euroopa Parlamendi resolutsioonile soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohta ELi välissuhetes ning rahu tagamisel ja riigi ülesehitamisel. 2009. aasta novembris leppis nõukogu kokku dokumendis „ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 ja 1820 rakendamine seoses koolitusega ÜJKP missioonideks ja operatsioonideks – soovitud edasiseks tegevuseks“. See sisaldab meetmeid, mille abil parandada lähetamisele koolituse ning ÜJKP missioonidele ja operatsioonidele lähetatud töötajate koolituse sidusust ja kvaliteeti.

4. Karistamatusevastane võitlus

Võitlus karistamatuse vastu on üks püsiva rahu, rahvusvahelise õiguse ja õigusriigi põhimõtte tagamist ja säilitamist käsitleva ELi lähenemisviisi nurgakividest. ELi toetus Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule on endiselt tugev⁵⁴ ning seda võeti arvesse kogu ELi välispoliitikas, nii ÜVJP kui ÜJKP raames. Valitsusvälised organisatsioonid on selliste jõupingutuste puhul endiselt väärtuslikeks liitlasteks.

Rahvusvaheliste kuritegude ja inimõiguste tõsiste rikkumiste korvamine on oluline aspekt meie suhetes partneritega. Rahu säilitamisel ning rahvusvahelise ja kohaliku julgeoleku tagamisel on oluline roll rahvusvahelisel kriminaalõigusemõistmisel, millega tegelevad eelkõige Rahvusvaheline Kriminaalkohus ning Rwanda, endise Jugoslaavia ja Sierra Leone asjade rahvusvahelised kriminaalkohtud. Euroopa Parlamendi innustusel jääb EL truuks statuudi üldkehtivuse propageerimisele, mis on osa ELi kindlast toetusest Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule, ning väljendab seda diplomaatiliste demaršide, seminaride, asjakohaste klauslite lisamisega ELi ja kolmandate riikide vahelistesse lepingutesse ning kodanikuühiskonna toetamise kaudu.

Toimunud inimõiguste rikkumiste käsitlemine ja täielik koostöö endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga (ICTY)⁵⁵ on seega äärmiselt oluline Lääne-Balkani riikides leppimise saavutamiseks. Osana jätkuvast kohustusest võtta vastutusele sõjakuritegude toimepanemises süüdistatavad isikud toetab EL täielikult jätkuvaid jõupingutusi selliste isikute võrgustike tuvastamiseks, nende tegevuse segamiseks ja lõpetamiseks, eelkõige selleks, et mõista kohut Radovan Karadzici üle ning vahistada Ratko Mladic ja Goran Hadžić vastavalt Euroopa Parlamendi resolutsioonile endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu volituste kohta (2008/2290(INI)).

ÜJKP tsiviilmissioon EULEX Kosovo saavutas oma täieliku tegevusvõime ja alustas sõjakuritegude, organiseeritud kuritegevuse ja korrupsioonijuhtumite uurimist, neis süüdistuse esitamist ja kohtumõistmist.

Eriotstarbelist abi anti ka selleks, et toetada ICTY oskusteabe edasiandmist endise Jugoslaavia riikide õigussüsteemidele selleks, et neil oleks võimalik tegeleda sõjakuritegude juhtumitega.

⁵³ Laiaulatuslik ELi lähenemisviis naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 ja 1820 rakendamisele" (dok 15671/1/08 REV 1) ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325, mida on tugevdatud resolutsiooniga 1820, rakendamine EJKP raames (15782/3/08 REV 3).

⁵⁴ EL toetas jätkuvalt Rahvusvahelist Kriminaalkohtut, kasutades selleks nõukogu järeldusi (Sudaani, Kenya ja Ida-Aafrika järvede piirkonna kohta) ja eesistujariigi avaldusi.

⁵⁵ Euroopa Parlament võttis 12. märtsil 2009 vastu resolutsiooni endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu volituste kohta (2008/2290(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0136).

KDVs levinud karistamatusega tegelemiseks tugevdati 2009. aastal ÜJKP tsiviilmissiooni EUPOL RD Congo valdkondadevahelise rühmaga, kes on spetsialiseerunud seksuaalse vägivalda vastu võitlemisele. Pidades silmas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1888 hiljutist vastuvõtmist ja ÜRO kavatsusi luua üleminekuperioodi õigusemõistmise mehhanismina nn segakoosseisuga kojad, tuleks kaaluda ELi tegevuse laiendamist.

2009. aastal toimusid ka muud olulised arengud, näiteks esimene kohtuistung Tomas Lubanga vastu (jaanuaris), ja Rahvusvaheline Kriminaalkohus andis (märtsis) välja esimese vahistamismääruse ametisoleva riigipea – Sudaani Omar Al Bashiri vastu. AL ja Araabia maailm reageerisid sellele jõuliselt. Selleks et kaitsta Rooma statuuti, vastas EL diskreetselt ja kiiresti. Lisaks kutsus EL USA-d üles kohtuga taas koostööd tegema.

EL toetas samuti jõuliselt endise Liibanoni peaministri Rafic Hariri ja teiste isikute tapmise uurimist ÜRO poolt ning sel otstarbel loodud kohtu tegevust.

Kohtumõistmine Hissee Habré üle oli samuti oluline küsimus dialoogis Senegali, Aafrika Liidu ja ELi vahel. Sellest saab pretsedent, mille põhjal hinnata, kas Aafrika riikides toetatakse vastutuselevõtmist ja võideldakse karistamatuse kultuuri vastu. Senegali ametivõimudele anti tehnilisel tasandil toetust kohtuprotsessi ettevalmistamiseks.

Veel üheks karistamatuse vastu võitlemise riiklikuks vahendiks on üldkehtiva jurisdiktsiooni kohaldamine. 2008. aasta novembris toimunud ALi ministritaseme kolmiku 11. kohtumisel nenditi, et kõnealune küsimus mõjutab negatiivselt ELi ja ALi suhteid. Seejärel moodustati stabiliseerimisvahendist toetatav eksperdirühm, et täpsustada vastavalt Aafrika Liidu ja ELi arusaama üldkehtiva jurisdiktsiooni põhimõttest. Rühma aruanne esitati kolmikule 2009. aasta aprillis.

F. PARTNERLUSSUHETE EDENDAMINE KOGU MAAILMAS

1. Strateegiliste partneritega suhete tugevdamine

Euroopa julgeolekustrateegia rakendamise aruandes nenditi, et „üleilmastumine kiirendab muutusi jõudude vahekorras“. See võib esile tuua erinevusi väärtustes, kuid samuti võib seda näha võimalusena rajada või tugevdada partnerlussuhteid rahvusvahelisel areenil oluliste tegijatega, tuginedes ühistele huvidele ja juhitudes meie väärtustest. Lisaks mitmepoolse süsteemi tõhusamaks muutmisele tuleb vanadele ja uutele jõududele anda tõeline osalus sellise süsteemi alalhoidmisel.

Ameerika Ühendriigid⁵⁶

Transatlantilised suhted jäävad ÜVJP nurgakiviks. EL ja USA jätkasid kogu aasta jooksul tihedalt konsulteerimist piirkondlikes küsimustes. Taas pöörati olulist tähelepanu Iraanile, Lähis-Ida rahu protsessile, Afganistanile, Pakistanile ja Lääne-Balkani riikidele, eelkõige Bosniale ja Hertsegoviinale. Tihedat koostööd tehti terrorismivastase võitluse valdkonnas, kus aruteludel käsitleti ka Guantánamo⁵⁷ sõjalise kinnipidamiskeskuse veel lahendamata sulgemise küsimust ning finantskriisi, sealhulgas G8 ja G20 riikides.

ELi-USA mitteametlik tippkohtumine 5. aprillil 2009 Prahas andis võimaluse luua esimesed poliitilised kontaktid ELi juhtide ja Ameerika Ühendriikide uue presidendi vahel. Ametlikul ELi-USA tippkohtumisel 2009. aasta novembris käsitleti ELi ja USA ees seisvaid keerukaid ülemaailmseid küsimusi, sealhulgas majandus- ja finantsküsimusi, kliimamuutusi, küberjulgeolekut, arengupoliitikat ja välispoliitilisi väljakutseid. Tippkohtumise peamiseks saavutuseks oli ELi ja USA energianõukogu loomine. Nõukogu hakkab käsitlema selliseid küsimusi nagu ülemaailmne energiajulgeolek, uued tehnoloogiad ja teadusuuringud. Samuti tehti avaldus arengualase dialoogi ja koostöö kohta, millega luuakse alus edasiseks koostööks teatavate arengupoliitika aspektide osas.

Deklaratsioonis massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise kohta kehtestati selles valdkonnas olulised ühised eesmärgid. Samas tunnustati sotsiaalset ja majanduslikku kasu, mis tuleneb viisavabast reisimisest mõlema partneri vahel valitsevas turvalises keskkonnas. Mõlemad pooled kinnitasid veel kord oma pühendumust koostööle, eesmärgiga saavutada võimalikult kiiresti viisavaba reisimine USA ja ELi liikmesriikide vahel ning suurendada reisijate turvalisust.

Venemaa Föderatsioon⁵⁸

Pärast tagasilööki Gruusia konflikti näol 2008. aasta augustis ja sellele järgnenud gaasikriisi 2009. aasta jaanuaris jätkas EL kontakte Venemaaga ELi huvide ja väärtuste edendamise alusel. Meie huvides on Venemaa kui ülemaailmsel tasandil strateegilise partneri edasine integreerumine eeskirjadel põhineva rahvusvahelise süsteemiga ning koostöö tegemine sellistes ülemaailmsetes küsimustes nagu kliimamuutused, terrorism, organiseeritud kuritegevus ja energiajulgeolek. ELil ja Venemaal on vastastikune huvi teha tihedamat koostööd selleks, et tulemuslikult käsitleda paljusid ELi ÜVJP tegevuskavas olulisel kohal olevaid rahvusvahelisi küsimusi, nagu Iraan, Lähis-Ida, Afganistan ning pikaajalised konfliktid ühises naabruses. Selle tegevuskavaga edasiminekukuks on EL valinud põhimõtetele kindlaksjäämisel põhineva lähenemisviisi: kus võimalik, püütakse leida võimalusi arendada suhteid Venemaaga edasi, kuid vajaduse korral seistakse kindlalt oma põhimõtete eest.

⁵⁶ Euroopa Parlament võttis 26. märtsil 2009 vastu resolutsiooni Atlandi-üleste suhete olukorra kohta pärast valimisi USAs (2008/2199(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0193).

Euroopa Parlament võttis 22. oktoobril 2009 vastu resolutsiooni Atlandi-ülese majandusnõukogu koosoleku ja ELi-USA tippkohtumise ettevalmistamise kohta (P7_TA-PROV(2009)0058).

⁵⁷ Euroopa Parlament võttis 4. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni Guantánamo kinnipidamiskeskuse vangide tagasisaatmise ja ümberasustamise kohta (P6_TA-PROV(2009)0045).

⁵⁸ Euroopa Parlament võttis 12. novembril 2009 vastu resolutsiooni 18. novembril 2009. aastal Stockholmis toimuva ELi ja Venemaa tippkohtumise kohta (P7_TA-PROV(2009)0064).

ELi ja Venemaa dialoog rahvusvahelistes küsimustes – nii kahepoolselt kui ka rahvusvahelistel foorumitel – on lai ja intensiivne ning on viimastel aastatel muutunud üha enam avatuks. 2009. aastal toimus koguni 35 ametlikku poliitilise dialoogi kohtumist.

Jätkusid läbirääkimised ELi ja Venemaa lepingu üle ning 2009. aastal toimus viis läbirääkimistevooru. Vastavalt 2008. aasta juunis toimunud ELi ja Venemaa tippkohtumisel tehtud ELi ja Venemaa ühisavalduses kokkulepitule on eesmärgiks sõlmida strateegiline leping, mis moodustab lähitulevikuks ELi ja Venemaa suhete kõikehõlmava raamistiku, ning aidata arendada edasi meie suhete potentsiaali.

See peaks pakkuma tugevama õigusliku aluse ja nägema ette õiguslikult siduvad kohustused kõikides meie suhete peamistes valdkondades, nagu need on hõlmatud nelja ELi ja Venemaa ühisruumi ja nende teekaartidega, milles lepiti kokku 2005. aasta mais Moskvas toimunud tippkohtumisel. ELi jaoks on oluline tagada tasakaalustatud edasimineku kõigis läbirääkimiste valdkondades, sealhulgas on tarvis üksikasjalikke sätteid kaubanduse ja investeringute reguleerimiseks.⁵⁹

Välisjulgeoleku valdkonnas jätkas Venemaa oma panuse andmist ELi ÜJKP sõjalisse operatsiooni EUFOR Tchad/RCA nelja helikopteri ja 120 isikkoosseisu liikmega kuni missiooni lõpuni 2009. aasta märtsis.

See oli hea näide tõhusast koostööst kriisihje valdkonnas. Positiivse arenguna väärivad samuti märkimist koordineerimine ÜJKP mereväemissiooni EUNAVFOR Atalantaga võitluses piraatlusega Somaalia ranniku lähistel. Lisaks sellele otsustati 2009. aasta novembris Stockholmis toimunud ELi ja Venemaa tippkohtumisel taaskäivitada ettevalmistavad kõnelused osalemise raamlepingu üle, mis käsitleb Venemaa osalemist ELi kriisihjeoperatsioonides. Esimesed mitteametlikud kontaktid sellega seoses leidsid aset 2009. aasta detsembris ning need peaksid jätkuma 2010. aastal.

2009. aastal andsid endiselt põhjust muretsemiseks inimõigused, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte ning Venemaa siseriiklikud arengud. Eelkõige puudutas see olukorda Põhja-Kaukaasias. Venemaal toimus inimõiguste vallas siiski ka mõningaid positiivseid arenguid, nii ratifitseeriti muu hulgas Euroopa inimõiguste konventsiooni protokoll nr 14. President Medvedjev kirjutas 2009. aasta septembris alla korraldusele, millega loodi laste õigustega tegeleva presidendi voliniku ametikoht.

Hiina

Hiina roll maailmaareenil ja tema üldine mõjuvõim jätkas 2009. aastal märkimisväärset kasvu. EL tervitab Hiina esilekerkimist, uskudes, et Hiina osalemine maailma asjades on võtmetähtsusega ülemaailmse stabiilsuse jaoks, ning innustab Hiinat pidevalt osalema konstruktiivselt rahvusvahelistes suhetes.

EL ergutas Hiinat täitma oma rolli piirkondliku stabiilsuse edendamisel ning võtma aktiivse rolli piirkondlikele kriisidele lahenduse leidmisel. Väinaüleste suhetega seoses ergutas EL mõlemat osapoolt lahendama oma erimeelsused rahumeelselt ning dialoogi abil ning tervitas 2009. aasta kõnelustel tehtud edasisi edusamme.

⁵⁹ Euroopa Parlament võttis 2. aprillil 2009 vastu soovitusel nõukogule Euroopa Liidu ja Venemaa uue lepingu kohta (EP dok P6_TA(2009)0215).

ELi ja Hiina suhted olid pärast 2008. aasta intsidente üldiselt sõbralikud. Poliitiline dialoog jäi endiselt peamiseks viisiks ELi ja Hiina strateegilise partnerluse edasiviimisel. 2007. aastal alanud läbirääkimised partnerlus- ja koostöölepingu üle on jõudsalt edenenud, eelkõige poliitilise poole pealt. Samuti jätkus koostöö seoses suure hulga valdkondlike dialoogidega (enam kui 56), sealhulgas kaubandus- ja majandusküsimustes.

2009. aastal toimus kaks erakorralist tippkohtumist (esimene, mis toimus 20. mail Prahast, oli tegelikult 2008. aasta edasilükatud tippkohtumine), olles märgiks mõlema poole taaslähenemisest. Mõlemal tippkohtumisel keskenduti üldiselt ELi ja Hiina suhetele ja eelkõige käsitleti ülemaailmseid väljakutseid, nagu finants- ja majanduskriis, kliimamuutusi ning piirkondlikku ja rahvusvahelist olukorda. Teisel tippkohtumisel 30. novembril Nanjingis pidas EL esmatähtsaks kliimamuutuste küsimust, pidades silmas peatset Kopenhaageni kliimamuutuste konverentsi, ning kahepoolsete suhete tulevikku Lissaboni lepingu jõustumise eelõhtul.

ELi ja Hiina inimõiguslase dialoogi kaks voo ruu ning mitmed demarsid ja avaldused võimaldasid ELil jätkata mure väljendamist Hiinas inimõiguste olukorra halvenemise pärast, pidades silmas surmanuhtluse laialdast kasutamist (sealhulgas vaimsete häiretega Briti kodaniku Akmal Shaikhi hukkamine, mis on esimene ELi kodaniku hukkamine Hiinas poole sajandi jooksul), inimõiguste kaitsjate mahasurumist, ühinemis-, usu- ja sõnavabaduse piiramist ning juriidilise kutseala üha kasvavat survestamist (sealhulgas 11aastane vanglakaristus Liu Xiaobole ja Gao Zhishengi kadumine). Selles kontekstis peaks 2009. aastal konsultatsioonis kodanikuühiskonnaga läbiviidud ELi ja Hiina inimõiguslase dialoogi hindamine parandama meie võimet tagada, et dialoog on edaspidi enam orienteeritud tulemustele.

India

Strateegiline partnerlus Indiaga on ELi jaoks väga tähtis ja seda rõhutati veel kord kümnendal ELi ja India tippkohtumisel, mis toimus 6. novembril 2009. Kuigi teatavad ELi ja India suhete aspektid on positiivsed (kaubandus- ja majandusküsimused), tuleb suhteid ikkagi edasi arendada seoses poliitilise dialoogi ja koostööga, et käsitleda ühiseid väljakutseid (piirkondlikud küsimused, sealhulgas Afganistan, terrorism, kliimamuutused ja energeetika, küberjulgeolek, finantskriis, massihävitusrelvade leviku tõkestamine). Eelkõige on nüüd käes aeg tõhustada koostööd terrorismiga võitlemisel ning rahu valvamisel ja tagamisel.

ELi ja India suhetele oleks tulnud kasuks selgem eesmärkide seadmine ja mõnikord liiga ülekoormatud päevakorra kitsendamine. Teisest küljest eelistab India kindlalt suhelda poliitilisel tasandil üksikute liikmesriikide ja mitte ELiga, mis takistab Delhil liikumast suhetes ELiga edasi tundlikes küsimustes. Lissaboni lepingu jõustumise ja uue kõrge esindaja / asepresidendi ametisse nimetamisega on nüüd võimalus parandada ELi poliitiliste eesmärkide ja tegevuse elluviimist piirkonnas.

India vaatab ELi ja Pakistani suhetele kriitilise pilguga, eelkõige pärast Mumbai rünnakuid. Seega seisab EL tulevikus silmitsi kahekordse väljakutsega: veenda indialasi, et ELi suhted Pakistaniga toovad Indiale kasu, ning veenda Pakistani elanikke, et nende suurim oht ei ole India (vaid pigem ekstremistlikud jõud, kes riiki seestpoolt õõnestavad). Järgmisel tippkohtumisel 2010. aasta teisel poolaastal Brüsselis peaks EL vastama India ambitsioonidele, et teda nähtaks kui ülemaailmset osalejat ja strateegilist partnerit tema enda mõju tõttu.

Pärast 2008. aastal tuumatarneriikide grupis tehtud positiivset otsust Indiaga tehtava tuumakoostöö kohta, mis on seotud teatud tingimustega, algatas EL läbirääkimised Euratomi lepingu sõlmimiseks, samas kui teatavad ELi liikmesriigid jätkavad hoolikat kontrolli, et India peaks kinni kõikidest tuumatarneriikide grupis antud kavatsustest.

Mehhiko⁶⁰

Mehhiko on tugevdamas oma rolli tärkava majandusjõu ja üha tähtsama ülemaailmse osalejana, mis õigustab tema staatust kui ELi „strateegiline partner“.

ELi ja Mehhiko suhted on alates 2004. aastast järk-järgult tugevnenud. 2008. aastal otsustas EL anda Mehhikole strateegilise partneri staatuse. Ühine tegevuskava koos konkreetsete meetmetega strateegilise partnerluse rakendamiseks esitati Mehhikole Prahast 2009. aasta mais toimunud ühisnõukogu istungil. Alates sellest on tehtud tööd eesmärgiga esitada tippkohtumiseks lõplik ühine tegevuskava.

2010. aastast saab Mehhiko jaoks pöördelise tähtsusega aasta pärast keerulist 2009. aastat (H1N1-epideemia, tugev majanduskriisi mõju, uimastitevastase võitlusega seonduv kasvav vägivald ja tõsine põud). Märgid näitavad siiski, et majandusolukord hakkab sel aastal paranema ja president Calderóni reformikava elluviimine kiireneb.

ELi ja Mehhiko suhteid 2010. aastal ilmestab mitu tähtsat sündmust, eelkõige kahepoolne tippkohtumine 16. mail 2010, strateegilise partnerluse rakendamine ja üldise kokkuleppe jõustumise 10. aastapäeva tähistamine. Mehhiko korraldab 2010. aasta lõpus Cancúnis järgmise ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi.

Brasiilia⁶¹

Strateegiline partnerlus Brasiiliaga algas ulatusliku poliitilise dialoogiga selle suurima Lõuna-Ameerika riigiga, kes on ühtlasi üks esilekerkivaid osalejaid 21. sajandi mitmepooluselises maailmas. 2009. aastal toimus poliitikajuhtide kohtumine (märtsis Prahast) ja kolmas ELi ja Brasiilia tippkohtumine (oktoobris Stockholmis). Kohtumistel arutati finantskriisi, rahvusvahelisi kliimamuutuste alaseid läbirääkimisi ja kõige põletavamaid piirkondlikke ja rahvusvahelisi päevakajalisi küsimusi.

ELi ja Brasiilia strateegilise partnerluse teeb oluliseks asjaolu, et partnerlus on sillaks arenenud riikide ja arengumaade vahel. Praegusel juhul on selleks rahvusvahelised kliimamuutuste alased läbirääkimised, kus ELil on õnnestunud jõuda Brasiiliani ja ta jätkab Brasiilia kaasamist. Üldisemas plaanis jagavad EL ja Brasiilia ühiseid poliitilisi väärtusi ja nad jätkavad koostööd, et edendada neid väärtusi asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel. Eelkõige tuleb märkida regulaarseid inimõigusalasid konsultatsioone Genfis ja New Yorgis.

EL peab oluliseks jätkata koos Brasiiliaga tööd peamiste küsimustega piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil. EL tervitab Brasiilia aktiivset rolli Lõuna-Ameerika piirkonnas ning innustab Brasiiliat ka edaspidi täitma eestvedaja rolli demokraatia ja suurema jõukuse tagamisel suurema majandusliku ja poliitilise integratsiooni kaudu. Mõlemad pooled on näidanud jätkuvalt üles huvi ELi-Mercosuri assotsieerimislepingu vastu.

⁶⁰ Euroopa Parlament võttis 12. märtsil 2009 vastu resolutsiooni ELi ja Mehhiko strateegilise partnerluse kohta (2008/2289(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0141).

⁶¹ Euroopa Parlament võttis 12. märtsil 2009 vastu resolutsiooni Euroopa Liidu ja Brasiilia strateegilise partnerluse kohta (2008/2288(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0141).

Lõpuks tuleb mainida ka ELi ja Brasiilia ettevalmistavat tööd, mis nad on teinud kolmepoolsete koostööprojektide loomiseks huvitatud kolmandate riikidega, et aidata neil saavutada aastatuhande arengueesmäärke.

Jaapan

ELi julgeolekustrateegias ettenähtud ELi ja Jaapani strateegilise partnerluse loomise osas on tehtud edusamme. 2009. aastal on süvenenud konsultatsioonid ja poliitiline dialoog ühist huvi pakkuvates rahvusvahelistes ja ülemaailmsetes küsimustes, sealhulgas Ida- ja Kesk-Aasiat käsitlevate strateegiliste dialoogide vormis.

Meie tiheda koostöö kulminatsiooniks 2009. aastal oli kahepoolne tippkohtumine 4. mail Prahast. See sündmus tähistas olulist seisukohtade lähenemist ÜVJPGA seotud aspektides ja mitmetes rahvusvahelistes mureküsimustes. Mõlemad pooled näitasid üles huvi jätkata teabe vahetamist ja koostööd ning tunnistasid rahu ja julgeoleku küsimustes suurema koostöö tegemise võimalikkust.

Nähti ette inimõiguslaste dialoogide ja konsultatsioonide pidamine kaks korda aastas ning EL kutsus Jaapanit taas üles kehtestama moratooriumi hukkamiste suhtes, eelkõige pärast seda, kui 2009. aasta septembris asus ametisse uus justiitsminister, kes oli varem surmanuhtluse vastase parlamendiliiga liige.

Kanada

2009. aasta mais toimus Prahast tippkohtumine, kus juhid keskendusid samuti ÜVJPGA seotud teemadele, nagu Afganistan, Lähis-Ida ja idapartnerlus. Oktoobris toimus Ottawas iga-aastane ministrite kohtumine, kus olid teemaks Lähis-Ida rahuprotsess, Iraan, Honduras, Haiti ja Kuuba, Sudaan ja Darfur, Afganistan ja Pakistan, Arktika ja vastastikune viisavabadus, eelkõige Kanada poolt viisanõude taaskehtestamine Tšehhi Vabariigi kodanikele. Ühise koostöökomitee ja kõrgetasemelise koordineerimisrühma kohtumised toimusid samaaegselt 2009. aasta novembris Ottawas.

Lõuna-Aafrika

ELi ja Lõuna-Aafrika vahelised suhted on pärast ELi ja Lõuna-Aafrika strateegilise partnerluse loomist 2007. aastal märkimisväärselt tugevnenud. Partnerluse tegevuskava alusel on poliitiline dialoog arenenud iga-aastaseks tippkohtumiseks ning laienenud on valdkondlik koostöö, hõlmates väga erinevaid küsimusi (sealhulgas teadusuuringud, keskkond ja energeetika, kosmos, transport, ränne ja tervis).

Teine ELi ja Lõuna-Aafrika tippkohtumine, mis toimus president Jacob Zuma kutsel esimest korda Lõuna-Aafrikas, toimus 11. septembril 2009. Tippkohtumine andis võimaluse kujundada ühised seisukohad peamistes ülemaailmsetes küsimustes (kliimamuutused ja rahvusvaheliste finantseerimisasutuste reform) ning konfliktiolukordades Aafrikas ja mujal maailmas.

2009. aastal anti uus hoog Lõuna-Aafrikaga tehtavale koostööle strateegilistes küsimustes, nagu keskkond ja energeetika, sealhulgas süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine ning puhtad sõepõletustehnoloogiad. Edusamme tehti ka kosmosekoostöös, leppides kokku Euroopa Geostatsionaarse Navigatsioonilisüsteemi (EGNOS) laiendamises Lõuna-Aafrika kohale ja Galileo maapealse infrastruktuuri paigutamises Lõuna-Aafrika territooriumile.

EL toetas jätkuvalt Lõuna-Aafrika Arenguühendust (SADC) ja selle vahendajat Lõuna-Aafrika presidenti Jacob Zumat nende jõupingutustes leida pärast rahvusliku ühtsuse valitsuse moodustamist lahendus Zimbabwe kriisile.

G. TÕHUSAM, SUUTLIKUM JA ÜHTSEM

1. Konfliktide ennetamine

ELi tugevus konfliktide ennetamisel seisneb jätkuvalt tema võimes käsitleda seda mitmetahulist väljakutset terviklikul viisil, ühendades paljud erinevad ELi instrumendid („pehmed vahendid“), eelkõige ennetav diplomaatiline tegevus, arengupoliitika ja abi andmine, toetus demokraatlike institutsioonide ja õigusriigi tugevdamiseks, lepitamise ja dialoogi edendamine ning konfliktide ennetamise institutsioonilise ja riikliku suutlikkuse loomine. Konfliktide ennetamise süvalaiendamine nendes tegevustes on oluline ja seda tuleb veelgi edendada. Töö ebakindlate olukordade ja konfliktide ELi tegevuskavaga algas 2009. aastal, et kujundada välja ELi institutsioonide ja liikmesriikide sidusam lähenemisviis kogu planeerimis- ja rakendamistsükli jooksul, ühendades julgeoleku- ja arengupoliitika.

Euroopa Ülemkogu poolt 2009. aasta juunis vastuvõetud iga-aastane aruanne konfliktiennetuses läbiviidavate ELi tegevuste kohta annab üldpildi Euroopa Liidu käimasolevatest jõupingutustest selles valdkonnas. Kokkuvõtete tegemise protsess, pidades silmas Göteborgi programmi 10. aastapäeva 2011. aastal, käivitati novembris 2009.

Üldasjade ja välissuhete nõukogu võttis 16.–17. novembril 2009 vastavalt Euroopa julgeolekustrateegia rakendusaruandele, milles leiti, et ELi rahuvahendamise potentsiaali on liiga vähe uuritud, vastu dokumendi „ELi vahendamise ja dialoogi pidamise suutlikkuse tugevdamise kontseptsioon“. Kontseptsioonis tunnistatakse vahendamise kui tulemusliku ja kulutõhusa instrumendi tähtsust konfliktide ennetamisel, ümberkujundamisel ja lahendamisel ning kutsutakse üles võtma professionaalsemat, koordineeritumat ja paremini suunatud ELi lähenemisviisi. See võimaldab ELil veelgi parandada oma suutlikkust täita selles valdkonnas aktiivset rahvusvahelist rolli.

Lisaks ELi järelevalvenimekirja korrapärasele ajakohastamisele on varajase hoiatamise kontekstis süstemaatiliselt koostatud aruandeid ja hinnanguid reaalse ja potentsiaalsete julgeolekuohtude kohta. Koostöö tegemist ja suutlikkuse tugevdamist avalikel allikatel põhineva teabe kogumise valdkonnas on edasi arendatud nii institutsioonilisel kui ka siseriiklikul tasandil.

Samuti on julgeolekuohte pika aja jooksul ennetavalt käsitletud energeetika, loodusvarade, kliimamuutuste, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ning väike- ja kergrelvadega ebaseadusliku kauplemise valdkonnas.

Märkimisväärselt on tõhustunud dialoogi pidamine, suutlikkuse suurendamine ja koostöö ÜRO, piirkondlike organisatsioonide ja valitsusväliste osalejatega julgeolekuväljakutsetele ühiselt ja õigeaegselt reageerimisel ning ühiste lähenemisviiside väljatöötamisel.

2. ÜJKP tugevdamine⁶²

Tsiviil-sõjaline koostoime võimete arendamisel

Kriisiohje suhtes võetud ELi tervikliku lähenemisviisi tähtsust kordas nõukogu taas 2009. aasta novembris, kui ta leppis kokku vajaduses uurida valdkondi, kus arengu ning tsiviil- ja sõjaliste võimete koostoime annab lisaväärtust ning mille poole tuleks seetõttu püüelda. Nende valdkondade hulka kuuluvad muu hulgas transport, side, turvalisus ja vägede kaitse, logistika, kosmosealased võimed ja meditsiiniline tugi.

⁶² Euroopa Parlament võttis 19. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni Euroopa julgeolekustrateegia ja EJKP kohta (2008/2202(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0075).

Konkreetne näide tsiviil-sõjalise sünergia saavutamisest on komisjoni ja Euroopa Kaitseagentuuri poolt koostöös nõukogu peasekretariaadiga tehtud töö mereseire integreerimiseks. Komisjon esitas 2009. aasta oktoobris neid valdkondi käsitlevad teatised ning EDA eksperdirühm jagas laiali oma töö vahearuande, samas kui lõpparuanne esitati 2010. aasta aprillis. Teine tsiviil-sõjalise koostoime näide on nõukogu 2009. aasta novembri otsus, millega luuakse julgeolekusektori reformi valdkonna Euroopa ekspertide rühm.

Tsiviilvõimed

Jätkus töö tsiviilpeaesmärgiga 2010. Tsiviilvõimete üle toimusid arutelud mitmel tasandil. Selle tulemusel pööras nõukogu 2009. aasta juunis tähelepanu kavadele ja ettepanekutele, mis käsitlevad kiiret lähetamist, personali, varustust ja rahastamist (sealhulgas võimalik otsus ELi alalise ladustamissuutlikkuse loomise kohta), rõhutades samas hästi koordineeritud võimete arendamise raamistiku tähtsust.

Olulist tööd tehti mitmes küsimuses, aidates tugevdada ELi võimet kiiresti reageerida kriisidele, samuti ELi diplomaatiliste jõupingutuste toetuseks. Jätkus tsiviilreageerimisrühmade rakendamise protsess⁶³, mille käigus töötati välja muudetud kontseptsioon, mis näeb muu hulgas ette eksperdirühma reservi suurendamise 200 inimeseni ning tsiviilreageerimisrühmade korralduse võimalikult ulatusliku vastavusseviimise julgeolekusektori reformi valdkonna ekspertide reservi suhtes kohaldatavate nõuetega. Nüüd on reservile juurdepääs ka komisjonil.

Kiirreageerimisvõimet parandati otsustega tõhustada tsiviilreageerimisrühmi, luua 2010. aasta jaanuariks Bosnias ja Hertsegoviinas läbiviidava ELi politseimissiooni juurde ajutine ladustamisvõimalus ning alustada ettevalmistavat tööd võimalikuks alaliseks ladustamislahenduseks kiire ja korrapärase lähetamise eesmärgil. 2009. aasta lõpuks oli edusamme tehtud samuti mitmetes muudes küsimustes, näiteks esimese iga-aastase EJKP tsiviilmissioonidel saadud kogumustest õppimise aruande vastuvõtmine 2009. aasta detsembris, *Goalkeeper*'i tarkvarakeskkonna (tsiviilvõimete haldamise vahend)⁶⁴ arendamine, politsei tugevdamise missioonide muudetud ja tõhustatud kontseptsiooni (seostamine õigusriigiga laiemalt)⁶⁵ vastuvõtmine ning kokkulepe tõhustada ÜJKP missioonide ja operatsioonidega seoses koolitust soolise võrdõiguslikkuse ja inimõiguste küsimustes, et paremini rakendada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 1325 ja 1820.

Sõjalised võimed

Peaesmärgi 2010 protsessi raames ja pärast võimete tugevdamist käsitleva avalduse vastuvõtmist 2008. aasta detsembris on jätkatud tööd mitmel foorumitel, eelkõige Euroopa Kaitseagentuuris, et edendada ELi kriisiohjesuutlikkust. Nõukogu võttis 2009. aasta mais teadmiseks vägede kataloogi. See sisaldab muudetud liikmesriikide panuseid, mis aitas kõrvaldada kaks sõjaliste võimetega seotud puudujääki ja osaliselt parandada ülejäänud kahteistkümmet.

EDA alustas koos ELi sõjalise komiteega (EUMC) tööd võimete arendamise kava ajakohastamiseks. Samal ajal jätkus EDA ja EUMC töö võimete arendamise kava kaheteistkümmene valitud prioriteetse meetmega. Edu on saavutatud seoses ELi sõjaliste kontseptsioonidega, pidades muu hulgas silmas mais EUMC poolt erioperatsioonide kontseptsiooni heakskiitmist, ELi kontseptuaalset raamistikku sõjalise inimluure tarbeks ELi sõjalistes operatsioonides, arvutivõrgu kontseptsiooni ja EUFORi siirdatava juhtimisbaasi rakenduskontseptsiooni.

⁶³ Tsiviilreageerimisrühmade muudetud kontseptsiooni kinnitas poliitika- ja julgeolekukomitee 2009. novembris.

⁶⁴ Kaks rakendust on tehtud internetis kättesaadavaks (<https://esdp.consilium.europa.eu>).

⁶⁵ Samuti tutvustati CIVCOMis missiooni analüüsivõime üldpõhimõtteid.

Liikmesriigid kinnitasid taas oma kindlat soovi säilitada ELi kiirreageerimise võime kõrged eesmärgid. Sõjalise kiirreageerimise kontseptsiooni muudeti jaanuaris. Selles määratakse nüüd kindlaks sõjalise kiirreageerimise aeg, milleks on nähtud ette 5–30 päeva alates kriisiohjamise kontseptsiooni heakskiitmisest kuni hetkeni, mil algavad operatsioonid ühises operatsioonide piirkonnas. Aprillis ja oktoobris toimunud lahingugruppide koordineerimise konverentsidel kinnitasid liikmesriigid oma pühendumust ja võtsid uusi kohustusi, võimaldades hoida kahte lahingugruppi valmisolekuseisundis kuni 2011. aasta lõpuni. Novembris võttis nõukogu vastu dokumendi, milles antakse suuniseid ELi lahingugruppide paindlikkuse ja kasutatavuse suurendamiseks. Mere- ja õhuväe kiirreageerimise konverentsid toimusid 2009. aasta aprillis ja oktoobris.

Praegu kaalutakse viise, kuidas edendada Euroopa võimete elluviimist pärast 2010. aastat, sealhulgas arutatakse vajadust suurendada ELi tsiviil- ja sõjalise võime arendamise protsesside vahelist koostööd.

Saadud kogemused ja head tavad seoses ÜJKP tsiviilmissioonidega

EL on järjepidevalt püüdnud parandada oma vahendite tulemuslikkust ja kiirreageerimise võimet, tuginedes nüüdseks juba arvukate missioonide kogemustele. Kaks peamist õppetundi vajab täiendavat poliitilist arutelu ja kahe õppetunni osas tuleb võtta praktilisi meetmeid. Alustame poliitikast: ÜJKP missioonid on ÜVJP oluline vahend, kuid need ei asenda poliitikat ning need tuleb integreerida ELi üldistesse riigi- või piirkonnastrateegiatesse. ÜJKP on ühtlasi kahesuunaline: enne missiooni kohapeale saatmist ja missiooni ajal tuleb püüda leida vastuvõtva riigiga strateegilisel tasandil meetmeid edu saavutamiseks, et tagada toetus missioonile ja selle järelmeetmed. Selleks et ÜJKP tsiviilmissioonid oleksid ka edaspidi tõhusad ja usaldusväärsed, tuleb poliitilisel tasandil suunata tähelepanu missioonide edukalt lähetamiselt nende pidevale edukale elluviimisele. Kuna nõudlus kriisidele reageerimise järele üha kasvab, seisab EL silmitsi ekspertide puudusega. Erinevalt sõjalistest operatsioonidest sõltuvad tsiviilmissioonid vabatahtlike lähetustest. Olukord sõjaliste operatsioonide tsiviilaspektide puhul pole siiski palju parem. EL ja selle liikmesriigid peavad kaotama järjest suureneva lahknevuse lubatud ja tegelikult lähetatud personali vahel, kas intensiivistades jõupingutusi piisava hulga töötajate värbamise, koolitamise ja varustamise alal ja muutes lähetamise atraktiivsemaks või vähendades oma ambitsioonide taset.

EL tegi kindlaks ka kaks praktilist probleemi. Esiteks annab 2010. aastaks ettenähtud finantsmääruse läbivaatamine võimaluse parandada finantskorda, et viia see paremini vastavusse ÜJKP tsiviilmissioonide vajadustega, pidades eelkõige silmas kiiret lähetamist ja piiratud kestusega missioone. Teiseks tuleb märkida mitmeid missioonide toetamisega seotud küsimusi. Selleks telliti teostatavusuuring, et analüüsida missioonidega seotud varustuse jaoks ladustamisvõimaluse loomist.

Alates ELi esimestest lähetamistest 2003. aastal on kogemuste osas keskendutud rohkem planeerimise parandamise võimalustele kui mõju suurendamisele. Selle üheks põhjuseks on olnud asjaolu, et praeguseks on lõpule viidud üksnes üksikud missioonid (Themis Georgia, Proxima FYROM, Aceh MM) Liikmesriigid juba suurendavad jõupingutusi oma võimete parandamiseks. ELi finantsvahendid ja personal ei ole lõputud ning tuleb kriitilise pilguga hinnata, kus EL saab anda kõige rohkem lisaväärtust. Seetõttu peab EL tulevikus hindama, millal on õiged tingimused lähetamiseks, ja tegema tihedat koostööd vastuvõtivate riikidega, et tagada ka edaspidi missioonide püsiv mõju kohapeal.

Koolitus ja õppused

2009. aastal tehti märkimisväärseid jõupingutusi, et täita ELi koolituskontseptsioonis kindlaksmääratud üldised eesmärgid, milleks on kujundada välja ühine Euroopa julgeolekukultuur ja varustada liikmesriike ja ELi institutsioone asjatundlike töötajatega (nii diplomaadid, tsiviilvaldkonna töötajad, sealhulgas politsei ja õigusriigi valdkond, ning sõjaväelased), kes suudavad töötada tulemuslikult kõigis ÜJKP küsimustes, sealhulgas personal ÜJKP missioonideks ja operatsioonideks. See hõlmab minevikus toimunud koolituste põhjalikku hindamist ja saadud kogemustest õppimist, koolitusvajaduste ja -nõuete läbivaatamist ning ELi koolitusprogrammi edasi arendamist.

Kriisiohje tsiviilaspektide alase koolituse osas leppisid liikmesriigid kokku, et ÜJKP tsiviilmissioonide jaoks tõhustatakse lähetamiseelse väljaõppe süsteemi. Võttes arvesse ÜJKP kriisiohjemiesioonide üha keerukamaks muutumist ja nende tegutsemiskeskonnaga seotud väljakutseid, rõhutas nõukogu nõuetekohase lähetuseelse koolituse olulisust missiooni volituste rakendamise võime seisukohast. Sellega seoses on oluline tugineda EÜ kriisiohje tsiviilaspektide koolitusprojekti raames saadud kogemustele.

2009. aasta lõpus viis Euroopa Liidu sõjaline staap läbi väljaõppevõimaluste jagamise kataloogi hindamise, sealhulgas kolmandate riikide väljaõppevõimaluste võimaliku inkorporeerimise hindamise. Hindamine näitas, et väljaõppevõimaluste jagamise kataloogi kasutatakse konsulteerimiseks, mis vastab liikmesriikide vajadustele. Väljaõppevõimaluste kataloogi loomine andmebaasi vormis tuleb siiski edasi lükata, kuna praegused tingimused (personal, eelarve, prioriteetsus) on selleks ebasoodsad.

Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledž, kes on peamine ELi tasandi koolituse pakkuja, viis läbi ÜJKP strateegilise tasandi koolituse tsiviiltöötajatele ja sõjaväelastele. Viimastel aastatel on liikmesriigid kolledži egiidi all alustanud uut laadi koolituskursustega. Nende hulka kuuluvad kursused sellistel olulistel teemadel nagu ÜJKP missioonide planeerimine, tsiviil-sõjaline koordineerimine, võimete arendamine, rahu tagamine, julgeolekusektori reform, rahvusvaheline humanitaarõigus ja relvakonflikte käsitlev õigus. Lisaks on saavutatud märkimisväärset edu sooküsimuste ja julgeoleku alases koolituses. 2009. aasta detsembris viis Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledž esimest korda läbi iga-aastase võrgustiku loomise konverentsi, mis tõi kokku ÜVJP valdkonna ELi koolituses osalevad tsiviil- ja sõjalised osalejad.

Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledž toetas jätkuvalt Erasmus-programmist inspireeritud noorte ohvitseride vahetuse Euroopa algatust, sealhulgas esimese ühise EJKP mooduli lõpuleviimist 2009. aasta septembris. Töö jätkub. Eelkõige keskendutakse käimasolevast vahetusprogrammist kokkuvõtete tegemisele, ohvitseride vabatahtliku vahetamise õigusraamistiku väljatöötamisele ja Euroopa sõjalise koolituse ainepunktide ülekande süsteemi (MECTS) loomisele.

Seoses ESDC tulevase arenguga jätkub endiselt töö uue õigusakti väljatöötamiseks, millega arendatakse ESDCd edasi kooskõlas ESDC juhtkomitee soovitustega, mille nõukogu kiitis heaks 2008. aasta detsembris.

2009. aastal läbiviidud ELi kriisiohjeõppuse (CME 09) käigus harjutati ELi kiirreageerimist kriisile stsenaariumi kontekstis, mis hõlmab nii ELi operatsioonide keskuse kui tsiviiloperatsioonide planeerimise ja läbiviimise teenistuse (CPCC) kaasamist. ELi sõjalisel õppusel (MILEX 09) keskeduti Larissas asuva ELi operatsiooni peakorterit ja Napolis asuva ELi vägede peakorterit vahelisele koostööle, tuues eelkõige välja mereväe aspektid. Mõlemad õppused olid suurepärase võimaluse harjutada asjakohaseid ELi struktuure ja menetlusi.⁶⁶

⁶⁶ 17.–26. juuni 2009, vaata nõukogu 12. juuni 2009. aasta pressiteadet 10994/09 (Presse 177).

Rahastamine

ÜVJP eelarve on kasvanud 2000. aasta 47 miljoni eurolt 243 miljoni euroni 2009. aastal ja ulatub 2013. aastal prognooside kohaselt üle 400 miljoni euro. Valdav enamus 2009. aasta eelarve vahenditest eraldati operatsioonidele ja tsiviilkriisiohjamisega seotud tegevustele, eelkõige missioonidele EULEX Kosovo (116 miljonit eurot), EUPOL Afghanistan (36 miljonit eurot) ja EUMM Georgia (11 miljonit eurot)⁶⁷.

3. ÜJKP mitmekesistamine

Euroopa julgeolekustrateegia rakendusaruandes öeldakse, et „mida keerulisemad on meie ees seisvad väljakutsed, seda paindlikum tuleb meil olla“. See tähendab vajadust mitmekesistada vahendeid, mis on ELile kriiside puhkemise korral kättesaadavad. Alates EJKP elluviimise algusest on tsiviilmissioonid tavapäraselt keskendunud järelevalvele, juhendamisele ja nõustamisele politseitöö valdkonnas ning politsei ja prokuratuuri töösuhete parandamisele. Kuigi need küsimused jäävad EJKP tsiviilvaldkonna keskmesse ka edaspidiseks, on välja töötatud mitmeid muid meetmeid, et tulla toime julgeoleku ja stabiilsusega seotud väljakutsetega partnerriikides, kus missioonid toimuvad.

Erinevad ülesanded

Julgeolekusektori reform

2009. aastal keskendus EL julgeolekusektori reformi valdkonnas ELi võimete tugevdamisele ja konkreetsete tulemuste saavutamisele oma EJKP missioonide kaudu. ELi julgeolekusektori reformi valdkonna ekspertide reservi loomine on olnud jätkuvalt prioriteediks. Reservist saab kasutada eksperte, et aidata nõukogu ja komisjoni ELi julgeolekusektori reformi valdkonna missioonide ja tegevuste ettevalmistamisel.

Tegevust jätkas EUSSR Guinea-Bissau. Alustati strateegilist läbivaatamist, et paigutada Guinea Bissau olukord piirkondlikku konteksti. Missiooni volitusi pikendati kuni 31. maini 2010, pidades silmas nõukogu lõplikku otsust. Kaks EJKP missiooni Kongo Demokraatlikus Vabariigis on jätkuvalt toetanud julgeolekusektori reformi protsessi kogu 2009. aasta vältel ning mõlema missiooni kestust on pikendatud 2010. aasta keskpaigani. EUPOL RDC on aktiivne julgeolekusektori reformi, politsei ja prokuratuuri elemendi osas. Eelkõige on suur edasimineku olnud politseisektoris. EUPOL RD Congo volitusi tugevdati seoses seksuaalse vägivalla vastu võitlemisega, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi resolutsiooniga Kongo Demokraatlikus Vabariigis asetleidva vägivalla kohta. EUSEC RD Congo osas kiitis nõukogu 27. juulil 2009 heaks muudetud üldise kontseptsiooni, milles määratakse kindlaks kuus tegevusliini tulevaste EUSEC RD Congo kohustuste jaoks algusega 1. oktoobrist 2009. EL on jätkuvalt toetanud kohtusüsteemi, mille reform viidi ellu 2007. aastal.

Kokku on lepitud 29 miljoni euro suuruses programmis, mis keskendub mitmetele küsimustele, sealhulgas koolitus, suutlikkuse suurendamine, infrastruktuuri taastamine, õigusnormide kaasajastamine ja uue kohtusüsteemi loomine, nagu on ette nähtud Kongo Demokraatliku Vabariigi põhiseadusega.

⁶⁷ Täpsemaid andmeid vt ÜVJP valdkonna õigusaktides esitatud finantsaruannetest (loetelu on toodud III lisas).

Õigusriigi põhimõte

2009. aastal saavutas ELi integreeritud õigusriigimissioon EULEX Kosovo⁶⁸ täieliku operatiivvõime ja mõju Kosovos on juba näha. EULEX on tugevdanud ennast kui stabiilsuse tagajat ning peamist tegutsejat võitluses organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooniga ja õigusriigi reformide toetajat. EULEX on teinud võimalikuks oma kohaloleku kogu Kosovos ja teeb oma volituste valdkonnas (politsei, kohtusüsteem ja toll) märkimisväärsed edusamme. EULEX tegutseb Kosovo ametivõimude toetuseks, kuid missioonil on osa täidesaatvast rollist, mis antakse järk-järgult üle Kosovo ametiasutustele. Selleks et Kosovost saaks lõpuks riik, millel on läbipaistev ja vastutust kandev mitmerahvuseline kohtu- ja karistussüsteem ning politsei- ja tolliteenistused selgelt kindlaksmääratud ülesannetega ja vaba poliitilistest mõjutustest, võttis EULEX Kosovo kasutusele programmipõhise lähenemisviisi, et mõõta missiooni tulemuslikkust ja Kosovo ametivõimude edusamme õigusriigi põhimõtete kohaldamisel. Kirjutati alla politseitöö protokollile, mis on Serbia ja EULEXi vahelise koostöö mehhanism.

Pärast 2008. aastal tehtud otsust tõhustada EUPOL COPPSi tegevust Palestiina kriminaalkohtusüsteemi toetuseks, viis missioon 2009. aastal läbi süsteemi üksikasjaliku hindamise ning on seejärel osalenud kokkulepitud tegevuskava rakendamise protsessis. Seni on nii missiooni politsei- kui ka kohtusüsteemi segmentid suutnud seada sisse tiheda koostöö kohaliku tasandi vastavate süsteemidega.

ELi integreeritud õigusriigimissioon Iraagis (EUJUSR LEX) on edukalt jätkanud koolituste korraldamist kohtute, politsei ja kinnipidamisasutuste ametnikele. Koolitustegevus hõlmab kursusi ja seminare Euroopas ja alates 2009. aastast ka Iraagis.

Politsei

Võitlus organiseeritud kuritegevuse vastu

EUPM Bih toetas 2009. aastal Bosnia ja Hertsegoviina suutlikkust võitluses organiseeritud kuritegevuse (ja korrupsiooniga), eelkõige organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooniga võitlemisel tehtud edusammude kindlustamisega. 2009. aastal toimusid arutelud eesmärgiga vaadata 1. jaanuariks 2010 läbi EUPMi volitused, et toetada võitlust organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooniga, tugevdades eelkõige sidemeid politsei ja prokuratuuri vahel.

Korrupsioonivastane võitlus

2009. aastal jätkas EUPOL Afganistan Afganistani siseministeeriumi ja riikliku politsei toetamist võitluses korrupsiooniga, mis on üks Afganistani valitsuse põhiprioriteete. Eelkõige aitas missioon Afganistani ametivõimudel töötada välja korrupsioonivastast rakendusprogrammi, mille eesmärk on luua Afganistani enda korrupsioonivastane süsteem ja hoida see töös. EUPOL Afganistani toetus hõlmab kolme põhivaldkonda: suutlikkuse suurendamine, koolitus ja ennetustegevus ning jõustamine. Muu hulgas on selle tulemusel loodud sihtotstarbelised Afganistani korrupsioonivastased struktuurid.

Võitlus seksuaalse vägivallega

2009. aasta lõpus tehti EUPOL RDC-le lisäülesandeks Kongo Demokraatlikus Vabariigis seksuaalse vägivallega võitlemise toetamine. EUPOL RDC ülesanne on aidata Kongo politseil arendada välja kriminaaluurimise alane suutlikkus ja anda oma panus seksuaalse vägivallega võitlemise strateegia väljatöötamisse osana Kongo Demokraatliku Vabariigi üldisest politseireformist.

⁶⁸ Euroopa Parlament võttis 5. veebruaril 2009 vastu resolutsiooni Kosovo ja ELi rolli kohta (P6_TA-PROV(2009)0052).

Julgeoleku tagaja

Oma piiratud täidesaatvate volituste raames on EULEX Kosovol tähtis roll teise tasandi julgeoleku tagajana, abistades vajaduse korral Kososvo politseid ja tehes koostööd KFORiga. 2009. aastal tegeles EULEX edukalt keerukate julgeolekuolukordadega, eelkõige riigi põhjaosas. EULEXi volituste tähtsaimaks osaks on siiski kohalike julgeoleku tagamise teenistuste toetamine, korraldades järelevalvet, juhendamist ja nõustamist.

Rahujärelevalve

ELi käsutuses on mitmeid instrumente, et täita olulist rolli konfliktijärgsetes olukordades. Need instrumendid ulatuvad diplomaatilistest vahendamisalastest jõupingutustest järelevalvemissioonideni. Konkreetseks näiteks on tsiviilkriisihje missioon (ELi järelevalvemissioon Gruusias, EUMM), mis lähetati Gruusiasse pärast konflikti puhkemist 2008. aasta augustis. EUMM on praegu ainus rahvusvaheline järelevalvemissioon Gruusias ning sellel on samuti tähtis roll usalduse suurendamisel, olles Genfi protsessi raames vahejuhtumite vältimise ja nendele reageerimise mehhanismide koosolekute kaasjuhatajaks. Missioonil on olnud otsustav roll piirkonnas pingete vähendamisel ja stabiilsuse säilitamisel. ELi järelevalvemissioonile juurdepääsu võimaldamine kogu Gruusia territooriumile on jätkuvalt missiooni oluline eesmärk.

Piraatluse vastane tegevus

EU NAVFOR Somaalia – operatsioon ATALANTA algas 2008. aasta detsembris ja 2009. aasta detsembris pikendati selle volitusi veel 12 kuuks. 2009. aastal tegi operatsioon võimalikuks toiduabi turvalise kohaletoometamise maailma toiduabi programmide laevade poolt, eskortides enam kui 50 kaubalaeva teekonnal Mombassast Mogadishusse. See piraatluse vastane tegevus on samuti osutunud edukaks piraatlusjuhtumite tõkestamiseks ja nende puhul vahelesekumiseks Somaalia ranniku lähistel. Kenya ja Seišellidega sõlmitud üleandmiskokkulepete kohaselt on Kenyale ja Seišellidele antud kohtumõistmiseks üle vastavalt 75 ja 11 kahtlustatavat piraati. EL on teinud koostööd UNODOCiga, et toetada stabiliseerimisvahendi alusel Kenya ja Seišellide kohtusüsteemi. Lisaks piraatluse mõju käsitlemisele on EL alustanud samuti tööd piirkondlike mereväe võimete arendamise toetamiseks.

Tsiviilisikute kaitse relvakonfliktides

EL on osalenud aktiivselt aruteludes selle üle, kuidas kaitsta tsiviilisikuid relvastatud konfliktide korral, ja osales aktiivselt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1894 (2009) vastuvõtmises. ELil on kindel tahe töötada koos ÜROga välja koolituskonseptsioonid ja -moodulid.

Erinevad töövahendid

Sidealased võimed (NEC)

Jätkunud on töö ÜJKPd toetavate sidealaste võimete arendamiseks. Silmas pidades sidealaste võimete kontseptsiooni rakendamist tsiviil-sõjalise koordineerimise (CMCO) toetuseks on selles kontekstis oluline, et töö jätkuks järk-järgult intensiivistudes ning et ELi institutsioonid ja liikmesriigid pööraks sellele kõrgemal tasandil piisavat tähelepanu.

EUSC

Kooskõlas Euroopa Parlamendi sooviga, et Euroopa Liidu Satelliidikeskus (EUSC) tuleb selle potentsiaali kasutamiseks täielikult välja arendada, andis EUSC hädavajalikku toetust ELi sõjalistele operatsioonidele, eelkõige operatsioonidele EU NAVFOR Atalanta ja EUFOR Chad/RCA. EUSC roll kasvas samuti ELi missioonides, eelkõige Gruusias läbiviidava ELi järelevalvemissiooni puhul. Kõikide ELi mitteliikmesriikidest NATO Euroopa liikmete kaasamine EUSC tegevustesse oli oluline samm EUSC edasises arendamises.

Töö jätkus ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES) julgeolekudimensiooniga, kajastades selle tähtsust seoses ÜVJP/EJKPga.

4. Suurem sidusus ja tõhusus

Jätkus tsiviilvõimete planeerimise ja edasiarendamise töö, mida aitas tõhustada suuniste andmise protsess, millega nähakse ette hästi koordineeritud võimete arendamise raamistik, rõhutades eriti missioonide tugiteenuseid, põhinedes konkreetsetel tegevustel seoses kiire lähetamise, personali, finantseerimise ja varustusega, sealhulgas otsusel luua ELi ladustamissuutlikkus.

2009. aastal paranes olukord missiooni tugiteenuste osas, pidades silmas täiendavate raamlepingute sõlmimist, otsust luua EUPMi jaoks ajutised ladustamisvõimalused, viies samas läbi teostatavusuuringu alalist ladustamist silmas pidades, ning isikkooseisu osas parandades vägede moodustamise protsessi parema planeerimise, suurema prognoositavuse ja vajalike oskuste täpsustamise kaudu.

Need protsessid jätkuvad ja neid tugevdatakse 2010. aastal.

Koostöö kolmandate riikidega

Kuna suurenevad ÜJKP tegevuste ambitsioonid ja ulatus, omandab suuremat tähtsust partnerite panus. ÜJKP valdkonnas jätkati kriisiohjega seoses korrapäraseid dialooge partneritega, sealhulgas ELi mitteliikmesriikidest NATO Euroopa liikmetega, ELi kandidaatriikidega ning USA, Kanada, Venemaa, Ukraina ja teiste kolmandate riikidega. 12 kolmandat riiki (Albaania, Angola, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Horvaatia, Kanada, Norra, Uus-Meremaa, Šveits, Tšiili, Türgi, Ukraina ja USA) andsid olulise panuse seitsmesse käimasolevasse missiooni ja operatsiooni (EUFOR ALTHEA, EULEX Kosovo, EUPM BiH, EUPOL COPPS, EUPOL Afghanistan, EUNAVFOR ATALANTA ja EUPOL RD Congo). Lisaks andsid Albaania, Horvaatia ja Venemaa väärtusliku panuse operatsiooni EUFOR Chad/RCA, mis lõppes 2009. aasta märtsis.

Seati sisse viljakas koostöö mitme teise partneriga piraatlusevastases võitluses ja seoses operatsiooniga EUNAVFOR ATALANTA (teiste seas Hiina, India, Venemaa, Jaapani, Malaisia, Omaani, Saudi Araabia, Seišellide ja Jeemeniga).

Kolmandate riikide osalemine on kasulik nii poliitilistel kui ka operatiivsetel põhjustel. See loob veel ühe võimaluse tugevdada selliste riikide poliitilisi sidemeid ELiga ning aitab sel viisil suurendada ELi pühendumist rahu ja stabiilsuse tagamisele.

Pärast poliitika- ja julgeolekukomitees toimunud arutelusid kolmandate riikide osalemise kohta ÜJKP operatsioonides esitab kõrge esindaja nõukogule soovitus täiendavate riikide kohta, kellega tuleks alustada läbirääkimisi osalemise raamlepingute sõlmimiseks.

II OSA – VÄLJAVAATED AASTAL 2010

Euroopa globaalne roll on viimastel aastatel kasvanud. Liit on aidanud kaasa stabiilsusele ja demokraatiale oma naabruses, tugevdanud suhteid oma rahvusvaheliste partneritega, andnud oma panuse kriiside ja konfliktide lahendamisse terves maailmas, edendanud head valitsemistava ja inimõigusi ning toetanud arengut. Me oleme lähetanud 23 ÜJKP missiooni. Enamik nendest on tsiviilmissioonid, kuid on ka sõjalisi operatsioone. Need on saavutused, mille üle võime uhkust tunda. Võrreldes kümne aasta taguse ajaga oleme nüüd kogu maailmas tegutsemisel palju enesekindlamad, suutlikumad ja tulemuslikumad.

Kuid ka ohud on suurenenud. Meie ees seisvad probleemid – terrorism ja organiseeritud kuritegevus, massihävitusselvade leviku tõkestamine, loodusõnnetused, piirkondlikud konfliktid, energiavarustuse kindlus, kliimamuutused, ebaseaduslik ränne – on muutunud märksa keerukamaks ja on omavahel üha tihedamalt seotud. Meie suutlikkus nende probleemidega võidelda on sageli olnud piiratud. Selleks et olla edukas, nõuab meie reageering terviklikku lähenemisviisi, milles tuleb kasutada kõiki meie käsutuses olevaid vahendeid ja mis käsitleb samavõrra nii probleemide põhjuseid kui ka ilminguid. See lähenemisviis eeldab samuti partnerlust kogu maailma riikide ja organisatsioonidega. Ühesõnaga, ennetav, tulemuslik ja hästi koordineeritud Euroopa välispoliitika on nüüd tähtsam kui kunagi varem meie ajaloos.

Lissaboni leping avab uued võimalused⁶⁹. Uus institutsiooniline raamistik võimaldab meil viia oma vahendid prioriteetidega paremini vastavusse.⁷⁰ Kõrgel esindajal / asepresidendil on tema kolmekordse mandaadi tõttu keskne roll selle elluviimisel koos liikmesriikide, komisjoni ja Euroopa Parlamendiga.

Euroopa välisestuse⁷¹ näol on ELi käsutuses täiesti uus ja ainulaadne vahend: välisestus, mis tegutseb kogu ELi hüvanguks ja mis võimaldab meil tegutseda kogu maailmas sidusamalt ja tulemuslikumalt. Euroopa välisestuse loomine on seega ühtlasi nii Euroopa Liidu põhiprioriteet kui ka võimalus, mida me ei tohi käest lasta.

Selle ülesandega tuleb kiiresti tegeleda. Maailmasündmused ei jää ootama, kuni me oleme valmis saanud oma institutsioonilise raamistiku. 2010. aastal prognoositavad sündmused panevad ELi proovile rohkem kui sündmused viimasel 20 aastal. Kuigi on olemas mõned märgid majanduse elavnemisest, on majanduskriisi mõju kogu maailmas siiski endiselt näha. Paljudes piirkondades on meie planeet palju vägivaldsem ja ebastabiilsem kui põlvkond tagasi. Afganistanis, Pakistanis, Jeemenis ja Somaalias aset leidvate konfliktide mõju ulatub üle nende riigipiiride. Ülemaailmne süsteem massihävitusselvade leviku tõkestamiseks on seninägematu surve all, eriti Iraani poolt. Loodusõnnetused, nagu maavärin Haitil ja Tšiilis, on pannud proovile rahvusvahelise üldsuse suutlikkuse abi andmisel ja ülesehitustöö tagamisel kiiresti reageerida. Kogu selle taustal näeme me ülemaailmse majandusliku ja poliitilise tähtsuse nihkumist tärkava majandusega riikidesse Aasias ja Ladina-Ameerikas.

Selles muutuv maailmas püüdleb Euroopa Liit jätkuvalt sellise välispoliitika suunas, mis võtaks arvesse nii meie väärtusi kui ka huvisid. Selleks suuname me oma jõupingutused ja vahendid sinna, kus saab midagi muuta. Kuigi turvalise ja jõuka naabruse loomisel on palju ära tehtud, on tööd siiski küllaga. Laiemas plaanis tuleb meil tugevdada partnerlusi oma kauaaegsete liitlaste ja esilekerkivate globaalsete osalejatega ning suunata neid töötama nii, et püüdlused kajastuksid tegevustes. Samuti peame tagama, et ülemaailmne institutsioonidel ja eeskirjadel põhinev süsteem suudaks seista silmitsi uue ajastu väljakutsetega, jagades otsustusprotsessi ja võimu.

⁶⁹ Euroopa Parlament võttis 7. mail 2009 vastu resolutsiooni Euroopa Parlamendi uue rolli ja uute kohustuste kohta Lissaboni lepingu rakendamisel (2008/2063(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0373).

⁷⁰ Euroopa Parlament võttis 7. mail 2009 vastu resolutsiooni Lissaboni lepingu mõju kohta Euroopa Liidu institutsioonilise tasakaalu kujunemisele (2008/2073(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0387).
Euroopa Parlament võttis 7. mail 2009 vastu resolutsiooni Lissaboni lepingu finantsaspektide kohta (2008/2054(INI)) (P6_TA-PROV(2009)0374).

⁷¹ Euroopa Parlament võttis 22. oktoobril 2009 vastu resolutsiooni Euroopa välisestuse loomise institutsiooniliste aspektide kohta (P6_TA-PROV(2009)0057).

Lääne-Balkani riigid on Euroopa stabiilsuse ja jõukuse jaoks keskse tähtsusega. EL toetab jätkuvalt selle piirkonna Euroopa-püüdlusi, tuginedes nii ühinemiseelse abi andmisele kui ka ÜVJP ja ÜJKP tegevustele. Nõukogu märkis oma 2009. aasta järeldustes, et võtab hiljem uuesti arutlusele komisjoni soovitusel, mis käsitleb ühinemisläbirääkimiste alustamist endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiga.

Nõukogu lisas, et väga oluline on heanaaberlike suhete säilitamine, sealhulgas nimeküsümusele läbirääkimiste teel mõlemale poolele vastuvõetava lahenduse leidmine ÜRO egiidi all. 1. mail 2010 jõustus ELi ja Montenegro stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping. Eeldatavasti esitab komisjon oma arvamuse Montenegro ELi liikmesuse saamise taotluse ja võib-olla ka Albaania taotluse kohta. Kui jätkub hea koostöö Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga (ICTY), võib nõukogu teha otsuse ELi ja Serbia stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu ratifitseerimisprotsessi alustamise kohta. Samuti võib nõukogu teha komisjonile ülesandeks koostada arvamus Serbia taotluse kohta. EL jätkab Bosnia ja Hertsegoviina toetamist ELi suunas liikumisel suurema ELi kohaloleku kaudu, sealhulgas EUPMi ja EUFOR Althea abil. Keerulisest poliitilisest õhkkonnast hoolimata on olulised täiendavad edusammud reformide elluviimisel ja valimiste läbiviimine 2010. aasta oktoobris. Kosovo osas pühendub EL endiselt stabiilsusele ja arengule. Põhiprioriteedid on täiendava edu saavutamine detsentraliseerimisel ja reformide elluviimisel ning hea valitsemistava ja õigusriigi osas, mida toetatakse nii rahastamise ja eksperdiabi kui ka õigusriigimissiooniga EULEX.

Türgi on jätkuvalt oluline piirkondlik osapool. Pärast Türgi ja Armeenia suhete normaliseerimist käsitlevate protokollide ajaloolist allakirjutamist 2009. aasta oktoobris ootab EL protokollide ratifitseerimist ja rakendamist. 2009. aasta juulis kirjutati alla Nabucco gaasijuhet käsitlevale valitsustevahelisele kokkuleppele ning lõunakoridori õigeaegne realiseerimine on jätkuvalt üks ELi tähtis energiapoliitika seotud prioriteet.

Euroopa naabruspoliitika on muutnud suhteid EL ja tema naabrite vahel. EL annab abi vastavalt partnerite reformivajadustele ja abi maht on praeguses finantsperspektiivis kasvanud 32% võrra. Euroopa naabruspoliitika eesmärkide – ühise stabiilsuse, julgeoleku ja jõukuse – saavutamiseks on aga veel palju teha. Seda tunnustatakse Lissaboni lepingus, milles kohustatakse ELi arendama naabruses asuvate riikidega erisuhteid, mille eesmärk on luua heaolu ja heanaaberlikkuse ala (ELi lepingu artikkel 8).

2009. aasta mais käivitatud idapartnerlus loob Praha deklaratsiooni kohaselt platvormi poliitilise ühtsuse ja edasise majandusliku integratsiooni hoogustamiseks Euroopa Liidu ja idapoolsete huvitatud partnerriikide vahel.

Idapartnerluse mitmepoolne raamistik tagab koostöö ja avameelse dialoogi, mis teenivad partnerluse eesmärke. Partnerluse haldamisel kohaldatakse selliseid põhimõtteid nagu kaasatus, diferentseerimine, tingimuslikkus ja ühine vastutus. Lisaks peaks viisidialoog hakkama toimima täies ulatuses, võttes aluseks viisanõude kaotamise tegevuskava, mille pikaajaline eesmärk on viisanõude kaotamine. EL teeb poliitilise ja majandusliku stabiilsuse saavutamiseks koostööd Ukraina uue juhtkonnaga. Samuti on tähtis aidata Moldova Vabariigil vastata majanduskriisist tulenevatele väljakutsetele ja jätkata jõupingutusi Transnistria konflikti lahendamiseks 5+2 formaadis.

EL on endiselt valmis tihendama suhteid Valgevenega, kuid edusammud on võimalikud vaid siis, kui Valgevene liigub suurema demokraatiseerumise ning inimõiguste kaitse ja edendamise suunas, mis hõlmab surmanuhtluse kaotamist. Gruusia osas jätkab EL jõupingutusi pikaajalise konflikti lahendamiseks, eelkõige Genfis peetavate kõneluste abil, mis on endiselt ainus foorum, kus osalevad kõik pooled. EUMM Georgia jääb kohapeal julgeoleku ja stabiilsuse tagamisel keskseks vahendiks, kuigi selle tehniline suutlikkus tuleks pidevalt läbi vaadata. EL peaks jätkuvalt nõudma, et EUMMil oleks juurdepääs Abhaasiale ja Lõuna-Oseetiale, töötades paralleelselt ka OSCE ja ÜRO kohaloleku taastamise nimel. EL loodab alustada 2010. aastal läbirääkimisi assotsieerimislepingute sõlmimiseks kolme Lõuna-Kaukaasia riigiga. EL toetab Minski rühma jõupingutusi, et leida lahendus Mägi-Karabahhia küsimuses. Idapartnerluse mitmepoolne raamistik võib aidata kaasa usalduse taastamisele Armeenias ja Azerbaidžaanis vahel.

Vahemere Liidult oodatakse edu saavutamist 2010. aastal nii organisatsiooniliste, struktuuriliste kui ka finantsaspektide osas. Barcelonas paikneva sekretariaadi loomine ja peasekretäri ametisse nimetamine 2010. aasta märtsis on olulised meetmed, kuid nende operatiivsus tuleb kiiresti tagada, töötades piirkondlike projektidega. 2010. aastaks on kavandatud ambitsioonikas programm ministrite kohtumiseks.

Euroopa Liit jätkab arutelusid ELi-Liibüa raamlepingu üle eesmärgiga läbirääkimised võimalikult kiiresti lõpetada.

Kaugemal oma naabrusest ohustavad piirkondlikud konfliktid jätkuvalt stabiilsust paljudes maailma osades. Lähis-Idas toimuvad arengud jäävad ka 2010. aastal rahvusvahelises tegevuskavas domineerima. Lahenduse leidmine Iisraeli-Palestiina konfliktile on nüüd tähtsam kui eales varem.

EL kutsub taas üles kiiresti taasalustama läbirääkimisi, et jõuda kokkulepitud tähtaegade jooksul kahe riigi olemasolul põhineva lahenduseni, mis võimaldaks rahumeelselt ja turvaliselt kõrvuti eksisteerida Iisraeli riigil ning sõltumatul, demokraatlikul ja elujõulisel Palestiina riigil. EL tunnustab üksnes selliseid muudatusi, sealhulgas ka Jeruusalemmaga seotud muudatusi enne 1967. aastat kehtinud piirides, milleni on jõutud mõlema poole kokkuleppel. Kui soovitakse saavutada tõelist rahu, tuleb läbirääkimiste teel leida viis Jeruusalemma kui kahe riigi tulevase pealinna staatuse küsimuse lahendamiseks. EL jätkab koos neliku ja Araabia partneritega tihedat suhtlemist pooltega ja nende toetamist läbirääkimistes. EL kutsub ka edaspidi üles avama viivitamata, alaliselt ja tingimusteta piiriületuspunktid humanitaarabi, kaupade ja isikute liikumiseks Gaza sektorisse ja sellest välja. EL toetab täielikult Palestiina omaavalitsuse kava „Palestiina – okupatsiooni lõpetamine, riigi rajamine“ rakendamist kui olulist panust kõnealuse eesmärgi suunas ning seab oma töös eesmärgiks suurendada rahvusvahelist toetust nimetatud kavale. EL on valmis andma märkimisväärse panuse konfliktijärgsesse korda, mille eesmärk on tagada rahulepingute jätkusuutlikkus, ning jätkab tööd, et aidata ELi poolt kaasa riigi ülesehitamisele ning piirkondlike küsimuste ja põgenike, julgeoleku ja Jeruusalemmaga seotud probleemide lahendamisele. Üldise rahu saavutamise Lähis-Idas eeldab piirkondlikku lähenemisviisi. EL toetab jätkuvalt läbirääkimisi Iisraeli ja Süüria ning Iisraeli ja Liibanoni vahel.

Seoses sündmustega mujal Lähis-Idas on Iraagi valimised järjekordseks teetähiseks riigi stabiliseerimise teel. Kuigi lõpptulemused on veel kinnitamata, on EL valmis seda protsessi toetama ja jääb ootama Iraagi uue valitsuse ametisse nimetamist. EUJUST LEX kavatses jätkuvalt panustada õigusriigi tugevdamise, sealhulgas kohapeal toimuva tegevuse kaudu, kui julgeolekuolukord seda võimaldab. Viimastel kuudel on rahvusvahelisele üldsusele tekitanud muret Jeemeni ebastabiilsusest, sealhulgas riigi seotusest rahvusvahelise terrorismiga tulenev üha suurenev oht. Selle küsimuse käsitlemiseks on ELi eesmärgiks võtta vastu terviklik strateegia, tehes koostööd Jeemeni naabritega selles piirkonnas, ning tagada poliitiline ja majanduslik areng pikemas perspektiivis.

Üldine olukord seoses Iraani tuumaküsimusega on väga muret tekitav. Seni ei ole vilja kandnud Hiina, Prantsusmaa, Saksamaa, Venemaa Föderatsiooni, Ühendkuningriigi ja Ameerika Ühendriikide jõupingutused pidada Iraaniga sisulisi läbirääkimisi. EL on endiselt pühendunud sellele, et leida läbirääkimiste teel lahendus kaheastmelise lähenemisviisi alusel.

Euroopa Liit on valmis võtma vajalikke samme ÜRO Julgeolekunõukogu protsessiga kaasas käimiseks. EL väljendab jätkuvalt muret, et Iraani poliitika avaldab Lähis-Ida stabiilsusele ja turvalisusele negatiivset mõju, ning toonitab jätkuvalt, et Iraan peab kõnealuses piirkonnas käituma vastutustundlikult. EL on endiselt väga mures inimõiguste olukorra pärast Iraanis ja jätkab tulevikus selle olukorra hoolikat jälgimist. EL väljendab oma muret kontaktides Iraani ametivõimudega ja tuletab Iraanile meelde kohustust järgida rahvusvahelisi inimõiguslaseid kohustusi, sealhulgas lõpetama oma rahva suhtes toime pandud kuritarvitused, võtma vastutusele kuritarvitusi toime pannud isikud ja vabastama isikud, kes teostasid üksnes oma õigusi. EL on samuti sügavalt mures Iraani ametivõimude poolt võetud meetmete pärast, mille eesmärk on takistada Iraani kodanikke vabalt suhtlemast ning televisiooni, satelliitringhäälingu ja interneti kaudu teavet saamast. EL on kindlalt otsustanud jätkata nende küsimuste käsitlemist ning võtta meetmeid kõnealuse vastuvõetamatu olukorra lõpetamiseks.

Olukord Afganistanis jääb rahvusvahelise üldsuse ja Kabuli valitsuse jaoks suureks väljakutseks. EL soovib võtta Afganistanis tervikliku lähenemisviisi, ühendades poliitilised, tsiviilvaldkonna, sõjalised ja arengustrumendid. EL keskendub oma jõupingutustes õigusriigi tugevdamisele, eelkõige EUPOL Afghanistani abil, riigi ja institutsioonide suutlikkuse suurendamisele hea valitsemistava, inimõiguste ja tõhusa avaliku halduse edendamiseks. EL toetab samuti majanduskasvu, eelkõige maaelu arengu ja sotsiaalse edasiminekute teel. ELi tegevuse aluseks on üleminekustrateegia, milles lepiti kokku 28. jaanuaril 2010 Londonis toimunud Afganistanile pühendatud rahvusvahelisel konverentsil.

Pakistan on Afganistani küsimuses võtmeosalaja, tegeldes samas tema enda väljakutsetega. Lisaks keskele rollile piirkonna stabiilsuse ja julgeoleku küsimuses arendab EL suhteid Pakistaniga, et tõhustada koostööd sellistes võtmeküsimustes nagu terrorismivastane võitlus, massihävitusrelvade leviku tõkestamine, uimastitevastane võitlus ja inimõigused. EL on valmis toetama Pakistani algatusi julgeolekusektori reformi, õigusriigi ja demokraatlike institutsioonide, sealhulgas valimissüsteemi valdkonnas. Ka Pakistani puhul on pikaajalise stabiilsuse saavutamiseks väga oluline majanduse areng.

Teatavates Aafrika osades pidurdavad ebastabiilsus ja piirkondlikud konfliktid arengut. EL osaleb aktiivselt Somaalia küsimuses, tehes koostööd rahvusvaheliste partneritega, sealhulgas Aafrika Liidu, ÜRO ja USAga.

2010. aastal toimub Ugandas paikneva ELi väljaõppemissiooni lähetamine, et toetada osana terviklikust lähenemisviisist föderaalset üleminekuvalitsuse relvajõude. Samal ajal on EL riigile peamine humanitaar- ja finantsabi andja ning mereoperatsioon Atalanta on pakkunud kaitset piraatide rünnakute vastu Somaalia ranniku lähedal. Operatsiooni ATALANTA hoiatav mõju sõltub ka edukast koostööst operatsiooni käigus tabatud kahtlustatavate isikute üle. EL peaks tegema koostööd piraatide päritoluriikidega – mõjutatud piirkonnaga, et sõlmida üleandmislepingud. Ka Sudaan seisab 2010. aastal silmitsi suurte väljakutsetega, mis on seotud üleriigiliste valimistega, jõupingutustega saavutada rahu Darfuri piirkonnas ja 2011. aasta jaanuariks kavandatud Lõuna-Sudaani staatust käsitleva referendumi ettevalmistamisega. EL teeb koostööd Aafrika Liidu ja teiste osalejatega, et kindlustada Sudaani rahvale stabiilne ja demokraatlik tulevik.

Need näited illustreerivad reaalselt olukorda, millele rahvusvaheline üldsus peab reageerima. 21. sajandi maailmas on partnerlused saanud eriti tähtsaks, kuna need on möödapääsmatuks vahendiks ühistele majanduslikele ja julgeolekuväljakutsetele vastuseismiseks. Viimasel kümnendil on EL püüdnud tihendada oma suhteid peamiste ülemaailmsete tegutsejatega. Me peame kasutama Lissaboni lepinguga loodud võimalusi, mis muudavad koostöö edendamise lihtsamaks nii meile kui ka meie partneritele.

Meie sidemed USAga jäävad endiselt tihedaks. Enamikul juhtudel on tänapäeva väljakutsetega toimetulekuks möödapääsmatu osalemine mõlemalt Atlandi ookeani kaldalt, kuid see on võimalik vaid ühise arusaamise korral. Transatlantiline tegevus ulatub majanduskriisist ja meie majanduste püsiva konkurentsivõime tagamisest ülemaailmse julgeolekuni, sealhulgas massihävitusrelvade leviku tõkestamine, terrorismivastane võitlus ja desarmeerimine, kliimamuutused, aastatuhande arengueesmärkide saavutamine ning piirkondlikud küsimused, nagu Afganistan, Pakistan ja Lähis-Ida rahuprotsess.

Idas on Venemaa nii naaber kui ka oluline partner maailma tasandil sellistes küsimustes nagu Iraan, Lähis-Ida, Afganistan ja pikaajalised konfliktid ühises naabruses. Peale selle on meie ühiseks huviks integreerida Venemaa paremini rahvusvahelisse süsteemi ja järgida selle eeskirju. Uue ELi ja Venemaa lepingu üle peetavad läbirääkimised peavad tagama tasakaalustatud edasiminekü kõikides partnerluse valdkondades.

India ja Hiina on peamised partnerid nii piirkondlikes kui ka ülemaailmsetes küsimustes. India puhul saame olla ambitsioonikamad poliitilise sõnumi vahetamisel ja koostöö tegemisel, et käsitleda ühiseid väljakutseid, nagu Afganistan, terrorism, kliimamuutused, finantskriis ja massihävitusrelvade leviku tõkestamine. Terrorismivastane võitlus, rahu valvamine ja tagamine on kõik valdkonnad, kus saaks teha rohkem koostööd. Partnerlus Hiinaga on strateegilise tähtsusega ja see tähtsus üha suureneb. Peame investeerima enam sellise suhtevõrgustiku loomisesse, mis võimaldab ELil nii edendada oma huvisid ja väärtusi poliitika ja majanduse vallas kui ka töötada selle nimel, et leida ühiseid lahendusi maailma probleemidele.

Oluliseks Aasia partneriks jääb Jaapan. Ka Jaapani puhul saaks teha rahu ja julgeoleku hüvanguks ära rohkem, tuginedes suhetele, mida on tavapäraselt kujundanud majandushuvid. Suhted Korea Vabariigiga jõuavad sel aastal strateegilise partnerluse tasandile, eelkõige raamlepingu ja vabakaubanduslepingu sõlmimise kaudu. Muud partnerlused – Brasiilia, Mehhiko ja Lõuna-Aafrikaga, kui nimetada vaid mõned – on saamas üha tähtsamaks. Koostöö rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonidega on samuti oluline. ÜRO ja ELi partnerlus on meie välispoliitika põhialus. Kuid on siiski ruumi seda veelgi süvendada, eelkõige kriisihje valdkonnas. Samuti tuleks laiendada sidemeid NATOga, et liikuda meie ühise eesmärgi suunas, milleks on suurema turvalisuse tagamine terves maailmajaos ja mujal maailmas. OSCE-l on jätkuvalt tähtis koht kõikide riikide kokku toomisel Euroopa julgeoleku huvides. See tõsteti tähelepanu keskmesse Euro-Atlandi julgeolekut käsitleva Corfu protsessiga, mida EL kavatses 2010. aastal hoogustada.

Neid sidemeid täiendavad suhted piirkondlike organisatsioonidega väljastpoolt Euroopat. Kagu-Aasias on ASEAN tihendanud suhteid ELiga. Indoneesiaga laiaulatusliku partnerlus- ja koostöölepingu allkirjastamine 2009. aasta novembris oli märkimisväärne edasiminek ASEANi-ELi suhetes. EL jätkab partnerlus- ja koostöölepingute üle läbirääkimiste pidamise protsessi teiste ASEANi riikidega. Uuendatud kohustused seoses konkreetsete ASEANi riikidega sõlmimise kahepoolsete vabakaubanduslepingute üle peetavate läbirääkimistega moodustavad lävepaku tulevaseks piirkondlikuks lepinguks. Euroopa korraldab 2010. aasta oktoobris Brüsselis kaheksanda ASEMI tippkohtumise. Tihedamad majandussuhted ja elujõuline poliitiline dialoog tärkava Aasia piirkonnaga on Euroopa tuleviku jaoks üha suurema tähtsusega. Eelkõige annab tippkohtumine privilegieritud võimaluse määratleda ühised lähtekohad enne olulisi rahvusvahelisi läbirääkimisi.

Kuu aega hiljem peaks kava kohaselt toimuma esimene G20 kohtumine G8 riikide rühma mittekuulvas riigis ning varsti pärast seda avatakse Cancúnis ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 16. konverents.

EL on kõige olulisem Aafrika Liidu rahvusvaheline partner ning Aafrika ja ELi ühisstrateegia rõhutab uut strateegilist partnerlust Euroopa ja Aafrika vahel. Kolmas Aafrika ja ELi tippkohtumine 2010. aasta novembris annab ELile, ALile ja liikmesriikidele märkimisväärse võimaluse hinnata strateegia raames tehtud edusamme, anda uus hoog meie ambitsioonikale partnerlusele ning tugevdada poliitikate koordineerimist ja praktilist koostööd ELi ja Aafrika vahel. Tippkohtumisel käsitletakse peamisi ülemaailmseid väljakutseid, nagu rahu ja julgeolek, kliimamuutused, energia kättesaadavus ja julgeolek ning aastatuhande arengueesmärkide saavutamine.

Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide osas koostatakse ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide tippkohtumisel mais strateegilise partnerluse tegevuskava järgmiseks kaheks aastaks, tuginedes Madridi deklaratsioonile ja sellele lisatud tegevuskavale. Peale selle oodatakse järgmiste eesmärkide täitumist: assotsieerimislepingu sõlmimine Kesk-Ameerika riikidega, mitmepoolse kaubanduslepingu sõlmimine teatavate Andide piirkonna riikidega (Colombia ja Peruuga), läbirääkimiste jätkumine Mercosuriga assotsieerimislepingu sõlmimiseks, Ladina-Ameerika investeerimisrahastu käivitamine, ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna fondi loomine, kokkulepe ELi ja CARIFORUMi riikide ühisstrateegia kava osas, kokkulepe Mehhikoga koostatava ühise tegevuskava osas, Tšiiliga loodava arenguassotsiatsiooni kinnitamine ning kahepoolsete suhete tugevdamine.

EL jätkab erinevatel foorumitel tööd, et tugevdada rahvusvahelist massihävitusrelvade leviku tõkestamise korda. Eelkõige on prioriteediks eduka ja tasakaalustatud tulemuse saavutamine tuumarelva leviku tõkestamise lepingu läbivaatamiskonverentsil mais. Andsime samuti positiivse panuse aprillis Washingtonis toimunud tuumajulgeoleku alasesse tippkohtumisse ning parandame edaspidi jätkuvalt teadlikkust vajadusest tugevdada ülemaailmset tuumajulgeolekut. EL jätkab oma poliitikate, eelkõige dokumendis „ELi uued tegevussuunad võitluses massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku vastu“ ettenähtud meetmete rakendamist.

Inimõiguste kaitse ja edendamine on meie välispoliitika ülitähtis osa igas valdkonnas. Oma huvisid tuleb taotleda koostoimes meie väärtuste edendamisega.

2010. aastal jätkab EL surmanuhtluse kaotamise suunas liikumise edendamist.

EL jälgib tähelepanelikult usu- ja veendumusvabaduse küsimust ning jätkab võitlust usulise sallimatusega osana ELi inimõiguspoliitikast. 2010. aasta veebruaris käivitati uus inimõiguslane dialoog Moldova Vabariigiga ja peatselt pannakse alus inimõigusalasele dialoogile Indoneesiaga. EL püüab arendada edasi oma suhteid ASEANiga, sealhulgas ASEANi uue valitsustevahelise inimõiguste komisjoniga koostöö tegemise kaudu, ning uurib võimalusi alustada dialoogi selle piirkonna inimõiguslaste väljakutsete teemal. ELil on tähtis roll ÜRO Inimõiguste Nõukogu 2011. aasta läbivaatamise ettevalmistamisel. Euroopa Parlamendi aktiivne osalemine Venemaa ja Hiinaga peetavates inimõiguslastes dialoogides on tervitatav, nagu ka asjaomaste komisjonide vahetus Euroopa Parlamendi ja nõukogu raames.

Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika 10. aastapäeva tähistamiseks 2009. aastal ja pidades silmas hiljutist Lissaboni lepingu jõustumist, on selge, et ühine välis- ja julgeolekupoliitika on suhteliselt lühikese aja jooksul väga ulatuslikult arenenud. Kuid samuti on selge, et me peame veelgi tugevdama oma võimet tegutseda tõhusalt, tehes otsuseid veelgi strateegilisematel alustel, tagades meie poliitikate parema sidususe ja tugevdades sõjalisi ja tsiviilalaseid võimeid. Jätkame ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames tööd, et parandada meie kiire lähetamise võimet, kehtestada paindlikum missioonide toetamise kord, parandada inimõiguste ja sooküsimuse arvessevõtmist ning kooskõlastada ÜJKP alased tegevused Euroopa Komisjoni ja rahvusvaheliste partnerite poolt stabiliseerimise ja arengu saavutamiseks tehtavate pikaajaliste jõupingutustega. Meie suutlikkus mõju avaldada sõltub asjakohaste võimete kättesaadavusest, mida tuleb toetada piisavate poliitiliste ja finantsvahenditega.

Kokkuvõtteks, 2010. aasta on Euroopa välispoliitikas pöördelise tähtsusega aasta. Institutsiooniline arutelu, mis viis Lissaboni lepinguni, kestis peaaegu kümme aastat. Nüüd, kus see protsess on lõpule viidud, saame alustada uut peatükki. See sünnib õigel ajal, kuna vajadus, et EL vaataks väljapoole ja osaleks kogu maailma asjades, on nüüd suurem kui kunagi varem. Selle tegemata jätmise on midagi enam kui lihtsalt võimaluse käestlaskmine. See tähendaks tagasisammu meie olulistes ning meie väärtuste ja soovidega kooskõlas olevates maailma asjades kaasarääkimises. Käes on aeg muuta sõnad tegudeks.

I LISA

Legal acts in the CFSP area

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
I. MESURES RESTRICTIVES			
I.1 BALKANS OCCIDENTAUX			
24.09.2009	Prorogation de la position commune 2004/694/PESC concernant de nouvelles mesures définies à l'appui d'une mise en oeuvre effective du mandat du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie (TPIY)	art. 15	2009/717/PESC L 253 (25.09.2009)
26.02.2009	Renouvellement des mesures définies à l'appui d'une mise en oeuvre effective du mandat du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie (TPIY)	art. 15	2009/164/PESC L 55 (27.02.2009)
10.02.2009	Prorogation et modification de la position commune 2004/133/PESC concernant des mesures restrictives à l'égard d'extrémistes dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 15	2009/116/PESC L 40 (11.02.2009)
I.2 AFRIQUE			
REPUBLIQUE DÉMOCRATIQUE DU CONGO			
27.04.2009	Application de la position commune 2008/369/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République démocratique du Congo	position commune 2008/369/PESC art. 6; art. 23 (2)	2009/349/PESC L 106 (28.04.2009)
26.01.2009	Modification de la position commune 2008/369/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République démocratique du Congo	art. 15	2009/66/PESC L 23 (27.01.2009)
RÉPUBLIQUE DE GUINÉE			
22.12.2009	Modification de la position commune 2009/788/PESC concernant des mesures restrictives à l'encontre de la République de Guinée	art. 29	2009/1003/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Institution des certaines mesures restrictives spécifiques à l'encontre de la République de Guinée	art. 215 §1 et 2	2009/1284/UE L 346 (23.12.2009)
27.10.2009	Mesures restrictives à l'encontre de la République de Guinée	art. 15	2009/788/PESC L 281 (28.10.2009) + rectificatif L 282 (29.10.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
SOMALIE			
16.02.2009	Mesures restrictives à l'encontre de la Somalie et abrogation de la position commune 2002/960/PESC	art. 15	2009/138/PESC L 46 (17.02.2009)
ZIMBABWE			
26.01.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre du Zimbabwe	art. 15	2009/68/PESC L 23 (27.01.2009)
I.3 ASIE / OCÉANIE			
BIRMANIE / MYANMAR			
18.12.2009	Modification de la position commune 2006/318/PESC renouvelant les mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 29	2009/981/PESC L 338 (19.12.2009)
13.08.2009	Modification de la position commune 2006/318/PESC renouvelant les mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 15	2009/615/PESC L 210 (14.08.2009)
27.04.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre de la Birmanie/du Myanmar	art. 15	2009/351/PESC L 108 (29.04.2009)
RÉPUBLIQUE POPULAIRE DÉMOCRATIQUE DE CORÉE			
22.12.2009	Modification de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 29	2009/1002/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Modification du règlement (CE) n o 329/2007 concernant des mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 215 §1 et 2	2009/1283/UE L 346 (23.12.2009)
04.08.2009	Mise en oeuvre de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	position commune 2006/795/PESC art. 6(1) art. 23(2)	2009/599/PESC L 203 (05.08.2009)
27.07.2009	Modification de la position commune 2006/795/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de la République populaire démocratique de Corée	art. 15	2009/573/PESC L 197 (29.07.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
I.4 MOYEN-ORIENT / GOLFE			
IRAN			
15.12.2009	Modification du règlement (CE) n o 423/2007 concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran	art. 215 §1 et 2	2009/1228/UE L 330 (16.12.2009)
17.11.2009	Mise en oeuvre de l'article 7, paragraphe 2, du règlement (CE) n o 423/2007 concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran et abrogeant la décision 2008/475/CE	règlement (CE) no 423/2007 art. 15 (2)	2009/1100/CE L 303 (18.11.2009)
17.11.2009	Mise en oeuvre de la position commune 2007/140/PESC concernant l'adoption de mesures restrictives à l'encontre de l'Iran	position commune 2007/140/PESC art. 7 (2) art. 23 (2)	2009/840/PESC L 303 (18.11.2009)
IRAQ			
05.03.2009	Modification de la position commune 2003/495/PESC sur l'Iraq	art. 15	2009/175/PESC L 62 (06.03.2009)
I.5 EUROPE ORIENTALE ET ASIE CENTRALE			
BIÉLORUSSIE			
15.12.2009	Prorogation des mesures restrictives à l'encontre de certains fonctionnaires de Biélorussie prévues dans la position commune 2006/276/PESC et abrogeant la position commune 2009/314/PESC	art. 29	2009/969/PESC L 332 (17.12.2009)
06.04.2009	Modification de la position commune 2006/276/PESC concernant des mesures restrictives à l'encontre de certains fonctionnaires de Biélorussie et abrogeant la position commune 2008/844/PESC	art. 15	2009/314/PESC L 93 (07.04.2009)
RÉPUBLIQUE DE MOLDAVIE			
16.02.2009	Renouvellement des mesures restrictives à l'encontre des dirigeants de la région de Transnistrie de la République de Moldova	art. 15	2009/139/PESC L 46 (17.02.2009)
OUZBÉKISTAN			
15.12.2009	Abrogation du règlement (CE) n o 1859/2005 instituant certaines mesures restrictives à l'encontre de l'Ouzbékistan	art. 215 §1, art. 301	2009/1227/UE L 330 (16.12.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II. PESD			
II.1 BALKANS OCCIDENTAUX			
15.12.2009	Prorogation du mandat du chef de la Mission de police de l'Union européenne (MPUE) en Bosnie-Herzégovine	art. 38, troisième alinéa décision 2009/906/PESC art. 10 §1	2009/958/PESC MPUE/1/2009 L 330 (16.12.2009)
08.12.2009	Mission de police de l'Union européenne (MPUE) en Bosnie-et-Herzégovine	art. 28, art. 43 §2	2009/906/PESC L 322 (09.12.2009)
11.11.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en Bosnie-et-Herzégovine	art. 25, troisième alinéa; action commune 2004/570/PESC art. 6	2009/836/PESC BiH/15/2009 L 299 (14.11.2009)
09.06.2009	Modification de l'action commune 2008/124/PESC relative à la mission «État de droit» menée par l'Union européenne au Kosovo, EULEX KOSOVO	art. 14	2009/445/PESC L 148 (11.06.2009)
II.2 AFRIQUE			
04.12.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 38 action commune 2008/851/PESC art. 6	2009/946/PESC ATALANTA/8/2009 L 327 (12.12.2009)
08.12.2009	Modification de l'action commune 2008/851/PESC concernant l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie	art. 28, art. 43 §2	2009/907/PESC L 322 (09.12.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
17.11.2009	Modification et prolongation de l'action commune 2008/112/PESC relative à la mission de l'Union européenne visant à soutenir la réforme du secteur de la sécurité en République de Guinée- Bissau (UE RSS GUINÉE-BISSAU)	art. 14	2009/841/PESC L 303 (18.11.2009)
23.10.2009	Signature et conclusion de l'accord entre l'Union européenne et la République des Seychelles relatif au statut des forces placées sous la direction de l'Union européenne dans la République des Seychelles, dans le cadre de l'opération militaire de l'Union européenne Atalanta	art. 24	2009/916/PESC L 323 (10.12.2009)
23.10.2009	Signature et application provisoire de l'échange de lettre entre l'Union européenne et la République des Seychelles sur les conditions et les modalités régissant le transfert, de l'EUNAVFOR à la République des Seychelles, des personnes suspectées d'actes de piraterie ou des vols à main armée, ainsi que leur traitement après un tel transfert	art. 24	2009/877/PESC L 315 (02.12.2009)
19.10.2009	Abrogation de l'action commune 2007/677/PESC relative à l'opération militaire de l'Union européenne en République du Tchad et en République centrafricaine	art. 14	2009/795/PESC L 283 (30.10.2009)
19.10.2009	Modification de l'action commune 2007/405/PESC relative à la mission de police de l'Union européenne menée dans le cadre de la réforme du secteur de la sécurité (RSS) et son interface avec la justice en République démocratique du Congo (EUPOL RD Congo)	art. 14	2009/769/PESC L 274 (20.10.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
02.10.2009	Modification de la décision Atalanta/2/2009 du Comité politique et de sécurité relative à l'acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta), ainsi que la décision Atalanta/3/2009 du Comité politique et de sécurité établissant le Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 décision ATALANTA/2/2009 décision ATALANTA/3/2009 + addendum	2009/758/PESC ATALANTA/7/2009 L 270 (15.10.2009)
25.09.2009	Nomination du chef de la mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 25 troisième alinéa action commune 2009/709/PESC art. 8	2009/723/PESC EUSEC/1/2009 L 257 (30.09.2009)
15.09.2009	Mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 14, art. 25 troisième alinéa, art. 28 §3 premier alinéa	2009/709/PESC L 246 (18.09.2009)
27.07.2009	Signature et application provisoire de l'accord entre l'Union européenne et la République de Croatie sur la participation de la République de Croatie à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (opération Atalanta)	art. 24	2009/597/PESC L 202 (04.08.2009)
22.07.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 6 §1	2009/559/PESC ATALANTA/6/2009 L 192 (24.07.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
25.06.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2007/406/PESC relative à la mission de conseil et d'assistance de l'Union européenne en matière de réforme du secteur de la sécurité en République démocratique du Congo (EUSEC RD Congo)	art. 14	2009/509/PESC L 172 (02.07.2009)
15.06.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2007/405/PESC relative à la mission de police de l'Union européenne menée dans le cadre de la réforme du secteur de la sécurité (RSS) et son interface avec la justice en République démocratique du Congo (EUPOL RD Congo)	art. 14	2009/466/PESC L 151 (16.06.2009)
10.06.2009	Modification de la décision Atalanta/2/2009 du Comité politique et de sécurité relative à l'acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta), ainsi que la décision Atalanta/3/2009 du Comité politique et de sécurité établissant le Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §2 décision ATALANTA/2/2009 9 décision ATALANTA/3/2009 9 + addendum	2009/446/PESC ATALANTA/5/2009 L 148 (11.06.2009)
27.05.2009	Nomination d'un commandant de l'opération de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa	2009/413/PESC ATALANTA/4/2009 L 132 (29.05.2009)
18.05.2009	Modification de l'action commune 2008/112/PESC relative à la mission de l'Union européenne visant à soutenir la réforme du secteur de la sécurité en République de Guinée-Bissau (UE RSS GUINÉE- BISSAU)	art. 14	2009/405/PESC L 128 (27.05.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
21.04.2009	Établissement d'un Comité des contributeurs pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §5	2009/369/PESC ATALANTA/3/2009 L 112 (06.05.2009) + addendum L 119 (14.05.2009)
21.04.2009	Acceptation de contributions d'États tiers à l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	art. 25 troisième alinéa action commune 2008/851/PESC art. 10 §2	2009/356/PESC ATALANTA/2/2009 L 109 (30.04.2009)
26.02.2009	Échange de lettres entre l'Union européenne et le gouvernement du Kenya sur les conditions et les modalités régissant le transfert, de la force navale placée sous la direction de l'Union européenne (EUNAVFOR) au Kenya, des personnes soupçonnées d'avoir commis des actes de piraterie qui sont retenues par l'EUNAVFOR et de leurs biens saisis en possession de cette dernière, ainsi que leur traitement après un tel transfert	art. 24	2009/293/PESC L 79 (25.03.2009)
17.03.2009	Nomination du commandant de la force de l'Union européenne pour l'opération militaire de l'Union européenne en vue d'une contribution à la dissuasion, à la prévention et à la répression des actes de piraterie et de vols à main armée au large des côtes de la Somalie (Atalanta)	action commune 2008/851/PESC art. 6 §1	2009/288/PESC ATALANTA/1/2009 L 76 (24.03.2009)
II.3 ASIE / OCÉANIE			
17.11.2009	Modification de l'action commune 2007/369/PESC relative à l'établissement de la Mission de police de l'Union européenne en Afghanistan (EUPOL AFGHANISTAN)	art. 14	2009/842/PESC L 303 (18.11.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II.4 MOYEN-ORIENT / GOLFE			
15.12.2009	Nomination du chef de la mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 38 action commune 2009/475/PESC art. 9 §2	2009/982/PESC EUJUST LEX/2/2009 L 338 (19.12.2009)
15.12.2009	Nomination du chef de la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens	art. 38, troisième alinéa action commune 2005/797/PESC art. 11 §1	2009/957/PESC EUPOL COPPS/2/2009 L 330 (16.12.2009)
15.12.2009	Modification de l'action commune 2005/797/PESC concernant la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens	art. 28, art. 43 §2	2009/955/PESC L 330 (16.12.2009)
20.11.2009	Modification de l'action commune 2005/889/PESC établissant une mission de l'Union européenne d'assistance à la frontière au point de passage de Rafah (EU BAM Rafah)	art. 14	2009/854/PESC L 312 (27.11.2009)
03.07.2009	Nomination du chef de la mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 25 troisième alinéa action commune 2009/475/PESC art. 9(2)	2009/596/PESC L 202 (04.08.2009)
11.06.2009	Mission intégrée «État de droit» de l'Union européenne pour l'Iraq, EUJUST LEX	art. 14	2009/475/PESC L 156 (19.06.2009)
27.05.2009	Établissement d'un Comité des contributeurs pour la mission de police de l'Union européenne pour les territoires palestiniens (EUPOL COPPS)	art. 25 troisième alinéa action commune 2005/797/PESC art. 12(3);	2009/412/PESC EUPOL COPPS/1/2009 L 132 (29.05.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
II.5 EUROPE ORIENTALE ET ASIE CENTRALE			
31.07.2009	Prorogation du mandat du chef de la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 25 troisième alinéa; action commune 2008/736/PESC art. 10 §1	2009/619/PESC EUMM GEORGIA/1/2009 L 214 (19.08.2009)
27.07.2009	Modification et prorogation de l'action commune 2008/736/PESC concernant la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 14	2009/572/PESC L 197 (29.07.2009)
27.07.2009	Modification et prorogation de la décision 2008/901/PESC relative à une mission d'enquête internationale indépendante sur le conflit en Géorgie	art. 13 §3, art. 23 §1	2009/570/PESC L 197 (29.07.2009)
23.03.2009	Modification de l'action commune 2008/736/PESC concernant la mission d'observation de l'Union européenne en Géorgie, EUMM Georgia	art. 14	2009/294/PESC L 79 (25.03.2009)
III. INSTITUTIONNALISATION DE LA PESD: AGENCE EUROPÉENNE DE DÉFENSE, INSTITUT D'ÉTUDES DE SÉCURITÉ, CENTRE SATELLITAIRE ET COLLÈGE EUROPÉEN DE SÉCURITÉ ET DE DÉFENSE			
10.11.2009	Modification de l'action commune 2001/555/PESC relative à la création d'un centre satellitaire de l'Union européenne	art. 14	2009/834/PESC L 297 (13.11.2009)
14.09.2009	Règlement du personnel du Centre satellitaire de l'Union européenne	action commune 2001/555/PESC action commune 2006/998/PESC art. 9, paragraphe 3	2009/747/PESC L 276 (21.10.2009)
IV. REPRÉSENTANTS SPÉCIAUX DE L'UNION EUROPÉENNE			
IV.1 AFGHANISTAN/PAKISTAN			
15.06.2009	Nomination du représentant spécial de l'Union européenne pour l'Afghanistan et le Pakistan et abrogeant l'action commune 2009/135/PESC	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/467/PESC L 151 (16.06.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne en Afghanistan	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/135/PESC L 46 (17.02.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
IV.2 ANCIENNE RÉPUBLIQUE YOUGOSLAVE DE MACÉDOINE (ARYM)			
15.09.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/706/PESC L 244 (16.09.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne dans l'ancienne République yougoslave de Macédoine (ARYM)	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/129/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.3 ASIE CENTRALE			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour l'Asie centrale	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/130/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.4 BOSNIE-HERZÉGOVINE			
11.03.2009	Nomination du représentant spécial de l'Union européenne en Bosnie-et-Herzégovine	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/181/PESC L 67 (12.03.2009)
IV.5 CAUCASE DU SUD			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le Caucase du Sud	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/133/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.6 GÉORGIE			
15.12.2009	Modification de l'action commune 2009/131/PESC prorogeant le mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 28, art. 31(2), art. 33	2009/956/PESC L 330 (16.12.2009)
27.07.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/571/PESC L 197 (29.07.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la crise en Géorgie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/131/PESC L 46 (17.02.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
IV.7 KOSOVO			
07.08.2009	Modification de l'action commune 2009/137/PESC prorogeant le mandat du représentant spécial de l'Union européenne au Kosovo	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/605/PESC L 206 (08.08.2009)
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne au Kosovo	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/137/PESC L 46 (17.02.2009) + Rectificatif L 91 (03.04.2009)
IV.8 PROCESSUS DE PAIX AU MOYEN-ORIENT			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le processus de paix au Moyen-Orient	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/136/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.9 RÉGION DES GRANDS LACS AFRICAINS			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour la région des Grands Lacs africains	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/128/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.10 RÉPUBLIQUE DE MOLDAVIE			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne en République de Moldavie	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/132/PESC L 46 (17.02.2009)
IV.12 SOUDAN			
16.02.2009	Prorogation du mandat du représentant spécial de l'Union européenne pour le Soudan	art. 14, art. 18(5), art. 23(2)	2009/134/PESC L 46 (17.02.2009)
V. NON-PROLIFERATION			
22.12.2009	Soutien d'activités de l'Union européenne visant à promouvoir auprès des pays tiers le contrôle des exportations d'armements et les principes et critères de la position commune 2008/944/PESC	art. 26(2) et art. 31(1)	2009/1012/PESC L 348 (29.12.2009)
27.07.2009	Soutien des activités de l'OIAC dans le cadre de la mise en oeuvre de la stratégie de l'UE contre la prolifération des armes de destruction massive	art. 13(3) et art. 23(1)	2009/569/PESC L 197 (29.07.2009)
19.01.2009	Soutien d'activités de l'UE visant à promouvoir auprès des pays tiers le processus d'élaboration d'un traité sur le commerce des armes, dans le cadre de la stratégie européenne de sécurité	art. 13(3) et art. 23(1)	2009/42/PESC L 17 (22.01.2009)

DATE	OBJET	BASE JURIDIQUE	RÉFÉRENCE J.O.
VI. LUTTE CONTRE LE TERRORISME			
22.12.2009	Modification du règlement (CE) no 881/2002 instituant certaines mesures restrictives spécifiques à l'encontre de certaines personnes et entités liées à Oussama ben Laden, au réseau Al-Qaida et aux Taliban	art. 215 §2	2009/1286/UE L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Mise à jour de la liste des personnes, groupes et entités auxquels s'appliquent les articles 2, 3 et 4 de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme	art. 29	2009/1004/PESC L 346 (23.12.2009)
22.12.2009	Mise en oeuvre de l'article 2, paragraphe 3, du règlement (CE) n o 2580/2001 concernant l'adoption de mesures restrictives spécifiques à l'encontre de certaines personnes et entités dans le cadre de la lutte contre le terrorisme, et abrogeant le règlement (CE) n o 501/2009	règlement (CE) no 2580/2001 art. 2 §3	2009/1285/UE L 346 (23.12.2009)
15.06.2009	Mise à jour de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme et abrogeant la position commune 2009/67/PESC	art. 15 et 34	2009/468/PESC L 151 (16.06.2009) + Corrigendum L 353 (31.12.2009)
26.01.2009	Mise à jour de la position commune 2001/931/PESC relative à l'application de mesures spécifiques en vue de lutter contre le terrorisme et abrogeant la position commune 2008/586/PESC	art. 15 et 34	2009/67/PESC L 23 (27.01.2009)
VII. SECURITÉ			
30.11.2009	Conclusion de l'accord entre l'Australie et l'Union européenne sur la sécurité des informations classifiées	art. 24	2010/53/PESC L 26 (30.01.2010)
16.03.2009	Conclusion de l'accord entre l'Union européenne et Israël sur les procédures de sécurité pour l'échange d'informations classifiées	art. 24	2009/558/PESC L 192 (24.07.2009)
PROCESSUS DE PAIX AU MOYEN-ORIENT			
27.10.2009	Accueil temporaire de certains Palestiniens par des États membres de l'UE	art. 15	2009/787/PESC L 281 (28.10.2009)

II LISA

Appearances by representatives of the Council in the European Parliament in the field of CFSP/ESDP in 2009

I. Appearances by the Presidency:

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
1	19.02	Formal sitting with President Klaus	Mini Plenary, Brussels
2	14.01	PM Topolánek on the priorities of the CZ Pcy	EP Plenary, Strasbourg
3	25.03	PM Topolánek on the results of the Spring European Council	EP Plenary, Strasbourg
4	06.04	PM Topolánek and DFM Kohout	ACP-EU JPA, Prague
5	15.07	PM Fischer on results of CZ Pcy and the European Council	EP Plenary, Strasbourg
6	14.01	FM Schwarzenberg on the situation in the Middle East/Gaza	EP Plenary, Strasbourg
7	20.01	FM Schwarzenberg on the CFSP priorities of the CZ Pcy	AFET, Brussels
8	17.03	FM Schwarzenberg	EMPA 5th Plenary Session, Brussels
9	18.04	FM Schwarzenberg	66th EP/US Congress Transatlantic Legislators' Dialogue, Prague
10	22.04	FM Schwarzenberg - during the vote on Turkmenistan	EP Plenary, Strasbourg
11	16.12.08	VPM Vondra met Conference of Committee Chairs	EP, Strasbourg
12	14.01	VPM Vondra on the Gas supply to the EU by Ukraine and Russia	EP Plenary, Strasbourg
13	14.01	VPM Vondra on the situation in the Horn of Africa	EP Plenary, Strasbourg
14	14.01	VPM Vondra on relations between the EU and Belarus	EP Plenary, Strasbourg
15	14.01	VPM Vondra on commemoration of Srebrenica	EP Plenary, Strasbourg
16	03.02	VPM Vondra on resettlement of Guantánamo prisoners	EP Plenary, Strasbourg
17	03.02	VPM Vondra on alleged use of European countries by the CIA for the transport and illegal detention of prisoners	EP Plenary, Strasbourg
18	04.02	VPM Vondra on Kosovo	EP Plenary, Strasbourg
19	04.02	VPM Vondra on consular protection of EU citizens in third countries	EP Plenary, Strasbourg
20	18.02	VPM Vondra on the Barcelona Process -Union for the Mediterranean	Mini Plenary, Brussels
21	11.03	VPM Vondra on preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
22	11.03	VPM Vondra on Croatia, Turkey and FYROM progress reports 2008	EP Plenary, Strasbourg
23	11.03	VPM Vondra on the mandate of the ICT for the former Yugoslavia	EP Plenary, Strasbourg

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
24	25.03	VPM Vondra on transatlantic relations	EP Plenary, Strasbourg
25	25.03	VPM Vondra on Turkmenistan	EP Plenary, Strasbourg
26	25.03	VPM Vondra on EU-Belarus dialogue	EP Plenary, Strasbourg
27	25.03	VPM Vondra met Conference of Committee Chairs	EP, Strasbourg
28	01.04	VPM Vondra on a recommendation to the Council on the new EU-Russia agreement	Mini Plenary, Brussels
29	05.05	VPM Vondra on preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
30	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on the situation in Moldova	EP Plenary, Strasbourg
31	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on Western Balkans	EP Plenary, Strasbourg
32	23.04	Minister of Employment and Social Affairs Necas on Non-proliferation	EP Plenary, Strasbourg
33	27.01	DFM Kohout on the results of GAERC (26-27/1)	Extraordinary AFET
34	24.02	DFM Kohout on the results of GAERC (23-24/2)	AFET, Brussels
35	25.02	DFM Kohout	1st Northern Dimension Forum, Brussels
36	17.03	DFM Kohout on the results of GAERC (16-17/3)	Extraordinary AFET, Brussels
37	28.04	DFM Kohout on results of GAERC (27-28/4)	Extraordinary AFET, Brussels
38	06.05	DFM Kohout on UN Conference on Racism	EP Plenary, Strasbourg
39	06.05	DFM Kohout on Human Rights in the world 2008	EP Plenary, Strasbourg
40	07.05	DFM Kohout	High-Level Contact Group for the relations with the Turkish Cypriot Community, Strasbourg
41	21.01	Director General for EU Countries, Burianek , CZ MFA	11th EP-BiH IPM, Brussels
42	21.01	COHOM chair Dlouha on the priorities of the CZ Pcy in the area of Human Rights	DROI, Brussels
43	29.01	PSC chair Amb. Sramek on the priorities of the CZ Pcy in the field of ESDP	SEDE, Brussels
44	10.02	COHOM chair Dlouha on three human rights reports (clauses, dialogues and sanctions)	DROI, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
45	11.02	CZ Dep. Military Representative to the EU Pavel , CZ Perm. Rep.	EP-Afghanistan IPM, Brussels
46	16.02	Dep. Director Holikova , CZ MFA	EU-Georgia PCC, Brussels
47	16.02	Dep. Director Holikova , CZ MFA	EU-Russia PCC, Brussels
48	23.02	Ambassador Kuhnl	EU-Croatia JPC, Zagreb
49	24.02	COREPER 2 Amb. Vicenova , CZ Perm. Rep.	EU-Ukraine PCC, Brussels
50	16.03	COARM chair Ms Sequensova	SEDE
51	19.03	Director of South and South-East Europe Department, Szunyog , CZ MFA	16th EP-Albania IPM, Tirana
52	25.03	DG Karfik , Section for Non-European Countries and Development Cooperation, CZ MFA	EU-Chile JPC in Strasbourg
53	26.03	Chair of EEA/EFTA WG Soukupova	EEA JPC
54	31.03	DG Secka , EU Section, CZ MFA	EU-FYROM JPC, Brussels
55	31.03	COREPER 2 Amb. Vicenova , CZ Perm. Rep.	EU-Turkey JPC, Brussels
56	31.03	Head of External Relations Unit Fajkusova , CZ Perm. Rep.	EU-Mexico JPC, Brussels
57	06.04	Director of South and South-East Europe Department, Szunyog , CZ MFA	2nd EP/Kosovo IPM, Pristina
58	07.04	Ambassador of Poland in Armenia, Knothe	EU-Armenia PCC, Yerevan
59	08.04	Ambassador Hrda , DG, Cabinet of the Minister, MFA	EuroLat JPA, Madrid
60	16.04	COHOM chair Dlouha on the Human Rights policies towards Russia and China	DROI, Brussels
61	15.07	PM Reinfeldt on presentation of the SE Pcy programme	EP Plenary, Strasbourg
62	07.10	PM Reinfeldt on results of the referendum in Ireland	Mini Plenary, Brussels
63	11.11	PM Reinfeldt on the outcome of the European Council incl. the mandate and attributions of the President of the European Council and of the High Representative/vice-president of the Commission, as well as the structure of the new Commission	Mini Plenary, Brussels
64	16.12	PM Reinfeldt on the results of the European Council and the SE Pcy	EP Plenary, Strasbourg

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
65	24.02	FM Bildt in preparation of the SE Pcy	AFET, Brussels
66	15.07	FM Bildt on Iran	EP Plenary, Strasbourg
67	15.07	FM Bildt on China	EP Plenary, Strasbourg
68	15.07	FM Bildt on Honduras	EP Plenary, Strasbourg
69	21.07	FM Bildt on presentation of the SE Pcy programme	AFET, Brussels
70	25.11	FM Bildt on the enlargement strategy 2009 concerning the countries of the Western Balkans, Iceland and Turkey	EP Plenary, Strasbourg
71	25.11	FM Bildt on a political solution with regard to the piracy off the coast of Somalia	EP Plenary, Strasbourg
72	10.12	FM Bildt on the results of the SE Pcy programme	AFET, Brussels
73	17.11	MoD Tolgfors on SE Pcy programme in the field of ESDP	AFET, Brussels
74	16.09	Minister for Europe Malmström on EU strategy for the Baltic Sea area	EP Plenary, Strasbourg
75	16.09	ME Malmström on the EC/Tajikistan PCA	EP Plenary, Strasbourg
76	20.10	ME Malmström on Democracy building in external relations	EP Plenary, Strasbourg
77	21.10	ME Malmström on the preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
78	21.10	ME Malmström on EEAS	EP Plenary, Strasbourg
79	21.10	ME Malmström on Transatlantic relations	EP Plenary, Strasbourg
80	04.11	ME Malmström on the results of GAERC	AFET, Brussels
81	11.11	ME Malmström on EU-Russia Summit	Mini Plenary, Brussels
82	25.11	ME Malmström on the preparation of the European Council	EP Plenary, Strasbourg
83	15.12	ME Malmström on the conclusions of the Foreign Affairs Council on the Middle East Peace Process, including the situation in eastern Jerusalem	EP Plenary, Strasbourg
84	15.12	ME Malmström on restrictive measures affecting the rights of individuals following the entry into force of the Lisbon Treaty	EP Plenary, Strasbourg
85	15.12	ME Malmström on the situation in Georgia	EP Plenary, Strasbourg
86	16.12	ME Malmström on new EU action plan for Afghanistan and Pakistan	EP Plenary, Strasbourg
87	16.12	ME Malmström on Belarus	EP Plenary, Strasbourg
88	16.12	ME Malmström on Violence in the Democratic Republic of Congo	EP Plenary, Strasbourg
89	08.07	Deputy DG Rydberg , head of Middle East and North Africa, SE MFA on Iran ("in camera")	Enlarged AFET bureau
90	31.08	COHOM Chair Hammarskjöld on presentation of the SE Pcy priorities in the field of human rights	DROI, Brussels
91	07.09	PSC chair Amb. Skoog on presentation of the SE Pcy programme in the field of ESDP	SEDE, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
92	15.09	State Secretary Belfrage on the results of GAERC (14-15/9)	AFET, Strasbourg
93	30.09	Amb. for Human Rights, Nordlander on EU human rights dialogues ("in camera")	DROI, Brussels
94	06.10	ACP Chair Sohlström on state of play in the negotiations for the 2nd revision of the Cotonou Agreement	DEVE, Brussels
95	06.10	COAFR Chair Ndisi on the situation in Mauritania	DEVE, Brussels
96	14.10	Chair of Mashreq/Maghreb WG Jardfeldt	Israel + Palestinian delegations
97	15.10	Ambassador Winberg , SE MFA	SEDE Workshop: "Anti-Personnel Landmines: achievements and practices a decade after the 1997 Mine Ban Treaty", Brussels
98	15.10	COEST co-chair Hagström	Belarus delegation
99	15.10	COEST co-chair Fredriksson	Russia delegation
100	03.11	Deputy DG Rydberg , head of Middle East and North Africa, SE MFA	EMPA, Brussels
101	03.11	Euromed Coordinator Ambassador Carlsson	EMPA, Brussels
102	04.11	Chair of Mashreq/Maghreb WG Jardfeldt	Maghreb delegation
103	09.11	COTRA Chair Brodén	32nd EP-Canada IPM
104	11.11	COEST Chair Hagström	7th EU-Kyrgyzstan PCC
105	12.11	COASI Chair Ozaki-Macias	7th EP/Malaysia IPM
106	16.11	Deputy PSC amb. Hartzell on the situation in Somalia	SEDE, Brussels
107	18.11	State Secretary Belfrage on the results of GAERC (16-17/11)	AFET, Brussels
108	30.11	COHOM Chair Hammar skjöld on the results of the SE Pcy Programme in the field of human rights	SEDE, Brussels
109	30.11	Amb. for Human Rights, Nordlander on the results of the Pcy Programme on Human Rights	DROI, Brussels
110	02.12	SE Ambassador to Armenia and Azerbaijan, Aden	10th EU-Azerbaijan PCC
111	09.12	Counsellor Lärke , SE Perm. Rep	Delegation to the EU-Turkey JPC
112	10.12	PSC chair, Amb. Skoog on results of the SE Pcy in the field of ESDP	SEDE, Brussels

No	DATE	PERSON/SUBJECT	PLACE
113	16.12	PSC chair, Amb. Skoog on the Foreign Affairs Council Conclusions (8/12) on the Middle East Peace Process	AFET WG on Middle East, Strasbourg
114	16.12	Swedish Ambassador to the Council of Europe, Sjögren	3rd EP-Serbia IPM

II. Presidency appearances as part of the 2006 I.I.A. (joint consultation meetings on the financing of CFSP)⁷²:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.02	PSC chair Amb. Sramek	AFET/BUDG bureaux, EP
2	02.04	PSC chair Amb. Sramek	AFET/BUDG bureaux, EP
3	22.07	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP
4	07.10	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP
5	02.12	PSC chair Amb. Skoog	AFET/BUDG bureaux, EP

III. SG/HR Solana/ HR Ashton (from 1/12):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
----	------	-----------------	-------

EP- appearances:

1	18.02	SG/HR Solana on role of the EU in the Middle East + joint Debate on CFSP, ESS/ESDP and NATO	Mini Plenary, Brussels
2	17.03	SG/HR Solana	EMPA 5th Plenary Session, Brussels
3	02.12	HR Ashton - exchange of views	AFET, Brussels
4	15.12	HR Ashton on the conclusions of the Foreign Affairs Council on the Middle East Peace Process, including the situation in eastern Jerusalem	EP Plenary, Strasbourg
5	15.12	HR Ashton on restrictive measures affecting the rights of individuals following the entry into force of the Lisbon Treaty	EP Plenary, Strasbourg
6	16.12	HR Ashton on new EU action plan for Afghanistan and Pakistan	EP Plenary, Strasbourg

⁷² Minimum five meetings per year required according to the 2006 I.I.A. OJ C 139, 14.06.2006, p. 1

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
----	------	-----------------	-------

Special Committee meetings⁷³:

7	29.04	SG/HR Solana meeting with the EP Special Committee on access to classified documents	JL
---	-------	---	----

Meetings with EP President:

8	05.03	SG/HR Solana meeting with EP President Pöttering	EP
9	18.06	SG/HR Solana meeting with EP President Pöttering	JL
10	07.09	SG/HR Solana meeting with EP President Buzek	EP

IV. Informal working lunches between members of the PSC and AFET, SEDE and DROI chairs:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	10.02	Informal PSC lunch with AFET, SEDE and DROI chairs	JL
2	06.10	Informal PSC lunch with new AFET, SEDE and DROI chairs	JL

V. European Union Special Representatives (EUSRs):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.01	EUSRs Semneby and Morel on the South Caucasus and the crisis in Georgia	AFET, Brussels
2	19.01	EUSR Fouéré on FYROM	AFET, Brussels
3	21.01	EUSR (and HR) Lajčák on Bosnia and Herzegovina's progress towards European integration	11th EP-BiH IPM, Brussels
4	11.02	EUSR Feith on Kosovo	AFET, Brussels
5	01.09	EUSR Feith on Kosovo	AFET, Brussels
6	06.10	EUSR Sequi on Afghanistan/Pakistan	AFET, Brussels

⁷³ OJ C298, 30.11.2002, p. 1

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
7	11.11	EUSR Semneby	Enlarged bureau of AFET + Delegation for relations with Armenia, Azerbaijan and Georgia
8	24.11	EUSR Otte	AFET WG on Middle East, Strasbourg

VII. European Union Military Committee (EUMC):

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	03.09	Chairman of the EUMC General Bentgeat	SEDE, Brussels

VIII. Senior Council Secretariat officials:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	20.01	PR on non-proliferation of WMD Giannella on the use of EC air safety regulations to reduce the number of air cargo companies involved in arms trafficking	DEVE, Brussels
2	29.01	Counter-Terrorism Coordinator de Kerchove on fight against terrorism	SEDE, Brussels
3	09.02	Policy Unit Director Schmid on cyber security	SEDE, Brussels
4	10.02	PR for Human Rights Kionka on three human rights reports (clauses, dialogues and sanctions)	DROI, Brussels
5	10.02	PR on non-proliferation of WMD Giannella on non proliferation issues and arms exports control	SEDE, Brussels
6	16.03	Director DG E VIII Arnould on EUFOR/CHAD and Athena financing	SEDE, Brussels
7	08.07	DG Cooper on Iran ("in camera")	Enlarged AFET bureau, Brussels
8	31.08	PR for Human Rights Kionka on the SE Pcy human rights priorities	DROI, Brussels
9	07.09	PR on non-proliferation of WMD Giannella	SEDE, Brussels
10	30.09	Civil OpsCdr Klompener on civilian ESDP missions	SEDE, Brussels
11	13.10	DG Cooper on Bosnia-Herzegovina ("in camera")	AFET WG on the Western Balkans + AFET coordinators
12	04.11	DG Cooper ("in camera")	Iran delegation

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
13	16.11	Ops Cdr Admiral Hudson on EUNAVFOR ATALANTA	SEDE jointly with TRAN and PECH
14	16.11	PR for Somalia Joana on Somalia	SEDE, Brussels
15	01.12	CMPD Deputy DG Arnould on CSDP - current issues	SEDE, Brussels

IX. Other senior officials:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	01.12	EDA Chief Executive Weis on activities of the EDA	SEDE, Brussels

X. Official EP visits to ESDP missions/operations in theatre or OHQ:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	09.01	SEDE and TRAN visited OHQ EU NAVFOR ATALANTA	Northwood, UK
2	24-27.02	SEDE visited EUMM Georgia	Georgia

XI. Official EP visits to Council Agency Headquarters:

No	DATE	PERSON/ SUBJECT	PLACE
1	19.03	SEDE visited EDA	Brussels
2	03.12	SEDE visited SATCEN	Torrejon, Spain

III LISA

CFSP budget 2009 - commitment appropriations

Actions financed in 2009:

19.0301 Monitoring and implementation of peace and security processes	€
2009/294/CFSP EUMM Georgia	2.100.000,00
2009/572/CFSP EUMM Georgia (prolongation until 14 September 2010, € 12.500.000)	9.000.000,00
2009/854/CFSP EU Border Assistance Mission for the Rafah Crossing Point (EUBAM Rafah)	1.120.000,00
19.0302 Non-proliferation and disarmament	
2008/974/CFSP Support for the Hague Code of Conduct	1.015.000,00
2008/858/CFSP Support of the Biological and Toxin Weapons Convention (BTWC)	1.400.000,00
2009/42/CFSP Support on EU activities - Arms Trade Treaty (UNIDiR)	836.260,00
2008/230/CFSP EU code of conduct on arms export - Sweden	116.500,00
2009/569/CFSP Support for OPCW activities - EU Strategy against Proliferation of WMDs	2.110.000,00
19.0303 Conflict resolution and other stabilisation measures	
2009/444/CFSP EULEX Kosovo (prolongation until 14 June 2010)(100 + 15.8 Mio)	115.835.118,00
2009/475/CFSP EUJUST LEX Iraq	10.800.000,00
2009/509/CFSP EUSEC DR Congo (1 October 2009 - 30 September 2010)	10.900.000,00

19.0305 Preparatory and follow-up measures

Audit of AMM accounts	21.950,00
Purchase of equipment for preparatory measures	19.000,00

19.0306 European Union Special Representatives

2009/128/CFSP EUSR African Great Lakes	1.425.000,00
2009/134/CFSP EUSR Sudan	1.800.000,00
2009/129/CFSP EUSR FYROM	305.000,00
2009/706/CFSP EUSR FYROM (prolongation until 31 March 2010)	263.000,00
2009/137/CFSP EUSR Kosovo	645.000,00
2009/605/CFSP EUSR Kosovo (budget increase)	102.000,00
2009/130/CFSP EUSR Central Asia	998.000,00
2009/132/CFSP EUSR Moldova	1.280.000,00
2009/136/CFSP EUSR Middle East Process	1.190.000,00
2009/133/CFSP EUSR South Caucasus	2.510.000,00
2009/131/CFSP EUSR for the Crisis in Georgia	445.000,00
2009/956/CFSP EUSR for the Crisis in Georgia	72.000,00
2009/135/CFSP EUSR Afghanistan - 2009/467/EUSR Afghanistan and Pakistan	2.830.000,00
2009/181/CFSP EUSR in Bosnia and Herzegovina	3.200.000,00

19.0307 Police Missions

2008/643/CFSP EUPOL Afghanistan (€ 64.000.000)	19.000.000,00
2009/445/CFSP EUPOL Afghanistan (extension until 30 May 2010)	17.400.000,00
2008/890/CFSP EUPM BiH (€12.400.000)	6.581.172,00
2009/906/CFSP EUPM BiH (€14.100.000 - prolongation until 31 Dec 2010)	14.100.000,00
2009/841/CFSP EU SSR GUINEA-BISSAU (prolongation until 31 May 2010)	1.530.000,00
2009/769/CFSP EUPOL RD Congo (extension until 30 June 2010)	5.150.000,00
2009/955/CFSP EUPOL COPPS (extension until 31 Dec 2010)	6.650.000,00

Kataloogimisandmed

Nõukogu peasekretariaat

Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja aastaaruanne Euroopa Parlamendile ühise välis- ja julgeolekupoliitika peamiste aspektide ja põhiliste valikuvõimaluste kohta

2010 — 78 p. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-824-2750-7

ISSN 1831-9017

doi : 10.2860/33051

QC-AH-10-001-ET-C

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika

www.consilium.europa.eu
www.eeas.europa.eu

